

EURÓPSKA ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA

Príručka na vypracovanie finančnej a ekonomickej analýzy

PL-SK
2007-2013

... partnerstvom k spoločnému rozvoju...

Program cezhraničnej spolupráce
Poľsko – Slovenská republika
2007 - 2013

Obsah

Úvod.....	3
1. Definícia projektu a príčin realizácie	5
1.1. Sociálno-ekonomická situácia	5
1.2. Identifikácia cieľových skupín, existujúcich problémov a ich príčin.....	6
1.3. Predmet projektu a jeho lokalizácia	9
1.4. Prepojenie s inými projektmi / aktivitami	12
2. Ciele a efekty projektu	14
2.1. Cieľ projektu a predpokladaný sociálny a ekonomický vplyv.....	14
2.2. Výsledky projektu	17
2.3. Výstupy projektu.....	20
2.4. Súlad projektu s cieľmi Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK, so strategickými dokumentmi a predpismi Európskej únie.....	23
2.5. Logická matica	25
3. Technická analýza	29
3.1. Popis a vyhodnotenie alternatívnych variantov	31
4. Charakteristika Žiadateľa a Partnerov.....	35
4.1. Žiadateľ a Partneri.....	35
4.2. Popis zásad partnerstva	35
4.3. Charakteristika osoby zodpovednej za prevádzku investície	36
4.4. Skúsenosti s realizáciou investičných projektov.....	37
5. Finančná analýza	39
5.1. Charakteristika investičných nákladov	43
5.2. Zdroje financovania.....	46
5.3. Analýza dopytu, cien a príjmov	47
5.4. Prevádzkové náklady	51
5.5. Výpočet zmien stavu obežného majetku.....	53
5.6. Finančný výsledok a analýza diskontných faktorov.....	55
5.7. Čisté príjmy generované investíciou – vypočítanie finančnej medzery.....	57
5.8. Finančná udržateľnosť investície	61
6. Ekonomická analýza	64
6.1. Opravy cenových deformácií (Analýza nákladov a prínosov).....	65
6.2. Vonkajšie efekty vyplývajúce z realizácie investície (Analýza nákladov a prínosov)	66
6.3. Analýza ekonomických ukazovateľov (Analýza nákladov a prínosov).....	68
6.4. Analýza efektivity nákladov a multikritériálna analýza	70
7. Analýza rizika a citlivosti	74
8. Povinné prílohy:	76
Finančná a ekonomická analýza v aktívnom tabuľkovom kalkulátore.	76
Zoznam skratiek:	77
Literatúra:.....	78

Dodatok: Pokyny pre sektorové analýzy

Úvod

Táto *Príručka* tvorí metodický základ pre vypracovanie finančných a ekonomických analýz pre projekty, ktoré sa uchádzajú o finančný príspevok zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013 (ďalej len: PCS PL-SK).

Cieľom tejto *Príručky* je priblížiť zosúladené zásady pripravovania a rozsah analýz uskutočniteľnosti, ktoré predkladajú žiadatelia o finančný príspevok pre investičné projekty v Programe cezhraničnej spolupráce PL-SK. Nutnosť vypracovať komplex „pokynov“ vyplýva predovšetkým z mnohých požiadaviek zo strany Európskej komisie spojených s určením miery kofinancovania, zamedzením riziku podporovania projektov realizovaných prijímateľmi v nepriaznivej finančnej situácii, ako aj týkajúcich sa vyhodnotenia sociálnych aj ekonomických prínosov, ktorých dosiahnutie sa predpokladá vo výsledku realizácie projektov.

Zámerom autora je, aby bola táto *Príručka* pomocná pre subjekty žiadajúce o finančnú podporu zo zdrojov EÚ, ako aj pre konzultantov, ktorí na ich objednávku pripravujú analýzy uskutočniteľnosti. *Príručka* poskytuje najmä zosúladenie mnohých definícií, metodologických predpokladov a obsahu prezentovaných žiadateľmi analýz, ktoré sa pomerne často uvádzajú rôznym spôsobom v mnohých štúdiách vypracovávaných národnými orgánmi aj inštitúciami Európskej únie.

Príručka je doplnená časťou uvádzajúcou podrobné riešenia, teda dodatkami týkajúcimi sa niektorých tematických oblastí, ako napr.:

- cestné investície,
- vodná a kanalizačná infraštruktúra,
- telekomunikačná infraštruktúra a rozvoj informačnej spoločnosti,
- ochrana prírodných zdrojov, biodiverzity, riadenie životného prostredia,
- ochrana pred prírodnými katastrofami,
- infraštruktúra vzdelávania,
- infraštruktúra cestovného ruchu,

v ktorých sú obsiahnuté štandardy a príklady nápomocné pri práci nad konkrétnymi projektmi.

Finančná a ekonomická analýza tvorí prílohu k žiadosti o finančný príspevok, ktorá musí obsahovať všetky dôležité informácie o projekte a o jeho prostredí. Táto dokumentácia má odborný charakter, ale je takisto marketingovým nástrojom, prostredníctvom ktorého prijímateľ (žiadateľ) predstavuje výhody svojho investičného zámeru. Úlohou postupov uplatňovaných STS Programu cezhraničnej spolupráce v prípade vyhlasovaných výziev je výber najvhodnejších projektov pre obyvateľov prihraničných oblastí. Vypracovanie finančnej a ekonomickej analýzy poskytuje žiadateľovi možnosť detailnejšie odôvodniť príčiny pre realizáciu investície, jej ciele a predpokladané výsledky. Poskytuje tiež možnosť detailnejšie popísať kľúčové otázky analyzované počas vecného hodnotenia projektu vrátane najmä vhodnosti projektu pri zohľadnení existujúcich problémov uvedených enumeratívne a konkrétne popísaných. Metodologické pokyny týkajúce sa spôsobu a rozsahu finančnej a ekonomickej analýzy sú obsahom kapitoly 5 a 6 tejto *Príručky*. Zároveň informácie obsiahnuté v dokumentoch predkladaných žiadateľmi musia tiež umožniť vyhodnotenie dopadov investície pri zohľadnení stanovených pre ňu cieľov, technických a organizačných podmienok pri jej realizácii. Poskytované v tomto rozsahu informácie musia obsahovať odôvodnenie pre neskoršie číselné analýzy. V súvislosti s tým v kapitolách 1 – 4 *Príručky* sú popísané zásady týkajúce sa logického usporiadania projektu:

- definovania projektu a príčin jeho realizácie,
- určenia cieľov, výsledkov a výstupov investície,
- prezentácie technických a organizačných aspektov projektu.

Treba si však uvedomiť, že informácie uvádzané v štúdiách prikladaných k žiadosti o finančný príspevok musia zodpovedať skutočnému stavu a dokumentom, ktoré má k dispozícii žiadateľ, musia byť pripravené spoľahlivo a finančné aj ekonomické prognózy do budúcnosti musia byť náležite odôvodnené a doložené objektívnymi odhadmi.

Finančná a ekonomická analýza musí poskytnúť odpovede na nasledujúce otázky:

- Je projekt realizovateľný? – to znamená: má prijímateľ dostatočné finančné zdroje a organizačné kapacity?
- Existujú predpoklady pre skonštatovanie, že bude projekt udržateľný, to znamená: bude v budúcnosti fungovať v súlade s predpokladmi žiadateľa? Postačia príjmy z prevádzkovania na uhradenie bežných nákladov? – a v prípade projektov, ktoré negenerujú príjmy: akým spôsobom bude financované prevádzkovanie investície?
- Je projekt finančne a sociálne opodstatnený – či budú dosiahnuté prínosy a aké budú tieto prínosy pre žiadateľa a spoločnosti prihraničných regiónov Poľska a Slovenska vo výsledku realizácie projektu? Budú ich hodnota a význam presahovať znesené náklady?

Uvedené v tejto *Príručke* vysvetlenia sa takisto týkajú súladu prijatých riešení s dokumentmi upravujúcimi implementáciu programu, politikami EÚ a národnými politikami a potvrdzovania významu projektu pre miestnych obyvateľov a rozvoj prihraničnej spolupráce, technickej uskutočniteľnosti, administratívnych a právnych požiadaviek umožňujúcich realizáciu projektu. Tieto analýzy dopĺňa popis uskutočniteľnosti projektu a tvorí základ pre určenie parametrov ovplyvňujúcich finančné aj ekonomické výsledky danej akcie.

Príručka je doplnená zoznamom literatúry zahrňujúcim najdôležitejšie štúdie, využitie ktorých odporúčame pri analytických prácach nad konkrétnymi projektmi. Sú tiež uvedené skratky použité v *Príručke*.

Týmto sa vyhradzuje, že rozsah platnosti tejto *Príručky* a informácií požadovaných vo finančných a ekonomických analýzách alebo v úplných štúdiách uskutočniteľnosti môže byť dodatočne určený v pravidlách danej výzvy na podávanie žiadostí.

Príručka bola pripravená na základe platných právnych predpisov a formálnych a administratívnych požiadaviek. Navrhované riešenia boli konzultované s osobami, ktoré prakticky poznajú Program – pracovníkmi Spoločného technického sekretariátu, Slovenského národného koordinátora PCS PL-SK a Pánom Łukaszom Mazurom z BM Partners sp. z o.o. Autor týmto srdečne ďakuje všetkým týmto osobám za vzácne rady a poznámky.

December 2009, Grzegorz Topolewicz

1. Definícia projektu a príčin realizácie

V tejto kapitole treba uviesť stručný prehľad kľúčových informácií, ukázať tzv. „pozadie“ projektu. Treba tiež uviesť príčiny pre prijatie rozhodnutia o realizácii projektu a vymedziť problémy, ktoré budú vyriešené vo výsledku realizácie naplánovaných aktivít, a to podľa nižšie uvedených bodov:

- sociálno-ekonomická situácia,
- identifikácia cieľových skupín, existujúcich problémov a ich príčin,
- predmet projektu a jeho lokalizácia,
- súvislosť s inými projektmi/ aktivitami.

1.1. Sociálno-ekonomická situácia

V tomto bode sa uvádzajú informácie spojené so sociálnym a hospodárskym kontextom a príčinami realizácie projektu. *Základným parametrom*, ktorý treba určiť, je *územie potenciálneho vplyvu investície* (územie, ktoré môže byť ovplyvnené prostredníctvom investície), nevyhnutné je tiež *predstaviť cieľovú skupinu* (fyzické osoby, ekonomické subjekty, inštitúcie, mimovládne organizácie apod.), na ktorú sa môžu vzťahovať realizované aktivity a budúce výsledky investície.

Tento bod tvorí upresnenie obsahu bodu 3.2 *Popis východiskovej situácie – určenie problému* z formulára žiadosti o finančný príspevok.

Popis musí obsahovať najdôležitejšie informácie v rozsahu:

- vymedzenia územia, na ktoré je zameraný prípadný dopad budúceho projektu, určenia štruktúry územného plánu, počtu obcí, počtu obyvateľov atď.
- sociálno-ekonomického profilu územia na základe vybraných ukazovateľov (poľnohospodárske, priemyselné, turistické, mestské apod.) Koľko podnikov sa na tomto území nachádza? Aká je štruktúra podnikov podľa odvetví ekonomickej činnosti? Ako sa rozvíja spolupráca podnikov so slovenskými/ poľskými partnermi? Aký je ich podiel na tvorení lokálneho a regionálneho (prihraničného) trhu práce? Ako vyzerá ekonomický rozvoj projektového územia v porovnaní s regiónom a prihraničnou oblasťou?
- popis stavu v aktuálnom sektore/ oblasti, ktorú projekt má riešiť (tiež s využitím vybraných ukazovateľov)
- miery, v akej súčasná infraštruktúra uspokojuje potreby obyvateľov (ide najmä o dostupnosť, jednoduchú údržbu, obtiažnosť pre obyvateľov, kvalitu prevádzkovania, ekonomickú efektívnosť, mieru spokojnosti s prevádzkou, kvalitu poskytovaných služieb a pod.)
- technického stavu / fungovania doterajšej infraštruktúry alebo zariadení, na ktoré sa projekt vzťahuje priamo alebo s ktorou je spojený nepriamo¹.

Každý projekt v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia horeuvedené popisy týkať rovnako území Poľskej republiky a Slovenskej republiky. Podmienky, ktoré uvádzame v tomto bode, sa takisto týkajú charakteristiky doterajšej spolupráce medzi partnermi pri realizácii projektu, najmä sa týkajú ponuky (kultúrnej, turistickej, ekonomickej spolupráce) pre spolupracujúcich so sebou miestnych obyvateľov a prostredie.

V popise sa musia uvádzať iba najdôležitejšie informácie a štatistické údaje týkajúce sa rozsahu a typu projektu a také, ktoré môžu mať vplyv na jeho predpokladaný dopad v sociálnej a ekonomickej oblasti. Zdrojom týchto údajov budú v tomto prípade predovšetkým:

¹ Napr. v prípade výstavby vodovodných / kanalizačných sietí treba popísať infraštruktúru, technológiu prác a voľných kapacít vodného zdroja / úpravne vody / čistiarne odpadových vôd; v prípade investície v oblasti cestovného ruchu – napr. stavu cestnej siete, ale uviesť aj informácie o dostupnosti služieb hromadnej dopravy, charakteristiku ubytovacích kapacít, gastronomických a rekreačných služieb v tejto oblasti.

- verejná štatistika,
- údaje z jednotiek územnej samosprávy,
- miestne územné plány, štúdie podmienok a smery pre územný rozvoj,
- diagnózy na základe miestnych a regionálnych strategických dokumentov,
- vedecké štúdie,
- vlastné údaje žiadateľa (vrátane rozhovorov, dotazníkov, údajov z registrov podnikateľov a pod.).

V každom prípade treba uvádzať najaktuálnejšie údaje (odporúčajú sa údaje za 1 – 2 roky predchádzajúce podaniu žiadosti) a zároveň treba uviesť zdroj údajov. Treba sa vyhýbať príliš širokým popisom a uvádzaniu nepotrebných údajov z hľadiska predmetu a cieľov projektu. V tomto bode netreba tiež uvádzať detailný technický popis existujúcej infraštruktúry – tieto informácie sa uvádzajú v 3. kapitole, týkajúcej sa technickej uskutočniteľnosti.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 5. Dokázaný cezhraničný dopad* – keďže popisy existujúceho stavu tvoria základ pre neskoršiu analýzu cieľov a cezhraničného vplyvu navrhovanej operácie.
- kritéria *S 6. Dopad na situáciu cieľovej skupiny* – predbežné určenie oblasti vplyvu projektu, prekážok v sociálnom a ekonomickom rozvoji, rizík spojených s prostredím: toto sú referenčné body pri analýze výsledkov a prínosov, ktoré získajú cieľové skupiny projektu v dôsledku jeho implementácie.
- kritéria *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – analýza aktuálneho stavu je základom pre formulovanie logiky projektu (príčiny – problémy – aktivity – výsledky – ciele).

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

1.2. Identifikácia cieľových skupín, existujúcich problémov a ich príčin

V tomto bode sa uvádzajú informácie v rozsahu problémov týkajúcich sa cieľových skupín projektu. Na tomto základe sa vypracuje odpoveď, prečo by mal byť projekt uskutočnený – uvádzané informácie následne slúžia na zdefinovanie cieľov projektu, odôvodnenie rozsahu a vecných výsledkov ako aj na určenie smerov skúmania potenciálnych ekonomických a sociálnych prínosov.

Problém – je náročná situácia, z ktorej treba nájsť nejaké východisko.

Príčina – faktor alebo súbor podmienok, ktorý vyvoláva nejaký jav ako svoj následok.

Slovník polského jazyka, Wyd. Naukowe PWN, <http://slowniki.pwn.pl/>

V úvode treba uviesť a popísať skupiny všetkých konečných prijímateľov (cieľové skupiny), ktorí budú využívať projektovanú infraštruktúru. Druh prijímateľov bude vyplývať z typu projektu, môžu to byť: obyvatelia projektového územia, turisti, podnikatelia, vonkajší investori, pracovníci a lídri v oblasti kultúry, mimovládne organizácie, médiá, užívatelia navrhnutých ciest atď.

Medzi subjektmi, ktoré majú priamy záujem o výsledky implementácie investície, treba venovať pozornosť vymedzeniu priamych prijímateľov, pre ktorých implementácia investície je priamo spojená s nepretržitým alebo príležitostným využívaním danej infraštruktúry a často tiež súvisí so zmenou finančnej situácie (napr. znášanie poplatkov za vstupné). Informácie týkajúce počtu a kategórie priamych prijímateľov budú mať základný význam pre neskoršie finančné analýzy projektu (analýza dopytu a príjmov). Zadefinovanie skupín prijímateľov má priamy vplyv na časť ukazovateľov výsledkov projektu.

Rovnako dôležitá je svedomitá a odôvodnená prognóza počtu nepriamych prijímateľov, t.j. subjektov a osôb, ktoré získajú prínosy vo výsledku realizácie projektu, aj keď najčastejšie tieto budú vyplývať zo zväčšenia cestovného ruchu, rozšírenia kultúrnej ponuky, zlepšenia komunikačnej dostupnosti danej oblasti alebo zo zlepšenia stavu životného prostredia. Informácie týkajúce počtu a kategórie nepriamych prijímateľov budú dôležité pre neskoršie ekonomické analýzy projektu (analýza externých prínosov a sociálnych aj ekonomických nákladov). Zadefinovanie skupín nepriamych prijímateľov je prepojené s kategóriami odhadovaných dopadov a vyznačených cieľov projektu.

Kvalitu prípravy projektu by mala predovšetkým potvrdiť aktívna účasť všetkých cieľových skupín na procese prípravy a konzultovania predpokladov projektu, jeho neskoršej realizácii a prevádzkovaní jeho výstupov. Mimoriadne výhodné je ukázanie podpory pre projekt zo strany skupín, ktorých sa týka zásada rovnosti príležitostí (žien a mužov, menších, zdravotne postihnutých a osôb, ktorých sa týka nebezpečenstvo sociálnej exklúzie atď.). Projekt v žiadnom prípade nesmie viesť k diskriminácii nejakej z uvedených skupín.

V tomto bode treba uviesť priamych alebo nepriamych prijímateľov projektu na oboch stranách hranice, pretože je to jedna z podmienok potvrdzujúcich cezhraničný dopad investície.

Treba zdôrazniť potrebu mimoriadnej opatrnosti pri odhadovaní počtu odberateľov projektu. V prípade sieťových projektov (napr. vodovodná a kanalizačná infraštruktúra) bude základom pre výpočty technická dokumentácia. V prípade cestných projektov sa vyžaduje vykonanie merania hustoty cestnej premávky a prognózy strednej hustoty cestnej premávky za 24 hod. v súlade so znením detailných pokynov. V prípade iných kategórií projektov bude odhad najčastejšie založený na historických údajoch alebo analýzach zohľadňujúcich odhadovaný dopyt po ponúkaných službách, porovnávacích analýzach služieb konkurenčných subjektov, demografických údajoch ukazujúcich trendy zmien počtu cieľových skupín v budúcnosti.

Zainteresované strany (angl. *stakeholders*) – sú osoby alebo iné organizácie, ktoré sa podieľajú na tvorení projektu (aktívne sa podieľajú na jeho realizácii) alebo majú bezprostredný záujem o výsledky jeho implementácie. Zainteresované strany môžu ovplyvňovať organizáciu projektu. V tomto bode je potrebné sa sústrediť na identifikáciu vonkajších zainteresovaných strán, ku ktorým okrem iného patria:

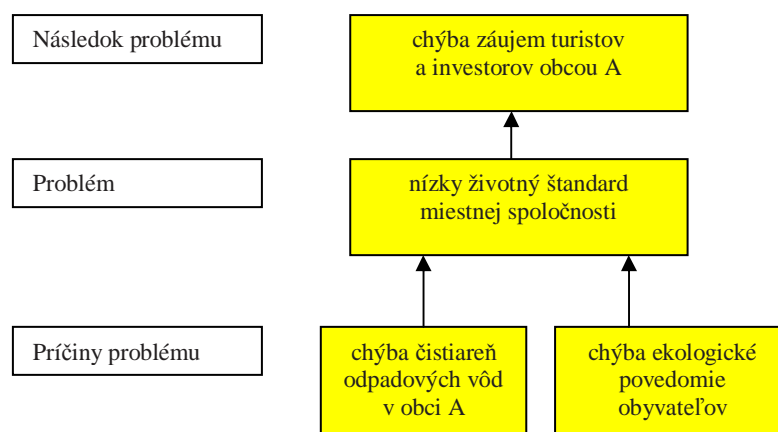
- Zákazníci / osoby a subjekty využívajúce priamym spôsobom hmotné výsledky projektu,
- Mimovládne organizácie (združenia pre podporu miestneho rozvoja a cezhraničnej spolupráce, environmentálne organizácie),
- Dodávatelia
- Konkurencia
- Štátne a samosprávne orgány
- Finančné inštitúcie
- Média
- Odborové zväzy
- Iné skupiny zainteresovaných strán

Zdroj: Pripravené na základe *Encyklopédia manažmentu ...*,
<http://mfiles.pl/pl/index.php/Interesariusze>.

Ďalšie otázky, ktoré si vyžadujú popis, sa týkajú prijímateľov (a širšie – zainteresovaných strán) projektu. Treba pritom vybrať problémy, ktoré sú prepojené s predmetom projektu, a v prípade dlhšieho zoznamu problematických situácií – určiť predpokladanú hierarchiu hodnôt².

Určenie týchto problémov by sa malo zakladať na analýze prostredia a na analýze súčasného stavu (v súlade s kapitolou technická analýza). Treba uviesť vzťahy medzi problémami a určiť kľúčový problém, ktorý má vyriešiť navrhovaný projekt. Každý problém má svoje príčiny, ktoré treba stručne popísať (v prípade infraštruktúrnych projektov sa príčiny najčastejšie spájajú s nedostatkom alebo zlým technickým stavom/ zlým fungovaním danej infraštruktúry).

Metodologickým uľahčením je uvedenie tzv. „stromu problémov“.

Zdroj: *Technika tvorenia projektu*, Spoločný technický sekretariát, Implementačný orgán pre Program cezhraničnej spolupráce, Varšava 2005.

Pre identifikáciu problémov a príčin sa odporúča využiť diagnostické časti strategických dokumentov pripravených pre danú oblasť (napr. stratégie rozvoja, plány ochrany, plány rozvoja atď.), vedomosti odborníkov, výsledky rozhovorov, dotazníkových výskumov, brainstormingu čiže búrky mozgov atď. Popisy musia obsahovať logické odôvodnenie prepojení medzi problémami a predtým predstavenou analýzou prostredia projektu.

Dôležité je ukázať, že realizácia projektu v jeho vecnej časti je skutočným a udržateľným riešením príčin, ktoré sú zdrojom popísaných problémov.³

Súčasne treba podotknúť, že vypracovaný strom problémov, ktoré má projekt vyriešiť (alebo prispieť k ich vyriešeniu), poskytuje možnosť určiť hierarchiu cieľov a vypracovať logickú maticu projektu, v súvislosti s čím je to odporúčaný prvok analýzy.

Detaily popisované v tomto bode sú dodatočným odôvodnením obsahu uvedeného okrem iného v bode 3.3 *Cieľové skupiny a dopad projektu na cieľové skupiny* formulára žiadosti.

² Pre projekt týkajúci sa výstavby cesty, môže byť kľúčovým problémom malá komunikačná dostupnosť oblasti. Tento problém je taktiež zdrojom ďalších ťažkostí – napr. súvisiacich s nízkou ekonomickou aktivitou a v dôsledku nízkou životnou úrovňou miestneho obyvateľstva. Od problému treba odlíšiť príčinu, ktorou najpravdepodobnejšie je v tomto prípade zlý technický stav povrchu, malá nosnosť mosta, nedostatok finančných prostriedkov a pod.

³ Por. W. Behrens, P. M. Hawranek, *Príručka pre prípravu priemyselných štúdií uskutočniteľnosti*, UNIDO, 2003, s. 79 a ďalšie.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 3. Súlad s horizontálnymi politikami* – určenie cieľových skupín, ich problémov a príčin týchto problémov je základom pre analýzu vplyvu projektu na otázky horizontálnych politík EÚ: rovnosť príležitostí, ochrany životného prostredia a rozvoja informačnej spoločnosti,
- kritéria *S 5. Dokázaný cezhraničný dopad* – pretože popisy problémov a ich príčin tvoria základ pre neskoršiu analýzu cieľov a cezhraničného vplyvu navrhovanej operácie.
- kritéria *S 6. Dopad na situáciu cieľovej skupiny* – určenie problémov, s ktorými sa stretávajú cieľové skupiny projektu je referenčným bodom pri analýze výsledkov a prínosov, ktoré tieto skupiny získajú v dôsledku implementácie navrhovanej operácie. V rámci kritéria sa hodnotí, či je projekt „vhodný“ pri zohľadnení existujúcich enumeratívne uvedených a konkrétne popísaných problémov.⁴
- kritéria *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – analýza problémov, podporená výsledkami analýzy súčasného stavu tvorí neoddeliteľnú súčasť logiky projektu, formulovania aktivít, výsledkov a cieľov.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

1.3. Predmet projektu a jeho lokalizácia

V tomto bode treba uviesť predmet a rozsah projektu. Žiadateľ je povinný uviesť popis, z ktorého bude jednoznačne vyplývať, aké konkrétne aktivity sa budú realizovať v rámci projektu. V súlade s *Pracovným dokumentom č. 4* (ďalej len: *PD č. 4*; bod 2.2.1) projekt treba *definovať ako proces zahrňujúci sériu prác, činností alebo služieb určených na uskutočnenie nedeliteľnej úlohy presného technického alebo ekonomického charakteru, ktorý má jasne vymedzené ciele.*

Projekt je:

operácia s výrazne určenými cieľmi, ktorú tvorí celá séria prác, úkonov alebo služieb a ktorej cieľom je vykonanie nedeliteľnej úlohy, ktorá má presne určený ekonomický alebo technický charakter. Súbory aktivít tvoriacich projekt musia mať súdržný a koordinovaný charakter a viesť k presne zadefinovanému cieľu.

Pokyny Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 12.

V prípade, že projekt zahrňuje niekoľko súbežne realizovaných investičných aktivít, analýza musí mať konsolidovanú podobu z hľadiska súčasne majiteľa infraštruktúry / prevádzkovateľa infraštruktúry. Projekt sa vyznačuje možnosťou výrazného určenia časového rámca realizácie. Tieto aktivity majú jednorázový charakter a ich cieľom je priviesť k vyriešeniu problému (k dosiahnutiu požadovaného stavu – cieľa) alebo uľahčiť odstraňovanie príčin rozvojových a sociálnych problémov, ktoré sa dotýkajú predtým určených cieľových skupín.

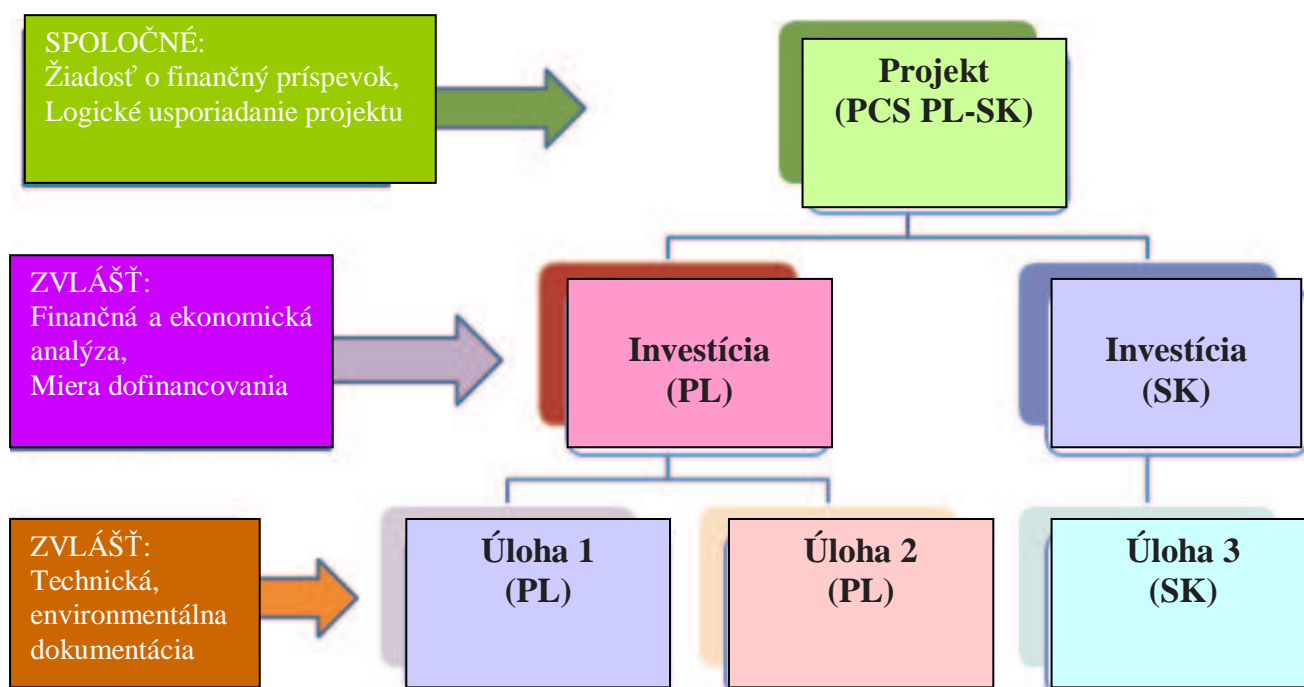
V súvislosti s tým, čo sme uviedli vyššie, bude zadefinovaný v tejto Príručke „projekt“ zahrňovať:

- všetky naplánované úlohy stavebného charakteru (vrátane tých, ktoré sú obsiahnuté v rôznych projektových štúdiách, týkajúcich sa rôznych objektov alebo rôznych lokalizácií).
- nákup prístrojov a zariadenia,

⁴ Je to jedna z kľúčových otázok predbežného hodnotenia v súlade s *Riadením cyklu projektu. Príručka, EuropeAid, s. 3.*

- všetky neinvestičné aktivity (propagačné, kultúrne, vzdelávacie atď.) zahrnuté v žiadosti o finančný príspevok.

Zároveň kvôli špecifickým podmienkam Programu cezhraničnej spolupráce, právnym predpisom platným v Poľsku a na Slovensku (týkajúcim sa daní, účtovníctva, spôsobu stanovenia cien, ako aj niektorých parametrov analýz uvedených v *Metodickom pokyne k vypracovaniu finančnej analýzy projektu, analýzy nákladov a prínosov projektu a finančnej analýzy žiadateľa o NFP v programovom období 2007 – 2013*) je vhodné vykonať osobitné analýzy (vrátane finančnej a ekonomickej) pre časť projektu realizovanú Partnerom/ Partnermi na poľskej strane a osobitnú pre časť naplánovanú pre slovenského Partnera / slovenských Partnerov.

Navyše uvedené v tomto bode popisy musia obsahovať nevyhnutné informácie umožňujúce zdefinovať predmet a rozsah investície realizovanej na oboch stranách poľsko-slovenskej hranice (vrátane údajov týkajúcich sa lokalizácie, základných technických parametrov), ako aj popis „mäkkých“ aktivít naplánovaných partnermi. V súlade s cieľmi Programu musia aktivity realizované každým z partnerov vždy viesť k spoločnému cezhraničnému efektu.

V prípade, ak zadaný v súlade s horeuvedenými zásadami projekt sa týka niekoľkých objektov nachádzajúcich sa v rôznych lokalitách (napr. stavebné úpravy kultúrnych stredísk v niekoľkých obciach alebo modernizácia niekoľkých úsekov ciest), jednotlivé investičné aktivity sa musia vyznačovať:

- prepojeniami technického charakteru (napr. je odôvodnené rozšírenie kanalizačných sietí v niekoľkých lokalitách danej aglomerácie alebo súvisiaca s tým modernizácia technologických zariadení čistiarní odpadových vôd) alebo

Najdôležitejším a rozhodujúcim kritériom pri hodnotení projektov, ktoré sa uchádzajú o finančný príspevok z prostriedkov programov cezhraničnej spolupráce, je určiť, aký význam má projekt pre členské štáty zúčastnené na programe a v akom stupni jeho výstupy, výsledky a vplyv prispievajú jasne zadaným cieľovým skupinám z oprávneného územia. Výrazný cezhraničný vplyv ich odlišuje spomedzi iných programov financovaných zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja alebo Európskeho sociálneho fondu a vo vzťahu k nim tvorí výraznú demarkačnú čiaru.

Pokyny týkajúce sa oprávnenosti výdavkov a projektov v rámci programov cezhraničnej spolupráce Európskej územnej spolupráce realizovaných pri účasti Poľska v rokoch 2007-2013, Ministerstvo regionálneho rozvoja, MRR/H/21(1)/09-2008, 28.9.2008 r., s. 14.

- prepojeniami funkčného charakteru (napr. modernizácia siete úsekov ciest predpokladajúca zlepšenie dostupnosti danej oblasti z viacerých smerov),
- vplyvom na zlepšenie spolupráce s Partnermi a zainteresovanými stranami na slovenskej strane,
- a v každom prípade spoločným cieľom zhodným s cieľmi daného opatrenia Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK.

Investícia je najčastejšie prepojená s bežnou činnosťou subjektu, ktorý ju realizuje, ale sa musí zároveň dať jednoducho vyčleniť z tejto činnosti. Treba však zdôrazniť, že projekt musí mať pozitívny vplyv na bežné fungovanie inštitúcie alebo skupiny osôb.

V tomto bode treba *veľmi priehľadne a konkrétne* popísať, čo a koľko plánujú žiadateľ s partnermi realizovať v rámci projektu s využitím číselných údajov a základných technických parametrov investície (napr. užitočná plocha, zastavaná plocha, dĺžka siete, počet zariadení, priepustnosť, šírka, prípustné zaťaženie atď.). Tento popis konkretizuje informácie uvedené v bode 3.1 *Stručný popis projektu* a 3.6 *Popis aktivít realizovaných v projekte* Žiadosti o finančný príspevok. Treba teda výrazne určiť rozsah jednotlivých úloh pri uvedení číselných údajov, použitých technológií atď. Pokyny týkajúce sa požadovaných parametrov pre jednotlivé typy projektov sú uvedené v časti Príručky venovanej detailnejšiemu popisu týchto typov.

Popis predmetu projektu/ investície si taktiež vyžaduje uvedenie informácií týkajúcich sa jeho lokalizácie. Treba ju určiť čo najpresnejšie:

- pre investičné projekty treba uviesť názov okresu, obce, lokality, štvrte, v ktorej je projekt lokalizovaný, vrátane čísla NUTS,
- pre líniové stavby (vodovody a kanalizácie, cesty) polohu treba určiť spôsobom umožňujúcim jednoznačné určenie jej začiatku a konca, spolu s určením územia podľa NUTS,
- v prípade bodových/priestorových projektov treba uviesť presnú lokalizáciu (číslo, kataster alebo adresu) pozemku (pozemkov, objektu) spolu s určením oblasti podľa NUTS,

Odporúča sa pripojenie schematického plánu s lokalizáciou projektu/ investície, pretože týmto sa uľahčí vyhodnotenie investície a umožní zobrazenie potenciálnych cezhraničných efektov.

V tomto bode sa musí nachádzať aj informácia o existujúcom a plánovanom stave územného rozvoja projektovej oblasti. Treba tiež popísať aktuálny územný plán/ stav inžinierskych sietí (napr. dostupné médiá pre investíciu), geotechnické podmienky (sklon terénu, hladina podzemných vôd, hrúbky vrstiev podkladu a pod.), ako aj záležitosti týkajúce sa oprávnení žiadateľa a partnerov disponovať nehnuteľnosťami na stavebné účely, na inštaláciu zariadení atď.

Táto kapitola musí tiež poukázať na ďalšie dôležité činitele spojené s lokalizáciou oblasti, na ktorej sa bude projekt/ investícia realizovať, napr.: lokalizácia jednotlivých aktivít v chránených oblastiach (predpisy o ochrane pamiatok, ochrane životného prostredia, oblasti Natura 2000), určenie terénov na priemyselné investície/ výstavbu obytných domov, turistická atraktivita. Tieto údaje musia byť v súlade s dokumentmi týkajúcimi sa územných plánov pre danú územnú jednotku.

V prípade neinvestičných úloh treba určiť územie, na ktorom sa budú realizovať aktivity (reklamné, propagačné, verejné akcie) a dosah ich vplyvu.

Prepojenie s kritériami formálneho hodnotenia

Otázky uvedené v tomto bode podliehajú formálnemu hodnoteniu v rozsahu oprávnenosti projektu, vrátane:

- kritéria *F 11. Je projekt priradený k správnej oblasti podpory príslušnej prioritnej osi Programu?* – vecný rozsah a lokalizácia investície budú porovnané s ustanoveniami Detailného popisu Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK,

- kritérií *F 13 - 15. Sú všetci Projektoví partneri oprávnení v rámci Programu? Je projektové územie oprávnené v rámci Programu? Sú realizované aktivity oprávnené v rámci Programu?* – vecný rozsah a lokalizácia investície budú porovnané s požiadavkami *Pokynov Ministerstva regionálneho rozvoja týkajúcich sa oprávnenosti výdavkov a projektov v rámci programov cezhraničnej spolupráce Európskej územnej spolupráce realizovaných pri účasti Poľska v rokoch 2007-2013*⁵.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/regionálnymi a národnými stratégiami* – vecný rozsah a lokalizácia projektu
- kritéria *S 5. Dokázaný cezhraničný dopad* – pretože popisy problémov a ich príčin tvoria základ pre neskoršiu analýzu cieľov a cezhraničného vplyvu navrhovanej operácie.
- kritéria *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – analýza problémov, podporená výsledkami analýzy súčasného stavu tvorí neoddeliteľnú súčasť logiky projektu, formulovania aktivít, výsledkov a cieľov.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

1.4. Prepojenie s inými projektmi / aktivitami

Projekt predkladaný vo výzve v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK môže tvoriť súčasť širšieho predsavzatia, vrátane investičných aktivít uskutočňovaných partnermi v súvislosti s realizáciou dlhodobých stratégií rozvoja a investícií do infraštruktúry. Je mimoriadne dôležité uviesť prepojenia s inými investíciami v prípade zámerov týkajúcich sa sieťových objektov – vodovodov, kanalizácií, ciest a mostov, pretože realizácia investície môže byť technicky alebo funkčne komplementárna s aktivitami ukončenými skôr alebo financovanými z iných zdrojov.

V tomto bode je potrebné uviesť informáciu o realizovaných/ plánovaných aktivitách/ projektoch, ktoré sú z hľadiska vecného rozsahu alebo sociálno-ekonomických cieľov prepojené s projektom.

Možno tu dôsledne, avšak v rozdelení na etapy, uviesť uskutočnené investície týkajúce sa vybavenia terénov určených pre investície potrebnými médiami, zlepšenia infraštruktúry na vidieku alebo zlepšenia stavu životného prostredia. Rovnako zábery týkajúce sa výstavby budov – na vzdelávacie, kultúrne účely – môžu byť prepojené s predchádzajúcimi alebo súbežne realizovanými modernizáciami, úpravami terénu, kúpou zariadení atď.

Projekty predkladané do Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK sa často vyznačujú aj aktivitami týkajúcimi sa spolupráce v rozvoji ľudských zdrojov, pri výmene skúseností, kultúrnej spolupráce, spolupráce v oblasti vzdelávania, propagácie cestovného ruchu a hodnôt životného prostredia. V tomto bode treba uviesť existujúce prepojenia aj v tomto rozsahu.

Aktivity, ktoré sú komplementárne s predmetom navrhovanej operácie, zahŕňujú iniciatívy prijímané s podporou z Európskej únie, ale aj s podporou z národných zdrojov alebo iných zahraničných zdrojov. Môžu to byť aj aktivity realizované subjektmi, ktoré nie sú prepojené s žiadateľom a partnermi, ale ktoré môžu mať akýkoľvek vplyv na jeho realizáciu, napr.

⁵ Ministerstvo regionálneho rozvoja, MRR/H/21(1)/09-2008 z 23.9.2008 r.

- pre projekty v rozsahu vodovodnej a kanalizačnej infraštruktúry môže to byť investícia súkromného stavebníka založená na výstavbe obytného komplexu, pre ktorý sa plánuje kanalizačná stoka a vodovod, čo si môže vyžadovať preskúmanie kapacity čistiarne, vodného zdroja a úpravne vody,
- pre projekty týkajúce sa infraštruktúry a propagácie cestovného ruchu – propagačné aktivity realizované organizáciou výrobcov v oblasti propagácie regionálnych potravinárskych výrobkov financované napr. v rámci nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktoré sú prepojené s prezentáciou hodnôt životného prostredia a kultúry regiónu,
- pre projekty v oblasti cestnej infraštruktúry – prepojenie s plánovaným hraničným priechodom alebo cestnou sieťou na druhej strane hranice.

Popis týkajúci sa prepojení s aktivitami, ktoré už boli realizované musí byť v súlade⁶ s údajmi uvedenými v bode 2.6.1. *Skúsenosti Vedúceho partnera a ostatných partnerov projektu*, 2.6.2. *Predchádzajúca spolupráca Projektových partnerov* a bode 3.14 *Prepojenie projektu s inými skôr realizovanými projektmi* formulára žiadosti o finančný príspevok a uvedenými skúsenosťami žiadateľa a partnerov s realizáciou investícií prezentovaných v súlade s pokynmi kapitoly č. 4 *Príručky*.

Hlavným cieľom je obmedziť duplicitu aktivít, resp. koordinácia aktivít v cieľovom regióne.

Mimoriadne dôležité je vyjadriť sa k známym žiadateľovi zámerom alebo investičným plánom, ktoré môžu negatívnym spôsobom ovplyvniť proces realizácie investície, napr. existujú plány, že v blízkosti plánovaného športového objektu vznikne prírodná rezervácia. Treba sa tiež vyjadriť k situácii, že sa realizácia projektu spája s potrebou dodatočných investícií v budúcnosti, napr. zmena hladiny podzemných vôd, zosuv svahu (potreba vykonať zabezpečenia), potreba výstavby kanalizačnej siete na území vybavenom v rámci projektu vodovodnými sieťami, obnova povrchu ciest po vykonaní prechodov vodovodných a kanalizačných sietí alebo po dodávaní stavebných materiálov po príjazdových cestách na stavenisko atď. V takom prípade treba doložiť, že takéto aktivity nespôsobia škody pre obyvateľov alebo životné prostredie.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 3. Súlad s horizontálnymi politikami* a *S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/regionálnymi a národnými stratégiami* – v niektorých prípadoch môže projekt generovať riziko negatívnych dôsledkov, napr. v oblasti ochrany životného prostredia; najčastejšie však ukázanie prepojenia projektu s predchádzajúcimi aktivitami poskytne hodnotiteľom možnosť overiť, v akej miere projekt zapadá do dôslednej realizácie dlhodobých stratégií rozvoja a cezhraničnej spolupráce a či tým prispieva k plneniu cieľov horizontálnych politik,
- kritéria *S 5. Dokázaný cezhraničný dopad* – popisy funkčných a technických prepojení tvoria základ pre potvrdenie cezhraničného vplyvu predkladaného projektu.
- a nepriamo na ostatné kritériá podliehajúce bodovému hodnoteniu.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

⁶ Súlad neznamená identický obsah, ale logickú súdržnosť popisu.

2. Ciele a efekty projektu

Uvedenie stratégie implementácie projektu sa zakladá na určení odôvodnených cieľov, výsledkov projektu a nevyhnutných k dosiahnutiu toho aktivít/ výstupov. Kapitola vedie k vypracovaniu logickej matice, ktorú je možné dodatočne doplniť SWOT analýzou projektu.

Ciele projektu musia reagovať na identifikované problémy/potreby cieľových skupín v hraničnom regióne a musia predstavovať ich efektívne riešenie. Odporúčame zosúladiť so štruktúrou cieľov v žiadosti, t.j. hlavný cieľ, špecifický cieľ a aktivity. K týmto úrovniam priradiť ukazovatele dopadu, výsledku a výstupu.

2.1. Cieľ projektu a predpokladaný sociálny a ekonomický vplyv

Cieľ/ ciele je budúci stav vecí, ktorý podľa predpokladov bude dosiahnutý v dôsledku prijatých opatrení. Cieľ vyjadruje zmysel aktivít vyplývajúci z interných a externých potrieb systému a je konkrétnou odpoveďou na existujúce potreby⁷.

⁷ Ciele projektu sa nesmú týkať realizácie stavebných prác, kúpy počítačových zariadení, organizácie konferencií alebo vytlačenia propagačných materiálov; cieľ realizovaný verejnou osobou sa týka potrieb obyvateľstva, často tiež požiadaviek určených právnymi predpismi.

Žiadateľ v tomto bode uvádza, aké dlhodobé prínosy budú dosiahnuté v oblasti, ktorú projekt ovplyvňuje vďaka svojej realizácii.

Projekty týkajúce sa rozvoja cezhraničnej spolupráce realizované v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK sa budú vyznačovať mnohými cieľmi. Stanovené ciele si však vyžadujú ich hierarchické usporiadanie a označenie aspoň všeobecných a čiastočných cieľov.

Pozor! Ciele si nesmú vzájomne protirečiť.

Dôležité je, aby pre projekt bol definovaný jeden všeobecný cieľ, ktorý môže obsahovať niekoľko špecifických (dôležité je ich vhodné prepojenie s existujúcimi problémami).

Podľa možností je potrebné taktiež uskutočniť predbežnú kvantifikáciu významných parametrov takýchto cieľov (ukazovateľov vplyvu) a stanoviť časový rámec pre ich dosiahnutie.

Počas definovania cieľov investície sa odporúča uplatniť jednu z nižšie uvedených metód:

- Rozdelenie všeobecného cieľa na čiastkové vo forme diagramu – stromu cieľov (klasifikácia cieľov). V hornej časti diagramu musí byť uvedený hlavný cieľ operácie, nižšie sa uvádzajú podrobné ciele s určením hierarchie dôležitosti a prípadných vzájomných interakcií. Nesmú sa pritom opisovať ciele daného opatrenia alebo danej priority Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. Správne pripravený strom cieľov je „opakom“ stromu problémov: prioritný cieľ je prepojený s dôsledkami problému (napr. disfunkčným ekonomickým rozvojom oblasti), čiastkové ciele s identifikovanými problémami (napr. nedostatkami v infraštruktúre, znečistením životného prostredia), ciele nižšieho radu – s príčinami problémov (nedostatkom, zlým technickým stavom atď.).

Výkres 1. Príklad stromu cieľov.

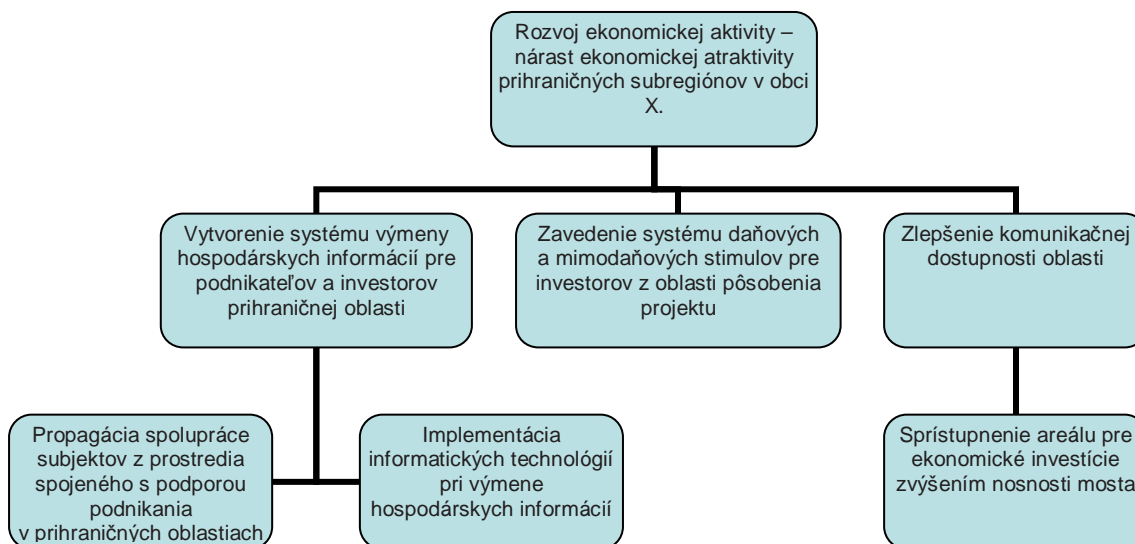
Zadefinovanie cieľov je nevyhnutnou etapou pre identifikáciu a analýzu projektu. Tvorí východisko pre akékoľvek hodnotenie investície.

Ciele projektu – priame ako aj nepriame – musia byť určené na základe analýzy potrieb daného socio-ekonomického prostredia pri zohľadnení javov, ktoré sú čo najviac primerané miere vplyvu projektu.

Treba pamätať, aby ciele projektu zadefinované v analýze spĺňali nasledujúce predpoklady:

- a) jasne určovali, aké sociálno-ekonomické prínosy je možné dosiahnuť vďaka implementácii projektu,*
- b) boli so sebou logicky prepojené v prípade, ak sa v rámci projektu súčasne realizuje niekoľko cieľov,*
- c) zohľadňovali všetky najdôležitejšie priame aj nepriame sociálne aj ekonomické dôsledky predstávania,*
- d) určovali, či celkové prínosy (tzv. celkové zväčšenie blahobytu) dosiahnuté v dôsledku realizácie projektu odôvodňujú vynaložené náklady,*
- e) boli logicky prepojené so všeobecnými cieľmi daných fondov, t.j. je nutné určiť súlad cieľov projektu s cieľmi realizácie danej prioritnej osi operačného programu,*
- f) boli doplnené metódou merania úrovne ich dosiahnutia,*
- g) prínosy dosiahnuté v rámci daného cieľa musia byť vyjadrené v konkrétnych sociálno-ekonomických hodnotách/parametroch.*

Pokyny Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 19.

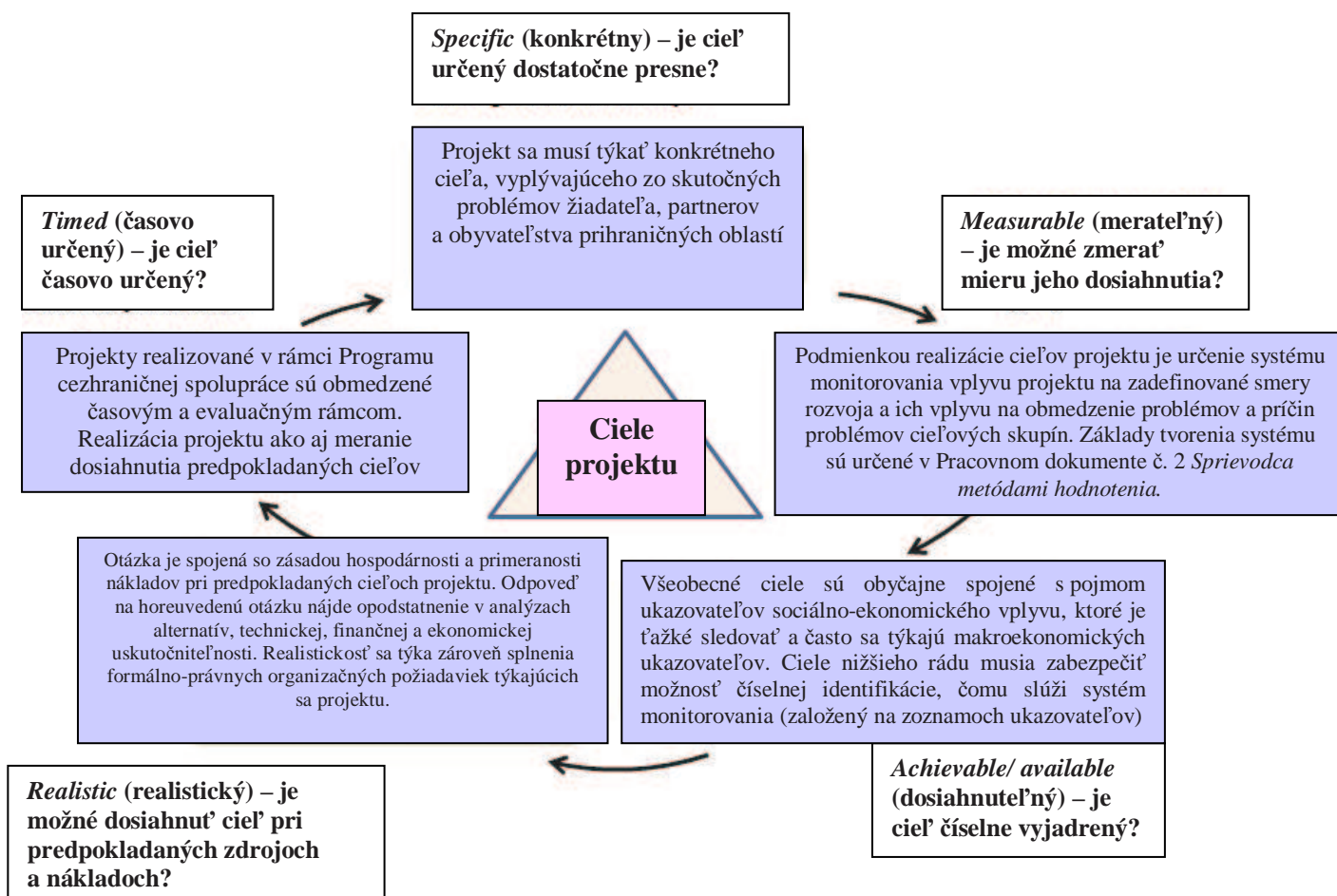

Zdroj: Vlastný zdroj.

- Analýza kvality cieľov – v súlade s metódou SMART.

Ciele musia byť presne formulované, merateľné, dosiahnuteľné, realistické a určené v čase (zásady SMART).

Výkres 2. Diagram zásad uplatnenia metódy SMART.

Zdroj: Vlastný zdroj.

Cieľ je konkrétny, ak subjekty zúčastnené na implementácii projektu vedia, čoho sa týka a aké efekty sa očakávajú. Merateľnosť je možné dosiahnuť najčastejšie pomocou určenia presnej úrovne ukazovateľa, určenie konkrétneho miesta v poradovníku spolu s uvedením kritérií, rozsahu možných hodnôt atď. Žiadateľ musí získať súhlas partnerov, zamestnancov, ale aj cieľových prijímateľov projektu s týmito cieľmi, tzn. musí ich presvedčiť k realizácii plánovaných aktivít. Realistickosť plánovaných aktivít projektu sa overuje na základe predložených dokumentov (technických), finančných a ekonomických posudkov, skúseností, poznania trhu a na základe marketingových analýz. Každý cieľ musí byť presne časovo určený a navrhnuté harmonogramy realizácie budú referenčným bodom pre procesy kontroly a hodnotenia.

Výsledky analýzy cieľov sú uvedené v bode 3.5. *Ciele projektu* vo formulári žiadosti o finančný príspevok.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 2. Implementácia obnovennej Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie*. Pri hodnotení tohto kritéria sa budú prideľovať body za dlhodobé dôsledky projektu v kontexte hlavných cieľov horeuvedených stratégií týkajúcich sa inovačných aktivít, transferu vedomostí, vytvárania nových pracovných príležitostí a trvalo udržateľného rozvoja prihraničných oblastí.
- kritéria *S 6. Dopad na situáciu cieľovej skupiny* – ciele projektu musia slúžiť uspokojeniu najnaliehavejších, zafinancovaných rozvojových potrieb cieľových skupín,
- kritéria *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – definovanie, štrukturalizácia a odôvodnenie cieľov projektu tvorí neoddeliteľnú súčasť stratégie predsavzatia.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

2.2. Výsledky projektu

Systém implementácie projektov spolufinancovaných z ERDF si vyžaduje monitorovanie miery dosiahnutia predpokladaných cieľov a efektov prostredníctvom konkrétnych a vyjadrených v číselných jednotkách ukazovateľov.

Výsledky charakterizujú vplyv uskutočneného predsavzatia na sociálno-ekonomické prostredie dosiahnutý priamo po ukončení realizácie projektu.

Príklady ukazovateľov monitorovaných Riadiacim orgánom na úrovni Programu sú uvedené v *Prílohe 1.: Kľúčové ukazovatele pre ERDF a Kohézny fond podľa pracovného dokumentu č. 2, Sprievodca po metódach hodnotenia: Ukazovatele monitoringu a hodnotenia*⁸. Kodifikácia horeuvedených ukazovateľov sa odvoláva na kódy podľa oblastí pre jednotlivé typy projektov, v súlade so zoznamom uvedeným v Nariadení Komisie č. 1828/2006. Pre jednotlivé opatrenia by žiadatelia mali využívať najmä ukazovatele definované Riadiacim orgánom, príp. použiť aj vlastné.

⁸ Európska komisia, august 2006; odporúča sa uviesť pritom nielen ukazovatele priradené cieľu *územná spolupráca* (č. 42 – 56), ale aj ukazovatele uvedené pre cieľ *konvergencia* (č. 1 – 41), pokiaľ tieto zodpovedajú rozsahu daného projektu.

Výsledky projektu sú uvedené v syntetickej forme v bode 3.10 *Ukazovatele projektu* vo formulári žiadosti o finančný príspevok. Odhadované žiadateľom hodnoty ukazovateľov si ako základ vyžadujú spoľahlivý model, ktorý ich bude odôvodňovať, najmä, že sa týkajú budúcich a pomerne neistých hodnôt. Súbor údajov bez modelu, ktorý vysvetľuje logiku ich vplyvu je nevhodný, pretože neobsahuje argumenty potvrdzujúce spoľahlivosť prijatých hodnôt.

Pre zvýšenie kvality ukazovateľov výsledku sa odporúča uskutočniť:

- *prehĺbenú kontextovú analýzu (príčin a problémov),*
- *predložiť zrozumiteľnú logiku výsledkov projektu,*
- *stanoviť konkrétne definície,*
- *inventarizáciu východiskových hodnôt,*
- *popis metódy merania,*
- *vyhodnotenie cieľových hodnôt.*

Pri stanovení ukazovateľov výsledku, kvôli špecifickým charakteristikám projektov implementovaných na oboch stranách hranice, treba prijať nasledujúce predpoklady:

- v bode 3.10 *Ukazovatele projektu* formulára žiadosti o finančný príspevok treba iba uviesť ako celkové pre projekt (to znamená ako súčet výsledku na oboch stranách hranice). Vo finančnej analýze je nevyhnutné vyčleniť výsledky, ktoré sa týkajú investičných aktivít a termínov ich dosiahnutia osobitne pre rozsah realizovaný na Slovensku a v Poľsku.⁹
- výsledky musia byť prezentované takým spôsobom, aby boli ukázané zmeny zapríčinené realizáciou projektu – hodnoty treba uvádzať kumulatívne, pri zohľadnení stavu predchádzajúceho realizácii investície a cieľových hodnôt,
- východisková hodnota pre ukazovateľ výsledku je číselne vyjadrený stav daného ukazovateľa v roku podania žiadosti o finančný príspevok alebo v období predchádzajúcom ukončenie vecnej realizácie projektu;
- cieľová hodnota pre výsledky sa týka stavu hneď po ukončení realizácie investície (po technickom prevzatí, po ukončení neinvestičných aktivít). V individuálnych prípadoch môže byť správne odhadnutie hodnoty ukazovateľa výsledku sťažené alebo nemožné v roku vecného ukončenia projektu; treba sa v takejto situácii odvolať na hodnoty dosiahnuté v prvom celom kalendárnom roku po roku, v ktorom bola ukončená realizácia investície¹⁰.

Jednou z metód overenia správnosti ukazovateľov je vyhodnotenie zdrojov, z ktorých boli získané informácie o cieľových hodnotách. Nikdy nebudú zdrojom informácií o výsledkoch preberacie protokoly stavebných prác alebo dodávok (tieto dokumenty sa týkajú overenia vykonania ukazovateľov výstupu).

⁹ Toto vyplýva zo skutočnosti, že výsledky sú najčastejšie úzko spojené s počtom osôb, na ktoré má projekt priamy vplyv. Informácie v tomto rozsahu sú kľúčové pre neskoršie analýzy ekonomických ukazovateľov dopytu, príjmov, prínosov a nákladov.

¹⁰ Napr. prevzatie vybudovanej infraštruktúry je naplánované na 30. októbra 2009 r.; z technických a organizačných dôvodov ako aj z dôvodu atmosferických podmienok bude plný počet plánovaných účastníkov dosiahnutý až v II. alebo III. štvrtroku 2010. V súlade s pokynmi k žiadosti v bode 3.10 formulára žiadosti stačí uviesť iba cieľovú hodnotu výsledkov. Vo finančnej a ekonomickej analýze je však potrebné uviesť informácie o čiastočných hodnotách, ktoré sa budú dosahovať v každom roku realizácie dlhodobého projektu (umožnenie *on-going* hodnotenia).

Príklad 1:

Ukazovatele výsledku	Východiskový rok -2009	Cieľová hodnota (rok 2011)	Cieľový zdroj údajov
Počet poľsko-slovenských partnerských kontaktov, v ktorých sa bude pokračovať	0	1 ks.	Evidencia zmlúv, pravidelne podávané správy, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
Hodnota časových úspor pri preprave cestujúcich a nákladov vyjadrená v euro/ročne, dosiahnutá vďaka výstavbe a modernizácii ciest	0	120000 EUR	Pravidelne podávané správy na základe expertíz a analýz intenzity cestnej premávky Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
<i>v tom na Slovensku</i>	0	70000 EUR	Pravidelne podávané správy na základe expertíz a analýz intenzity cestnej premávky Obecný úrad obce X
<i>v tom v Poľsku</i>	0	50000 EUR	Pravidelne podávané správy na základe expertíz a analýz intenzity cestnej premávky Obecný úrad obce Y
Počet osôb zúčastnených na spoločných vzdelávacích a školiacich aktivitách,	0	6550 os.	Pravidelne podávané správy na základe evidencie účastníkov, prezenčných listín Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y
<i>v tom na Slovensku</i>	0	2775 os.	Pravidelne podávané správy na základe evidencie účastníkov, prezenčných listín Obecný úrad obce X
<i>v tom v Poľsku</i>	0	3775 os.	Pravidelne podávané správy na základe evidencie účastníkov, prezenčných listín Obecný úrad obce Y

Popis k príkladu:

Obec X (Slovensko) a Obec Y (Poľsko) plánujú nadviazať partnerskú spoluprácu (zmluva) za účelom rozvoja turistických aktivít v prihraničnej oblasti. Súčasne sa na rok 2010 plánuje investícia na národnej úrovni týkajúca sa zriadenia hraničného priechodu malého pohraničného styku, ktorý prepojí atraktívne z turistického hľadiska pešie a cyklistické turistické cesty obidvoch obcí. Medzi najdôležitejšími spoločne identifikovanými problémami sa uvádza nízka komunikačná dostupnosť oblasti a malá ekonomická aktivita miestneho obyvateľstva: chýba turistická, gastronomická a pod. ponuka. Príčiny tohto nepriaznivého stavu sa o.i. hľadajú v zlom technickom stave mosta na rieke Z (na Slovensku), ktorého nosnosť nedovoľuje prechádzať autobusom, ďalšou príčinou je sieť obecných ciest na úseku krajská cesta – obec Y (v Poľsku). Okrem toho samosprávne orgány vidia potrebu realizovať aktivizujúce podujatia zamerané na obyvateľov – v tom organizácia školení a podpora v oblasti podnikania v cestovnom ruchu a pre obyvateľov aj turistov – organizácia turistických atrakcií a propagačných podujatí.

Práce týkajúce sa mosta na Slovensku ako aj cestné práce v Poľsku sa budú realizovať v roku 2010 (kolaudácia mosta je naplánovaná na 30.10.2010 r., a modernizovaných ciest: 15.9.2010 r.). V roku 2010 kultúrne strediská oboch obcí usporiadajú spoločné súťaž (2) a podujatia pod holým nebom (4), na ktorých sa zúčastní cca. 1500 osôb (po cca. 750 na oboch stranách hranice). Budú sa realizovať aj školenia týkajúce sa podnikania v oblasti kultúry a tvorivé dielne ľudových remesiel, študijné návštevy, odborná prax pre dve skupiny 25 osôb z Poľska a 25 osôb zo Slovenska zamerané na podnikanie v oblasti vidieckej turistiky a organizácie aktívneho oddychu v podhorských oblastiach (celkovo tieto aktivity v roku 2010 využije 1550 osôb). V roku 2011 je naplánovaná organizácia 2 masových podujatí v X a v Y, na ktorých sa predpokladá účasť cca. 2000 účastníkov na Slovensku a 3000 účastníkov v Poľsku.

Vypočítané úspory v čase cestovania v súvislosti s mostom sú 70000 EUR ročne, a úspory v súvislosti so zlepšením stavu povrchu ciest v obci Y – 50000 EUR ročne. Úspory sa odhadujú na základe normalizovanej metodiky, pre hodnoty v prvom celom roku po kolaudácii – t.j. v tomto prípade 2011.

Okrem ukazovateľov zodpovedajúcich zoznamu uvedenému v Prílohe I. k Pracovnému dokladu č. 2 musí Žiadateľ zohľadniť všetky výsledky zodpovedajúce typu projektu uvedené Spoločným technickým sekretariátom Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK vo výzve na predkladanie žiadostí a v Programovom manuáli. Navyše je prípustné aj uvedenie iných charakteristických pre dané podujatie výsledkov. Treba sa pritom pamätať na nutnosť monitorovania dosahovania cieľovej hodnoty takéhoto ukazovateľa.

Hodnoty ukazovateľov výsledkov budú overené na etape hodnotenia projektu, budú tiež monitorované počas a hneď po ukončení jeho realizácie. V súlade s názorom Európskej komisie¹¹ a Ministerstva regionálneho rozvoja dosiahnutie výrazne nižších výsledkov ako predpokladané sa môže spájať s potrebou zníženia alebo vrátenia už získanej dotácie spolu s úrokmi.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 2. Implementácia obnovenej Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie* – prvkom, ktorý sa berie do úvahy pri hodnotení tohto kritéria, je okrem iného vznik nových pracovných miest pre vysoko kvalifikovaných pracovníkov (ako výsledok projektu).
- kritéria *S 3. Súlad s horizontálnymi politikami* a *S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/regionálnymi a národnými stratégiami* – predpokladané výsledky projektu musia byť v súlade s logikou horeuvedených politík a stratégií – napr. vytváranie pracovných miest si vyžaduje uplatnenie zásady nediskriminácie.
- kritéria *S 5. Dokázaný cezhraničný dopad* – predpokladom hodnotenia sú výsledky a dôsledky projektu prekračujúce hranicu. Dôležité sú teda efekty (výsledky) pre prijímateľov zapojených do implementácie projektu a predovšetkým pre cieľové skupiny, pre ktoré sú výsledky projektu prínosom.

Operačné kritérium:

- *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – definovanie, odhad a odôvodnenie výsledkov projektu tvorí neoddeliteľnú súčasť stratégie predsavzatia. Výsledky sa musia vyznačovať výstižnosťou, efektivitou, účinnosťou, užitočnosťou a udržateľnosťou¹².

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

2.3. Výstupy projektu

V tomto bode treba popísať, čo bude predmetom projektu (hmotné výstupy), treba pritom využiť číselné údaje a komplex číselných ukazovateľov, ktoré ukazujú výsledok zásahu do existujúceho stavu, teda priamy, hmotný výsledok realizácie predsavzatia zameraný pomocou konkrétnych fyzických veličín. Treba tu popísať kauzálnu súvislosť medzi realizovanými aktivitami a dosahovanými výstupmi a ich vplyv na uspokojenie potrieb cieľových skupín projektu.

Žiadateľ musí v tomto bode uviesť ukazovatele vhodné pre daný typ investície, pri zohľadnení predovšetkým tých, ktoré boli určené v *Prílohe I: Kľúčové ukazovatele pre ERDF a Kohézny fond podľa Pracovného dokumentu č. 2, Sprievodca po metódach hodnotenia: Ukazovatele monitoringu a hodnotenia*¹³. Okrem ukazovateľov zodpovedajúcich zoznamu podľa horeuvedeného dokumentu, Žiadateľ musí zohľadniť všetky výstupy zodpovedajúce typu projektu uvedené Spoločným

¹¹ Pracovný dokument č. 2, s. 5 (poľská jazyková verzia).

¹² Tamtiež, s. 27 (poľská jazyková verzia).

¹³ Európska komisia, august 2006; odporúča sa uviesť pritom nielen ukazovatele priradené cieľu *územná spolupráca* (č. 42 – 56), ale aj ukazovatele uvedené pre cieľ *konvergencia* (č. 1 – 41), pokiaľ tieto zodpovedajú rozsahu daného projektu.

technickým sekretariátom Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK vo výzve na predkladanie žiadostí a v Programovom manuáli. Navyše je prípustné taktiež uvedenie aj iných charakteristických pre dané predsavzatie výstupov. Je potrebné pritom mať na zreteli nutnosť monitorovania dosahovania cieľovej hodnoty takéhoto ukazovateľa.

Fyzické hodnoty je potrebné priradiť danému ukazovateľu v súlade s určenou mernou jednotkou, najčastejšie na základe vlastnenej technickej dokumentácie a stanoviť termín plánovanej realizácie ukazovateľa.

Pri stanovení ukazovateľov výstupu, kvôli špecifickým charakteristikám projektov implementovaných na oboch stranách hranice, treba prijať nasledujúce predpoklady:

- v bode 3.9 *Etapy realizácie projektu (hlavné zložky)* formulára žiadosti o finančný príspevok sa ukazovatele výstupov uvádzajú osobitne pre jednotlivé aktivity naplánované v projekte. Za účelom lepšej orientácie v rozsahu, z realizácie ktorého žiadateľ a partneri podávajú správy, horeuvedený princíp treba uplatňovať aj vo finančnej a ekonomickej analýze¹⁴,
- výstupy musia byť prezentované takým spôsobom, aby boli ukázané zmeny zapríčinené realizáciou projektu – hodnoty treba uvádzať kumulatívne, pri zohľadnení stavu predchádzajúceho realizácii investície (najčastejšie hodnota „0“) a cieľových hodnôt,
- cieľová hodnota pre výsledky sa týka stavu dosiahnutého vo výsledku investície (teda vo chvíli kolaudácie, v momente ukončenia neinvestičných aktivít).

Súčet rovnorodých ukazovateľov výstupov dosiahnutých v rámci projektu treba následne ukázať v bode 3.10 *Ukazovatele projektu* formulára žiadosti o finančný príspevok.

Jednou z metód overenia správnosti ukazovateľov je vyhodnotenie zdrojov, z ktorých boli získané informácie o cieľových hodnotách. Zdrojom informácií o výstupoch budú:

- v prípade výstupov týkajúcich sa stavebných prác – preberacie protokoly prác,
- v prípade dodávok – preberacie protokoly dodávok alebo iné dokumenty rovnakej povahy,
- v prípade ukazovateľov týkajúcich sa počtu konferencií, počtu stretnutí, podujatí, školení atď. – dokumenty organizátora potvrdzujúce, že sa uskutočnili.

Príklad 2 (pokračovanie príkladu uvedeného v bode 2.2):

Ukazovatele výstupu	Východiskový rok -2009	Cieľová hodnota (rok 2011)	Cieľový zdroj údajov
Počet projektov splňujúcich štyri z nižšie uvedených kritérií: spoločná príprava projektu, spoločná realizácia, spoločný personál zamestnaný pri realizácii projektu, spoločné financovanie	0	1 ks.	Evidencia zmlúv, dokumentácia vyúčtovania projektu, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
Počet projektov znižujúcich izolovanosť prostredníctvom zlepšenia dostupnosti dopravy, sietí a infromatických služieb	0	1 ks.	Evidencia zmlúv, dokumentácia vyúčtovania projektu, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
Počet kilometrov modernizovaných ciest	0	8,00 km	Preberacie protokoly cestných prác, investorský dozor, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
<i>v tom na Slovensku</i>	0	0,30 km	Preberací protokol – cestné práce, výstavba mosta, investorský dozor, Obecný úrad obce X,
<i>v tom v Poľsku</i>	0	7,70 km	Preberací protokol – cestné práce, investorský dozor, Obecný úrad obce Y,
Počet modernizovaných mostov	0	1 ks.	Preberacie protokoly cestných prác, investorský dozor, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
<i>v tom na Slovensku</i>	0	1 ks.	Preberací protokol – cestné práce, výstavba mosta, investorský dozor, Obecný úrad obce X,

¹⁴ Toto vyplýva zo skutočnosti, že výsledky sú najčastejšie úzko spojené s počtom osôb, na ktoré má projekt priamy vplyv. Informácie v tomto rozsahu sú kľúčové pre neskoršie analýzy ekonomických ukazovateľov dopytu, príjmov, prínosov a nákladov.

Počet organizovaných tvorivých dielní/ školení	0	2 ks.	Správy o realizácii školenia, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
<i>v tom na Slovensku</i>	0	1 ks.	Správy o realizácii školenia, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce X,
<i>v tom v Poľsku</i>	0	2 ks.	Správy o realizácii školenia, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce Y,
Počet organizovaných verejných podujatí/ udalostí	0	8 ks.	Správy o realizácii podujatia, vyúčtovanie s organizátorom, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce X, Obecný úrad obce Y,
<i>v tom na Slovensku</i>	0	4 ks.	Správy o realizácii podujatia, vyúčtovanie s organizátorom, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce X,
<i>v tom v Poľsku</i>	0	4 ks.	Správy o realizácii podujatia, vyúčtovanie s organizátorom, evidencia zúčastnených, prezenčné listiny, Obecný úrad obce Y,

Popis k príkladu:

Pozri popis k príkladu uvedenému v bode 2.2.

K špecifickej kategórii ukazovateľov v projektoch spolufinancovaných z ERDF patria ukazovatele týkajúce sa počtu priamo vytvorených pracovných miest. Môžu byť uvádzané ako výstup, ale aj ako výsledok operácie, pričom kritérium, podľa ktorého je možné ich rozlíšiť, je cieľ a moment vytvorenia takéhoto pracoviska:

- pracovné miesta ako výstupy sa vytvárajú počas realizácie projektu, najčastejšie za účelom jeho uskutočnenia, napr. zamestnanie stavebného dozoru alebo iných osôb (podpísanie pracovnej zmluvy) v štruktúre jednotky realizujúcej projekt, pričom tieto osoby budú dohliadať na realizované v rámci projektu stavebné práce,
- pracovné miesta ako výsledok sa vytvárajú priamo po ukončení realizácie projektu, najčastejšie za účelom priebežnej obsluhy jeho výstupov, napr. zamestnanie učiteľa, aby vyučoval v rozšírenom v dôsledku projektu vzdelávacom stredisku, zamestnanie osôb (technolog, údržbár) k obsluhu vybudovanej úpravne vody.

Zase miesta, ktoré vzniknú nepriamo vo výsledku realizácie investície, v súvislosti so zlepšením podmienok umožňujúcich podnikanie a pod. - budú spojené s kategóriami dopadov projektu, ktoré si nevyžadujú monitorovanie žiadateľom. Ich odhadnutie je však vhodné okrem iného na účely ekonomickej analýzy.

Prepojenie s kritériami formálneho hodnotenia:

- kritériá F 15-16. *Sú realizované aktivity oprávnené v rámci Programu? Je hodnota oprávnených nákladov správne vypočítaná?* - vecný rozsah projektu sa neoddeliteľne spája s pojmom oprávnenosti projektu a výdavkov. Na základe vecného rozsahu, v tom aj identifikovaných výstupov, STS Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK vyhodnotí možnosť ďalšieho hodnotenia projektu, ako aj vykoná predbežnú analýzu možnosti považovať za oprávnené jednotlivé výdavky spojené s jeho realizáciou.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritériá S 2. *Implementácia obnovenej Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie* – prvkom, ktorý sa zohľadňuje pri hodnotení tohto kritéria je okrem

iného inovačný charakter projektu, jeho vplyv na transfer vedomostí a na dodržiavanie zásady trvalo udržateľného rozvoja.

- kritéria S 3. *Súlady s horizontálnymi politikami* – výstupy projektu môžu priamo a skutočne ovplyvňovať implementáciu cieľov týchto politik (napr. zohľadnením vo vecnej časti projektu riešení, ktoré prispievajú k ochrane životného prostredia – výstavba kanalizačnej siete, modernizácia technológie čistiare odpadových vôd, montáž protihlukových zábran, výsadba zelene, aktivity v oblasti environmentálneho vzdelávania; prvkov spojených s rozvojom elektronickej komunikácie a pod.)
- kritéria S 5. *Dokázaný cezhraničný dopad* a S 6. *Dopad na situáciu cieľovej skupiny*. Predpokladom hodnotenia sú výsledky a dôsledky prekračujúce hranicu. Základom pre vyhodnotenie horeuvedených výsledkov je zoznámenie sa s vecnými prvkami projektu, ktoré budú vykonané na oboch stranách hranice.

Operačné kritérium:

- O 4. *Logika a kvalita prípravy projektu* – určenie vecného rozsahu projektu formou syntetických ukazovateľov a odôvodnenie ich vplyvu na problematickú situáciu cieľových skupín potvrdzuje kvalitu predchádzajúcich strategických analýz predsavzatia.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

2.4. Súlad projektu s cieľmi Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK, so strategickými dokumentmi a predpismi Európskej únie

V tomto bode treba uviesť predpoklady potvrdzujúce, že projekt prispeje k realizácii cieľov danej priority a opatrenia Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK na roky 2007-2013, vrátane:

- dosiahnutia cezhraničného efektu,
- operačných cieľov danej priority,
- súladu vecného rozsahu (indikatívne zoznamy aktivít) a predpokladaných výsledkov (ukazovatele) a vplyvu,
- kategórií konečných prijímateľov,
- cieľových skupín.

Dôležité sú zároveň informácie potvrdzujúce súlad projektu s inými dokumentmi strategického charakteru v miestnom, regionálnom a národnom meradle, vrátane dokumentov záväzných pre partnerov na druhej strane hranice. Je potrebné tiež určiť, aké sú realizačné podmienky plánovaného projektu vyplývajúce zo strategických dokumentov (štúdiá podmienok a smerov územného rozvoja obce, miestne územné plány, rozhodnutia o lokalizácii investície verejného cieľa a pod. podľa druhu projektu).

Podľa typu projektu sa taktiež odporúča zaujať stanovisko voči najdôležitejším právnym predpisom Spoločenstva, vrátane:

- predpisov *Zmluvy o ES* týkajúcich sa kľúčových horizontálnych politik (politika ochrany životného prostredia, rovnosti príležitostí, verejného obstarávania, ochrany hospodárskej súťaže/ zákazu štátnej pomoci),
- *Lisabonskej stratégie* a *Göteborgskej stratégie* v rozsahu rozvoja informačnej spoločnosti,
- predpisov práva Spoločenstva v oblasti ochrany životného prostredia (vrátane smerníc: Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov

určitých plánov a programov na životné prostredie, smernice Rady č. 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, smernice Rady č. 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, smernice Rady č. 79/409/EHS z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúceho vtáctva),

- predpisov v oblasti ochrany obchodnej súťaže – štátnej pomoci (odôvodnenie, že finančný príspevok pre projekt nemôže byť považovaný za štátnu pomoc alebo je to pomoc v súlade s čl. 87 ods. 2 alebo 3 *Zmluvy o ES*)¹⁵,
- iných kľúčových pre daný typ projektu (napr. Smernice Rady č. 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu – vo vzťahu k projektu týkajúcemu sa zásobovania vodou, Smernice Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd, Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/96/ES o riadení bezpečnosti cestnej infraštruktúry, smernice Rady č. 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie – najmä v rozsahu cezhraničného vplyvu na životné prostredie, smerníc týkajúcich sa ochrany oblastí Natura 2000 atď.)

Uvádzané informácie treba konkrétne odôvodniť.

Obsah tohto bodu prehlbuje rámcové informácie uvádzané v žiadosti o finančný príspevok v bodoch: 3.4 *Akým spôsobom prispieva projekt k realizácii cieľov Programu*, 3.12 *Cezhraničný dopad* a v políčkach s popisom v časti 4. *Súlad projektu s politikami EÚ*.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky popísané v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

- kritéria *S 2. Implementácia obnovenej Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie* – pri hodnotení tohto kritéria sa budú prideľovať body za dlhodobé dôsledky projektu v kontexte hlavných cieľov horeuvedených stratégií týkajúce sa inovačných aktivít, transferu vedomostí, vytvárania nových pracovných príležitostí a trvalo udržateľného rozvoja prihraničných oblastí.
- kritéria *S 3. Súlad s horizontálnymi politikami a S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/ regionálnymi a národnými stratégiami* – projekt predkladaný v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK musí zachovať svoj lokálny alebo regionálny charakter. Ciele miestnych, regionálnych stratégií, zásady Programu (cezhraničný dopad), musia byť viditeľné v každej aktivite v rámci projektu. Hodnotitelia overia, v akom stupni je v súlade s dôslednou realizáciou dlhodobých stratégií rozvoja a cezhraničnej spolupráce a či prispieva

¹⁵ Napr.:

- nevedie sa hospodárska činnosť za účelom dosiahnutia zisku (podľa čl. 50 *Zmluvy o ES*),
- boli uplatnené mechanizmy zabezpečujúce trhové podmienky,
- pomoc má charakter pomoci *de minimis*,
- projekt získal pozitívnu individuálnu notifikáciu zo strany Európskej komisie,
- projekt je v súlade s „*Usmernením EK o národnej regionálnej pomoci na roky 2007-2013*“ (2006/C 54/08) alebo „*Usmerneniami EK o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia*“ (2008/C 82/01),
- splnenie predpokladov určených v Rozhodnutí Európskej komisie z 28. novembra 2005 o *uplatňovaní článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu* (Ú. v. EÚ L 312 z 29.11.2005),
- splnenie podmienok *Altmark* – vid' rozsudok Súdneho dvora z 24.7.2003 vo veci *Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00).

k naplňovaniu cieľov horizontálnych politík,

a nepriamo na operačné kritériá:

- kritérium *O 1. Administratívne kapacity žiadateľa (partnerov) na implementáciu projektu*, pretože konkrétny a úplný popis týkajúci sa odôvodnenia cieľov projektu na základe strategických dokumentov a právnych predpisov Spoločenstva hovorí o uvedomelom a serióznom prístupe k stratégii implementácie investície.
- kritérium *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – definovanie, štrukturalizácia a odôvodnenie cieľov projektu tvorí neoddeliteľnú súčasť stratégie predsavzatia.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

2.5. Logická matica

Vypracovanie logickej matice projektu je kľúčovým prvkom fázy identifikácie (formulovania) odporúčanej Európskou komisiou metodiky riadenia projektov PCM¹⁶. Vo fáze formulovania slúži matica na overenie uskutočniteľnosti niektorých priorít projektu, pomáha pri príprave plánu projektu pomocou jasných cieľov, merateľných výsledkov, stratégie riadenia rizika a určených zásad zodpovednosti rozhodujúcich subjektov. Podporuje plánovanie a prípravu odôvodnenia pre realizáciu projektu, využíva sa tiež pri stanovení finančných potrieb počas jeho prípravy.

Matica slúži:

- na plánovanie a prípravu projektu
- žiadateľovi aj STS PCS na overenie logických väzieb/kauzálnych vzťahov medzi jednotlivými úrovňami projektu (cieľov).

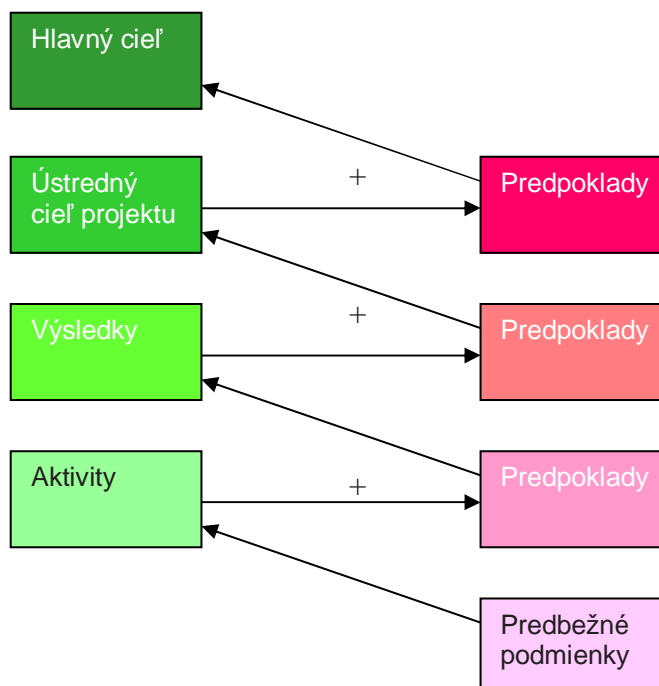
Využitie logickej matice umožní hierarchicky usporiadať ciele, na jej základe sa budú overovať projektové predpoklady a budú sa definovať ukazovatele a vhodné zdroje overenia. Po zostavení logickej matice sa pripravuje žiadosť o finančný príspevok, harmonogram aktivít a rozpočet.

Partnership Development Toolkit. A partnership oriented planning, monitoring and evaluation guide for facilitators of EQUAL Development and Transnational Partnerships, Európska komisia, september 2005.

Logickú maticu tvorí tabuľka, ktorá má štyri stĺpce a štyri riadky. Zvislé časti určujú, čo projekt má dosiahnuť, vysvetľujú kauzálne súvislosti a určujú dôležité predpoklady a problematické oblasti, ktoré sú mimo dosahu projektového manažéra. Vodorovná logika sa týka merania efektov projektu a zdrojov využívaných počas jeho trvania, je to možné vďaka určeniu kľúčových ukazovateľov merania a prostriedkov, ktorými sa budú výsledky merania overovať.

Analýza logickej matice je jednou z metód overovania plánu implementácie projektu. Kvalita matice chápanej predovšetkým ako celková prezentácia kauzálnych súvislostí v usporiadaní: príčina – problém cieľovej skupiny – dôsledky problému – ciele – výsledky – výstupy – aktivity – riziko – zdroje, poskytuje hodnotiteľom mnohé syntetické informácie a umožňuje porovnávať hodnotené predsavzatia. Smery overovania súdržnosti logickej matice vyzerajú takto:

¹⁶ angl. Project Cycle Management – Riadenie projektového cyklu; por. *Príručka – Riadenie projektového cyklu*, Európska komisia - Europeaid, s. 3.

Zdroj: Príručka – Riadenie projektového cyklu, Európska komisia – Europeaid, s. 24.

Metodika prípravy a hodnotenia logických matíc projektov, ktoré sa uchádzajú o finančné prostriedky z ERDF je okrem iného popísaná v príručkách:

- *Riadenie projektového cyklu*, Európska komisia – Europeaid,
- *Partnership Development Toolkit. A partnership oriented planning, monitoring and evaluation guide for facilitators of EQUAL Development and Transnational Partnerships*, Európska komisia, september 2005.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky týkajúce sa kvality logickej matice sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, vrátane:

Operačného kritéria:

- *O 4. Logika a kvalita prípravy projektu* – matica je nástroj, ktorý slúži na rýchlu analýzu syntetických údajov týkajúcich sa projektu a umožňuje objektívne vyhodnotiť prijaté predpoklady a interakcie jednotlivých prvkov stratégie implementácie projektu.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

Príklad 3:

Logická matica pre údaje z príkladu uvedeného v bode 2.2 tejto Príručky.

Názov projektu: Ukážková logická matica. V tomto poli treba uviesť názov projektu v súlade s bodom 1.1 formulára žiadosti o finančný príspevok		Názov programu: Program územnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika na roky 2007-2013, Prioritná os I.: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry Oblasť podpory 1: Komunikačná a dopravná infraštruktúra		Dátum vypracovania: 09.2009	
				Začatie realizácie:	II. štvrťrok 2010
				Konečné vyúčtovanie:	I. štvrťrok 2011
Žiadateľ (Vedúci partner): Obec X Partner: Obec Y		Celkové náklady: 5 000 000,00 EUR		Oprávnené náklady: 4 500 000,00 EUR	
	Intervenčná logika	Merateľné ukazovatele dosiahnutia	Ako, kedy a kým budú ukazovatele overované	Predpoklady a faktory rizika:	
Všobecné ciele	Cieľom projektu je zlepšenie podmienok pre hospodársku činnosť – rozvoj cestovného ruchu v prihraničnej oblasti. Realizácia operácie zameranej na potreby obyvateľov obcí X (Slovensko) a Y (Poľsko) týkajúce sa zlepšenia stavu cestnej siete a mnohých neinvestičných aktivít spojených s propagáciou podnikania a spolupráce v oblasti vzdelávania a kultúry prispeje k dosiahnutiu nasledujúcich strategických cieľov: <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie konkurencieschopnosti turistického odvetvia v danej prihraničnej oblasti, • obmedzenie nevýhodných sociálno-ekonomických javov vyplývajúcich z prebiehajúcich procesov marginalizácie regiónu, • realizácia hlavných cieľov Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007-2013 a stratégie rozvoja partnerských obcí, 	Rast HDP v regióne [mil. EUR] Nárast počtu ekonomických subjektov [ks.] Nárast počtu investícií v odvetví cestovného ruchu [ks.] Zníženie % miery nezamestnanosti [percentuálne body]	Monitorovanie ukazovateľov vplyvu nie je povinné. Overenie bude uskutočňované v súvislosti s pravidelným hodnotením stavu realizácie stratégie rozvoja spolupracujúcich obcí, na základe verejne dostupných štatistických údajov, vrátane dotazníkov posielaných ekonomickými subjektmi zaregistrovanými v príslušných výkazoch a údajov týkajúcich sa úrovne nezamestnanosti	Aké vonkajšie faktory sa nebudú nachádzať pod vplyvom projektu, ale môžu ovplyvniť implementáciu projektu a jeho dlhodobú udržateľnosť? Makroekonomické podmienky: <ul style="list-style-type: none"> - trvajúca ekonomická kríza, - byrokratické prekážky počas organizácie procesu spolupráce (vrátane stavebných postupov a hodnotenia vplyvu na životné prostredie), - neúspech pri zriaďovaní nového hraničného prechodu malého pohraničného styku, 	
	Výsledky realizácie projektu dosiahnuté po jeho realizácii (cieľovo 2010-2011): <ul style="list-style-type: none"> • vytvorenie atraktívnej turistickej ponuky prihraničných oblastí, • zvýšenie úrovne a zintenzívnenie spolupráce verejných partnerov z oboch strán hranice • zlepšenie komunikačnej dostupnosti podhorských oblastí atraktívnych z hľadiska prírody a krajiny, 	Počet poľsko-slovenských partnerských kontaktov, v ktorých sa bude pokračovať – 1 ks. Hodnota časových úspor pri preprave cestujúcich a nákladov vyjadrená v euro/ročne, dosiahnutá vďaka výstavbe a modernizácii ciest – 120 tis. EUR, v tom na Slovensku: 70 tis. EUR, v tom v Poľsku: 50 tis. EUR, Počet osôb zúčastnených na spoločných vzdelávacích a školiacich aktivitách: 6550 os., v tom na Slovensku: 2 775 os., v tom v Poľsku: 3 775 os.	Ako napr.: pravidelné správy Žiadateľa a Partnerov, Kedy: pravidelne (štvrťročne alebo ročne) po ukončení realizácie projektu, Kým: Žiadateľ/ Partneri,	Riziko (predpoklady) týkajúce sa výsledkov: <ul style="list-style-type: none"> - obyvatelia nemajú záujem o podnikanie a rozvoj podnikania v oblasti cestovného ruchu, - obyvatelia nemajú záujem o účasť na kultúrnych podujatiach, - neúspech propagačných aktivít, - konkurencia turistickej ponuky susediacich oblastí, 	

Výstupy	<p>Výstupy projektu zahrňujú:</p> <ul style="list-style-type: none"> realizáciu 2 školení (200 hodín výučby každé) pre 25 členné skupiny v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a turistických aktivít v prihraničnej oblasti, realizáciu 8 podujatí / verejných akcií (4 v obci X a 4 v obci Y), prestavbu mosta na rieke Z so zvýšením prípustného nápravového zaťaženia na cca. 100 kN/náprava a prestavbu prístupových ciest v celkovej dĺžke 0,30 km. prestavbu obecných ciest v obci Y s celkovou dĺžkou 7,70 km, so zvýšením prípustného nápravového zaťaženia 110 kN/náprava, výstavba chodníka na jednej strane cesty so šírkou 2 m v úseku s celkovou dĺžkou 3,2 km, prestavba križovatiek a prjazdov (profilovanie, vytvorenie oblúkov), čistenie priepustov a priekop. 	<p>Počet projektov spĺňujúcich štyri z nižšie uvedených kritérií: spoločná príprava projektu, spoločná realizácia, spoločný personál zamestnaný pri realizácii projektu, spoločné financovanie: 1 ks., Počet projektov znižujúcich izolovanosť prostredníctvom zlepšenia dostupnosti dopravy, sietí a informatických služieb: 1 ks. Počet kilometrov modernizovaných ciest: 8,00 km, v tom na Slovensku: 7,70 km, v tom v Poľsku: 0,30 km, Počet modernizovaných mostov: 1 ks. v tom na Slovensku: 1 ks. v tom v Poľsku: 0 ks. Počet organizovaných školení: 2 ks. v tom na Slovensku: 1 ks. v tom v Poľsku: 1 ks. Počet organizovaných verejných podujatí/ udalostí: 8 ks. v tom na Slovensku: 4 ks. v tom v Poľsku: 4 ks.</p>	<p><i>Ako napr.:</i> správy Žiadateľa a partnera, preberacie protokoly, správy o realizácii neinvestičných aktivít <i>Kedy:</i> hneď po ukončení realizácie projektu (etapy) <i>Kým:</i> Žiadateľ, partneri, inšpektori dozoru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podpísanie zmluvy o poskytnutí finančného príspevku v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK, – výber zhotoviteľa stavebných prác a aktivít spojených so školeniami, organizovaním podujatí, uzatvorenie zmlúv, – nevyskytovanie sa omeškaní pri postupoch výberu zhotoviteľov, – plynulá komunikácia medzi partnermi, – nevyskytovanie sa omeškaní pri platbách ERDF, – nevyskytovanie sa nárastu nákladov na realizáciu projektu, – likvidita projektu, – znalosť a nemeniteľnosť postupov a pokynov Programu, – včasné vyúčtovanie projektu.
Aktivita	<p>Plán implementácie projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> analýza cieľov a vypracovanie strategických základov investičného zámeru a neinvestičných aktivít, vypracovanie predbežnej analýzy turistického sektora v obciach X a Y, analýz cestnej premávky, vypracovanie ekonomickej a finančnej dokumentácie, zmluvy o spolupráci medzi partnermi, zriadenie záruk a uzavretie zmluvy o poskytnutí finančného príspevku z ERDF, výber zhotoviteľov (postupy spojené s verejným obstarávaním), realizácia stavebných prác, podávanie žiadostí o platbu – čiastočných a konečnej, propagácia projektu a výsledkov projektu, vyúčtovanie projektu s Riadiacim orgánom Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK, monitorovanie efektov (hospodárskych, ekonomickej, turistickej a kultúrnej spolupráce a realizácie sociálnych a environmentálnych cieľov). 	<p>Počet dokumentov [ks.] Počet zmlúv a dodatkov [ks.] Počet zriadených záruk [ks.] Počet zhotoviteľov [ks.] Počet propagačných materiálov [ks.] Účastní na služobných cestách, konferenciách, obchodných stretnutiach a rokovaníach [os./dni]</p>	<p>Správnené náklady: Príspevok v rámci Programu cezhraničnej spolupráce: 3 150 000,00 EUR Žiadateľ a Partneri: 1 350 000,00 EUR Neoprávnené náklady: 500 000,00 EUR Súčet: 5 000 000,00 EUR</p>	<p>Predbežné podmienky:</p> <ul style="list-style-type: none"> – strategický plán realizácie investície (ciele, harmonogram, organizačná štruktúra), – usporiadané otázky spojené s vlastníctvom pozemkov pod cestami, – vyhlásenie o spolupráci medzi Žiadateľom a Partnerom, – analýza uskutočniteľnosti a ostatné dokumenty k žiadosti o finančný príspevok, – schválenie žiadosti Žiadateľom a Partnerom – zabezpečené prostriedky na financovanie investície, – zabezpečená likvidita projektu,

Zdroj: Vlastný zdroj.

3. Technická analýza

Rozsah údajov, ktoré treba v tomto bode uviesť, bude závisieť od druhu investície. Žiadateľ musí v tomto bode uviesť rozsah (konkrétnu lokalizáciu, množstvá, rozmery atď.) a popísať funkcie navrhovaných technických riešení / príslušenstva.

Technická a/ alebo technologická analýza musí odôvodniť, že navrhnutý v projekte rozsah prác/ dodávok/ služieb je realizovateľný. Navyše treba:

- odôvodniť, že riešenia prijaté v rámci investície (ich typ, technické parametre, štandard prevedenia, lokalizácia atď.) uspokojia potreby cieľových skupín, na ktoré bude mať investícia vplyv,
- ukázať, že zariadenia, budovy a iná infraštruktúra budú vhodné pre realizáciu cieľov projektu počas celého referenčného obdobia (pri zohľadnení ekonomického opotrebenia dlhodobého majetku atď.)¹⁷.

Rozsah informácií uvádzaných v tomto bode bude závisieť od druhu investície, odporúčania týkajúce sa najdôležitejších parametrov pre jednotlivé typy investícií sú uvedené v detailnej časti tejto *Príručky*.

V prípade projektov týkajúcich sa stavebných prác budú informácie nevyhnutné v tomto bode pochádzať predovšetkým z technickej dokumentácie Žiadateľa a Partnerov. Treba však uviesť aj najdôležitejšie informácie: z celkovej situácie stavby alebo z architektonického a stavebného riešenia. Dobré je tiež uviesť informácie o systéme vykurovania, zatepl'ovacích prácach, špecifických riešeniach, vďaka ktorým vplyv investície na životné prostredie bude obmedzený (vo fáze realizácie ako aj prevádzky – súlad vecného rozsahu so zásadami politiky ochrany životného prostredia). Je možné tiež uviesť informácie o súvislostiach s cieľmi politiky rovnosti príležitostí (napr. izby pre matky s dieťaťom, bezbariérový prístup, výťahy pre zdravotne postihnutých) a rozvoja informačnej spoločnosti. V prípade pochybností sa môžu hodnotitelia obrátiť so žiadosťou o poskytnutie konkrétnych stavebných riešení, riešení jednotlivých častí alebo rozpočtov. Odporúča sa tiež uviesť vhodné informácie, ak je rozsah prác naplánovaných v projekte etapou (časťou) väčšieho predsavzatia popísaného v spoločnej technickej dokumentácii. Navyše sa odporúča, aby bol v opisnej časti finančnej a ekonomickej analýzy uvedený, napr. v podobe tabuľky, administratívny postup podmieňajúci získanie povolenia na investíciu¹⁸.

V tomto bode treba tiež popísať hnutelné veci, ktoré budú v rámci investície kúpené a budú tvoriť zariadenie, najmä:

- typ, druh zariadení,
- fyzické vlastnosti a užitočné vlastnosti,
- servisné a záručné podmienky.

V popisoch predmetu investície treba používať presné a zrozumiteľné pojmy. Navyše v popise predmetu investície sa nesmú používať výrazy, ktoré by mohli sťažiť nekalú súťaž, napr. uvádzaním konkrétnych názvov výrobcov.

¹⁷ Nejde tu o udržateľnosť podľa Nariadenia 1083/2006 čl. 57, ale iba o spôsob a technické možnosti infraštruktúry / zariadenia uspokojovať potreby cieľových skupín. Žiadateľ musí vopred naplánovať podmienky údržby a predpokladané termíny opráv infraštruktúry, čo bude potom odzrkadlené vo finančnej analýze v položke týkajúcej sa reprodukčných nákladov.

¹⁸ Povolenie na investíciu (ang. development consent) znamená rozhodnutie príslušného orgánu (alebo orgánov), na základe ktorého získa zhotoviteľ právo uskutočniť predsavzatie. Pojem „povolenia na investíciu“ sa týka rozhodnutia vydávaného v jednej alebo v mnohých etapách – por. rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev vo veci C-290/03 Barker, ECR 2006/I-3949.

Pre zložky neinvestičných projektov – v tejto kapitole treba uviesť aktivity, ktoré sa budú realizovať – popísať, čo bude predmetom tejto úlohy a určiť okruh odberateľov. Treba tiež stručne popísať metodiku výpočtu nákladov na neinvestičné aktivity.

V súvislosti s tým, že propagačné a informačné aktivity sú neoddeliteľným prvkom procesu implementácie investície, pre ktorú bol schválený finančný príspevok z Európskej únie, treba v analýze uviesť popis a výpočet nákladov na propagáciu projektu. Minimálny rozsah povinností v tomto rozsahu určuje čl. 8 *Nariadenia Komisie* (ES) č. 1828/2006 a *Pokyny pre prijímateľov v rozsahu informácií a propagácie*, zverejnené na webových stránkach STS Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. Týkajú sa okrem iného označenia miest realizácie investície pomocou informačných tabúl, a po ukončení prác pomocou pamätných tabúl. Materiály s popisom aktivít (plagáty, brožúry, katalógy, informačné listy, nálepky, certifikáty/ diplomy atď.) musia byť označené požadovaným spôsobom. Takisto v prípade organizovania informačných stretnutí spojených s projektmi treba požadovaným spôsobom propagovať účasť Spoločenstva.

Technické analýzy tvoria rozšírenie informácií uvedených v bode 3.6 *Popis aktivít realizovaných v projekte*, 3.9 *Etapy realizácie projektu*, 3.15 *Informačné a propagačné aktivity spojené s projektom...* a v iných bodoch formulára žiadosti o finančný príspevok.

Prepojenie s kritériami formálneho hodnotenia:

- kritériá *F 15-16*. *Sú realizované aktivity oprávnené v rámci Programu? Je hodnota oprávnených nákladov správne vypočítaná?* - vecný rozsah projektu sa neoddeliteľne spája s pojmom oprávnenosti projektu a výdavkov. Na základe vecného rozsahu, STS Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK vyhodnotí možnosť ďalšieho hodnotenia projektu, ako aj vykoná predbežnú analýzu možnosti považovať za oprávnené jednotlivé výdavky spojené s jeho realizáciou.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Otázky uvedené v tomto bode sú prepojené s kritériami strategického hodnotenia, pretože tvoria rozšírenie popisov definujúcich rozsah projektu a jeho výstupov, vrátane:

- kritériá *S 2*. *Implementácia obnovennej Lisabonskej stratégie a Göteborgskej stratégie* (ak projekt zahrňuje implementáciu riešení s inovačným charakterom),
- kritériá *S 3*. *Súlad s horizontálnymi politikami* (pretože vecný rozsah sa priamo vzťahuje na otázky spojené s politikou rovnosti príležitostí, informačných technológií a ochrany životného prostredia),
- kritériá *S 5*. *Dokázaný cezhraničný dopad* (druh a rozsah predsavzatia majú rozhodný vplyv na cezhraničný dopad)
- kritériá *S 6*. *Dopad na situáciu cieľovej skupiny* (treba dokázať, že prijaté technické riešenia zodpovedajú potrebám hláseným cieľovými skupinami projektu).

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

3.1. Popis a vyhodnotenie alternatívnych variantov

V súlade s PD č. 4, bod 2.2.1. v analýze uskutočniteľnosti investície *treba posúdiť a zhodnotiť rôzne možnosti s cieľom určiť, ktorá alternatíva môže najlepšie prispieť k splneniu cieľov (...). Mali by sa poskytnúť dôkazy o tom, že vybraný projekt je najvhodnejšou alternatívou medzi analyzovanými možnosťami.*

Rozsah a spôsob uskutočnenia analýzy alternatívnych možností je prepojený s požiadavkami v rozsahu analýzy efektivity nákladov popísanej v bode 6.4 tejto Príručky, ktorá sa vyžaduje v prípade investícií iných ako veľké podľa čl. 39 Nariadenia Rady č. 1083/2006.

V súvislosti s horeuvedenými požiadavkami sa musí Žiadateľ vyjadriť k jednotlivým možným riešeniam rozsahu investície (teda k alternatívnej investícii). Rôzne riešenia týkajúce sa realizácie cieľov, ktoré má investícia dosiahnuť, sa budú najčastejšie líšiť technickými alebo organizačnými opatreniami. Je potrebné analyzovať aspoň jedno alternatívne riešenie.

Alternatívnym variantom nie je rozhodnutie o odstúpení od realizácie investície a udržanie súčasného stavu. Finančné a ekonomické parametre variantu „bez investície“ sa podrobne analyzujú ako referenčný variant pre určenie finančných tokov investície podľa tzv. kombinovanej metódy (pozri kapitola týkajúca sa predpokladov finančnej analýzy v tejto Príručke). Rovnako nebude správny variant týkajúci sa výhradne inej formy financovania (napr. úverom, ktorý treba vrátiť).

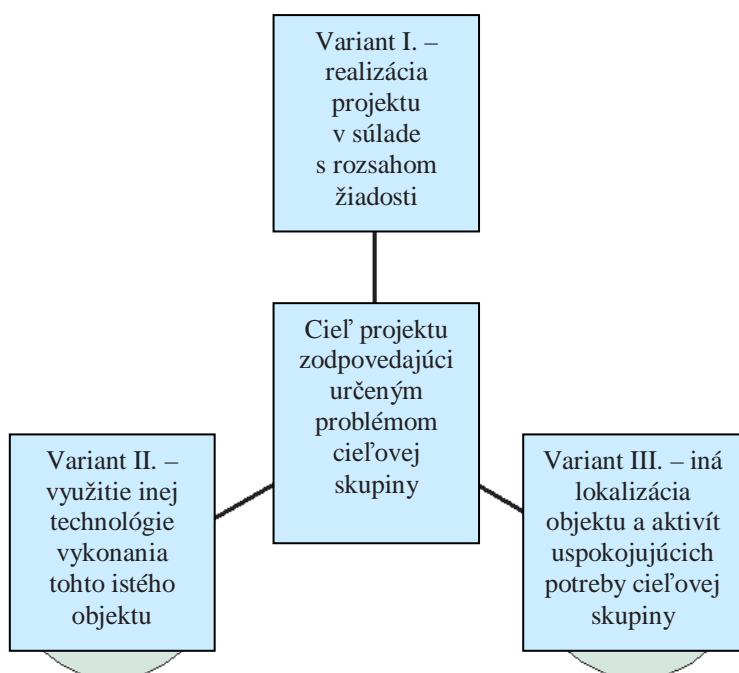
Spoločným prvkom pre navrhované riešenia musí byť cieľ predsavzatia a porovnateľný stupeň uspokojenia potrieb cieľových skupín. Rozdiely sa môžu týkať: technológie a termínu realizácie,

Na žiadateľovi spočíva povinnosť doložiť, že ním zvolený variant realizácie projektu je najlepším riešením spomedzi všetkých možných alternatívnych riešení. Za týmto účelom musí žiadateľ uskutočniť analýzu uskutočniteľnosti a alternatívnych riešení. V rámci analýzy uskutočniteľnosti a alternatívnych riešení musí žiadateľ preanalyzovať obmedzený počet relevantných a technicky možných riešení. Cieľom analýzy uskutočniteľnosti jednotlivých alternatívnych riešení je určenie možných variantov realizácie projektu (...), vďaka čomu bude možné spomedzi analyzovaných vybrať najlepší variant realizácie daného investičného projektu. Informácie získané v dôsledku tejto analýzy musia jasne určovať a potvrdzovať odôvodnený výber daného variantu realizácie projektu. V dôsledku analýzy uskutočniteľnosti a alternatívnych riešení musí žiadateľ vybrať variant realizácie projektu a formulovať odôvodnenie výberu daného variantu realizácie projektu.

Pokyny Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 20,

nákladov na výstavbu a prevádzku, lokalizácie, spôsobu riadenia, technických funkcií objektu / zariadení. Príklady možných variantov pre najdôležitejšie typy investícií sú uvedené v detailnej časti Príručky. Uvedenie v štúdiu popisu alternatívnych variantov je odôvodnené predovšetkým požiadavkami ekonomickej analýzy pre investície iné ako veľké – povinnosťou doložiť, že investícia, na ktorú sa poskytuje finančný príspevok, je najlacnejšou možnosťou, generuje najväčšie ekonomické a sociálne prínosy.

Okrem popisu daného variantu analýza musí informovať, v akom stupni prispeje daný variant k uspokojeniu vopred určených potrieb cieľových skupín, vyriešeniu rozvojových problémov oblasti a ich príčin.

Vo vzťahu k infraštruktúrnym projektom sa odporúča uviesť kvantifikovanú analýzu možností, vrátane zjednodušených prognóz peňažných tokov alternatívnych variantov a odhadovanej úrovne kľúčových (a medzi jednotlivými variantmi porovnateľných) výsledkov. Treba teda približne určiť:

- investičné náklady (celkové, bez zohľadnenia novej dotácie),
- prevádzkové náklady,
- potenciálne príjmy (ak sa vyskytujú).

Prognózy treba vypracovať pre platné referenčné obdobie.

Po určení horeuvedených parametrov sa odporúča porovnať varianty vo forme analýzy výsledkov výpočtov dynamických nákladov na jednotku (DGC).

Príklad 4:

Ukážka porovnania efektivity nákladov alternatívnych možností na základe výpočtu DGC. Boli prijaté 3 riešenia:

- *Variant 1. – zohľadňuje realizáciu projektu v súlade s rozsahom uvedeným v žiadosti o finančný príspevok (modernizácia a rozšírenie centra kultúry a športu).*
- *Variant 2 – znamená realizáciu investície v najširšom rozsahu, montáž technického zariadenia s najlepšimi parametrami na trhu a možnosť ponúknuť dodatočné športové atrakcie, napr. dodatočné ihriská, požičovňu vybavenia atď. Takáto investícia bude drahšia pri realizácii, ale z hľadiska prevádzkových nákladov lacnejšia (napr. vo výsledku montáže slnečných kolektorov). Ponuku využije viac osôb, čo ovplyvní nárast bežných príjmov.*
- *Variant 3 – minimálny variant – v stredisku budú vykonané iba základné práce súvisiace s technickou možnosťou jeho prevádzkovania. Neuskutočnenie zateplenia a výmeny časti inštalácií bude znamenať udržanie prevádzkových nákladov na vysokej úrovni. Pre chudobnejšiu ponuku služby strediska využije menej osôb, kvôli čomu budú aj menšie príjmy.*

Dynamické náklady na jednotku DGC (ang. *Dynamic Generation Cost*) sú rovné cene, ktorá umožňuje dosiahnuť diskontované príjmy rovné diskontovaným nákladom, teda minimálnej cene, vďaka ktorej sa predsavzatie stáva rentabilné.

Vzorec:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + KE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

kde:

- p_{EE} cena za mernú jednotku výsledku;
- KI_t investičné náklady znesené v danom roku;
- KE_t prevádzkové náklady znesené v danom roku¹⁹;
- i diskontná miera;
- t rok, prijíma hodnoty od 0 do n ;
- EE_t miera výsledku,

Rączka J., *The cost-effectiveness analysis – a superior alternative to the cost-benefit analysis of environmental infrastructure investments*, A paper submitted to the Fifth European Conference on Evaluation of The Structural Funds “Challenges for Evaluation in an Enlarged Europe”, 2003, www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/docconf/.../raczka.doc

Syntetická finančná prognóza a výpočet ukazovateľov DGC

Variant 1.	merná jednotka	0	1	2	3	4	5	6
Investičné náklady	tis. EUR	2000,00	1500,00					
Prevádzkové náklady	tis. EUR		100,00	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
Príjmy	tis. EUR		20,00	120,00	130,00	140,00	140,00	140,00
Výsledky	používatelia	0,00	500,00	2000,00	2200,00	2300,00	2400,00	2400,00
Cash flow	tis. EUR	-2000,00	-1580,00	-80,00	-70,00	-60,00	-60,00	-60,00
NPV/c (5%)		-3778,94						
Diskontované výsledky (diskontované EE _t)		9754						

¹⁹ Táto kategória sa týka operačného výsledku investície (zohľadňuje rozdiel medzi príjmami a prevádzkovými nákladmi pre daný variant) – pozri Rączka J., *Analiza efektywności kosztowej w oparciu o wskaźnik dynamicznego kosztu jednostkowego* [Analýza efektivity nákladov na základe ukazovateľa dynamických nákladov na jednotku], Transform Advice Programme. Investment in Environmental Infrastructure in Poland. Varšava 2002, www.nfosigw.gov.pl/site/images/Analiza_DGC.doc.

Variant 2.	merná jednotka	0	1	2	3	4	5	6
Investičné náklady	tis. EUR	2500,00	2000,00					
Prevádzkové náklady	tis. EUR		100,00	150,00	150,00	150,00	155,00	155,00
Príjmy	tis. EUR		0,00	120,00	150,00	155,00	155,00	160,00
Výsledky	používateľa	0,00	500,00	2000,00	2400,00	2400,00	2400,00	2400,00
Cash flow	tis. EUR	-2500,00	-2100,00	-30,00	0,00	5,00	0,00	5,00
NPV/c (5%)		-4519,37						
Diskontované výsledky (diskontované EEt)		10009						
Variant 3.	merná jednotka	0	1	2	3	4	5	6
Investičné náklady	tis. EUR	700,00	1500,00					
Prevádzkové náklady	tis. EUR		300,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
Príjmy	tis. EUR		20,00	80,00	90,00	90,00	90,00	90,00
Výsledky	používateľa	0,00	500,00	2000,00	2200,00	2200,00	2200,00	2200,00
Cash flow		-700,00	-1780,00	-420,00	-410,00	-410,00	-410,00	-410,00
NPV/c (5%)		-4094,87						
Diskontované výsledky (diskontované EEt)		9366						

	Variant 1.	Variant 2.	Variant 3.
DGC [tis. EUR / os.]	-0,387	-0,452	-0,437

Variant navrhnutý v žiadosti o finančný príspevok sa vyznačuje najvýhodnejšou hodnotou ukazovateľa DGC vypočítanou pre počet osôb využívajúcich stredisko. Diskontované náklady sa v tomto prípade rovnajú 387 EUR / 1 osobu využívajúcu služby a v prípade navrhnutých možností sú o 15-20 % vyššie.

Varianty je možné porovnať napr. kvalitatívnymi metódami. Multikriteriálna analýza sa v tomto prípade zakladá na stanovení uzatvoreného katalógu dôležitých vlastností investície a na určení modelu bodového hodnotenia, v akom stupni navrhnuté riešenie splňuje stanovené požiadavky. Je potrebné pritom pamätať, aby bol zoznam hodnotených vlastností určený objektívne a aby priradované body zodpovedali skutočným vlastnostiam navrhovaných možností.

Príklad 5:

Pre varianty popísané v predchádzajúcom príklade bol určený zoznam kľúčových vlastností týkajúcich sa spôsobov, foriem a kvality budúcej prevádzky strediska. Bola určená hierarchia jednotlivých vlastností priradením násobiteľov pre pridelené hodnoty od 0 do 3 bodov (0 – najmenej výhodná hodnota; 3 – najvýhodnejšia hodnota).

Vlastnosť	Násobiteľ	Variant 1.		Variant 2.		Variant 3.	
		Hodnotenie (0-3)	Počet bodov	Hodnotenie (0-3)	Počet bodov	Hodnotenie (0-3)	Počet bodov
Výška nákladov	10	2	20	0	0	3	30
Prevádzkové náklady	6	2	12	3	18	1	6
Prevádzkové príjmy	6	2	12	3	18	1	6
Počet používateľov	5	2	10	2	10	1	5
Rozsah športovej a kultúrnej ponuky	3	2	6	2	6	1	3
Energetické úspory	3	2	6	3	9	0	0
Riešenia pre zdravotne postihnutých	3	2	6	2	6	1	3
Informatické inovácie	3	2	6	2	6	0	0
Estetický vzťah objektu	3	2	6	2	6	1	3
Súčet	42		84		79		56

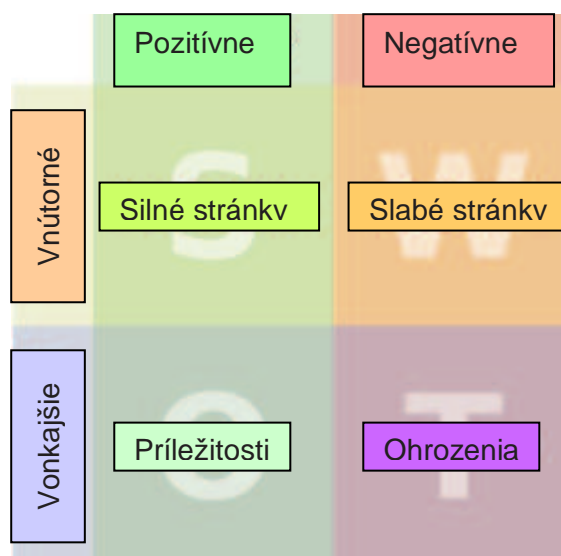
Najvýhodnejší sa ukázal navrhovaný variant – získal 84 bodov počas multikriteriálnej analýzy.

V prípade neinvestičných prvkov pre analýzu variantov je možné uplatniť popisnú metódu overenia silných a slabých stránok (SWOT / TOWS). Zakladá sa na popísaní príležitostí a ohrození spojených s realizáciou predsavzatia, ktoré sú dodatočne rozdelené podľa ich zdroja, t.j. či vyplývajú z vlastností, ktoré žiadateľ môže ovplyvniť (vnútorné vlastnosti – silné / slabé stránky), alebo sú založené na objektívnych podmienkach (príležitosti / ohrozenia):

- Silné stránky (vnútorné pozitívne činitele) – prednosti sú hodnoty realizovaných aktivít a spôsoby ich organizácie, ktorými sa pozitívne odlišujú od pozadia.
- Slabé stránky (vnútorné negatívne) – sú dôsledkom obmedzených zdrojov a nepostačujúcich kvalifikácií. Vyžadujú si mimoriadnu pozornosť počas analýzy rizika. Objektívne rozoznanie a zdefinovanie slabých stránok umožňuje zároveň obmedziť existujúce riziká.
- Príležitosti (vonkajšie pozitívne) – sú javy a tendencie v prostredí, ktoré náležite využité budú podnetom k úspechu predsavzatia a k dosiahnutiu predpokladaných cieľov.
- Ohrozenia (vonkajšie negatívne) – sú všetky vonkajšie činitele, ktoré sú prekážkou pre prípravu, implementáciu a prevádzkovanie investície.

SWOT analýza je nástroj, ktorý je možné použiť pri charakteristike všetkých aktivít investície a fáz jej životného cyklu.

Výkres 3. Schéma SWOT analýzy.

Žródlo: http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:SWOT_pl.svg

4. Charakteristika Žiadateľa a Partnerov

Táto kapitola musí uvádzať informácie pre určenie rozsahu a kvality partnerstva subjektov realizujúcich projekt v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK a pre zhodnotenie, či sú Žiadateľ a Partneri schopní realizovať spoločné aktivity a riadiť ich v budúcnosti.

4.1. Žiadateľ a Partneri

Treba popísať aktuálny stav subjektov zapojených do realizácie spoločného projektu, vrátane právnych podmienok pre daný typ žiadateľa alebo partnera:

- formu a právny základ zriadenia daného subjektu,
- zriaďovací orgán,
- najdôležitejšie štatutárne úlohy,
- organizačnú štruktúru,
- rozhodovacie procesy orgánov/ osôb oprávnených k zastupovaniu,
- zásady dohľadu nad realizovanou činnosťou,
- informácie o zdrojoch umožňujúcich efektívnu implementáciu projektu.

Treba sa vyhýbať uvádzaniu informácií nespojených s postupmi týkajúcimi sa navrhovaného projektu.

Informácie uvádzané v tomto bode sú prepojené s identifikačnými údajmi partnerov – bod 2. formulára žiadosti o finančný príspevok.

4.2. Popis zásad partnerstva

Partnerstvo sa zakladá na zabezpečení skutočnej spolupráce minimálne dvoch partnerov z Poľska a Slovenska, ktorí sa aktívne podieľajú na:

- príprave aplikačných dokumentov – napr. projekt je pripravený spoločne s partnerom z druhého štátu vďaka koordinačným aktivitám (napr. pravidelné stretnutia). Zamestnanci sú vzájomne zapojení do prípravy svojich aktivít v projekte.
- spoločnej realizácii – partneri spolupracujú počas vykonávania a pri dohľade nad realizáciou prác, dodávok a služieb, ktoré sú predmetom akcie,
- vymenovaní spoločnej jednotky alebo jedného zamestnanca pre implementáciu projektu, napr. vymenúvajú spoločného koordinátora projektu, ktorý zodpovedá za aktivity na oboch stranách hranice,
- spoločnom financovaní – prostriedky na realizáciu projektu musia pochádzať od minimálne dvoch partnerov, ktorí pochádzajú z rôznych štátov zúčastnených na programe,²⁰

Cieľ Európska územná spolupráca (...) je zameraný na posilnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných miestnych a regionálnych iniciatív, posilnenie nadnárodnej spolupráce prostredníctvom akcií prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju napĺňajúcemu priority Spoločenstva a na posilnenie medziregionálnej spolupráce (...)

čl. 3 ods. 1 písm. c) Nariadenia Rady č. 1083/2006.

Jednou zo základných zásad týkajúcich sa partnerstva v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK je rovnosť strán.

Príručka Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013, Varšava, 20.3.2008 r., uvádza niekoľko druhov partnerstva:

²⁰ Pozri čl. 19 Nariadenia č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) 1783/1999.

- a) projekty, v prípade ktorých sa uplatňuje princíp Vedúceho partnera, vrátane projektov:
 - infraštruktúrnych a iných projektov týkajúcich sa prioritných osí 1. a 2.,
 - strešných pre mikroprojekty v rámci prioritnej osi 3.,
 - sieťových v rámci prioritnej osi 2. (oblasť podpory 3).
- b) infraštruktúrne projekty implementované partnerom z jedného štátu, ktorý je účastníkom Programu. Avšak predkladané projekty musia spĺňať minimálne dve horeuvedené kritériá spolupráce.

Pri zohľadnení horeuvedených modelov cezhraničnej spolupráce v rámci Programu v tomto bode je potrebné detailne určiť zásady a rozdelenie kompetencií jednotlivých partnerov zapojených do jednotlivých etáp životného cyklu projektu (programovanie, formulovanie, obsluha procesu hodnotenia, zostavovanie rozpočtu, realizácia, hodnotenie, dlhodobá prevádzka).

Odporúča sa predstaviť v grafickej forme štruktúru, smery a charakter vzájomných oprávnení a povinností partnerov, treba tiež popísať:

- právny základ spolupráce,
- hlavné práva a povinnosti partnera (-ov) súvisiace s realizáciou projektu (stručný popis rozdelenia úloh medzi partnermi v rámci riadenia projektu a implementácie aktivít),
- vlastnícke práva a financovanie predmetu projektu po ukončení jeho realizácie,
- zásady vyúčtovania a realizácie platieb,
- otázky udržateľnosti projektu, v súlade s požiadavkami čl. 57 Nariadenia č. 1083/2006.

Spoločný technický sekretariát na webových stránkach zverejnil odporúčaný vzor zmluvy, ktorej predmetom je určenie zásad a postupov pri spolupráci a stanovenie vzájomných záväzkov partnerov za účelom realizácie projektu v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. Vo vzore sú obsiahnuté zásady týkajúce sa správneho riadenia prostriedkov finančnej pomoci pridelených na realizáciu projektu, ako aj podmienky týkajúce sa vrátenia čiastok, ktoré boli vydané v rozpore s príslušnými zásadami. Treba pritom odôvodniť, pokiaľ to partneri budú považovať za vhodné, uplatnenie dodatočných ustanovení, upravujúcich zásady vzájomnej spolupráce, čo je v podstate prípustné.

V tomto bode je potrebné tiež popísať prípadné špecifické právne požiadavky súvisiace s rozdielmi v právnych systémoch Poľskej republiky a Slovenskej republiky, ktoré môžu mať vplyv na realizáciu projektu a týkajú sa napr.:

- podmienok verejného obstarávania na práce, dodávky alebo služby,
- stavebných postupov a technických noriem,
- ochrany životného prostredia,
- povinností spojených s informovaním (verejné konzultácie),
- zodpovedností osôb disponujúcich verejnými prostriedkami,
- ochrany osobných údajov a pod.

Uvedené informácie tvoria rozšírenie a upresnenie obsahu bodov 2.7 *Kvalita partnerstva* a 2.8 *Úloha jednotlivých partnerov v projekte* formulára žiadosti o finančný príspevok.

4.3. Charakteristika osoby zodpovednej za prevádzku investície

Ak sa bude priebežným riadením investície zaoberať subjekt iný než Žiadateľ (alebo Partner realizujúci vecnú časť projektu), treba vysvetliť príčiny a formálne aj právne podmienky spojené s postúpením práv a povinností súvisiacich s prevádzkovaním danej infraštruktúry.

Konkrétne určenie „organizačnej budúcnosti“ investície je okrem iného nevyhnutné kvôli:

- problematike oprávnenosti dane DPH z investičných nákladov,

- problematike štátnej pomoci (sprístupnenie infraštruktúry vo forme súťaže zrušuje predpoklady vyskytnutia sa štátnej pomoci²¹),
- udržateľnosti projektu v perspektíve 5 rokov od chvíle jeho ukončenia, v súlade s ustanoveniami čl. 57 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006* a v referenčnom období uplatňovanom pre finančné a ekonomické analýzy,
- určeníu tzv. *analytickej jednotky*, ktorej finančné toky budú základom pre finančnú analýzu projektu.

V súvislosti s horeuvedeným treba určiť, ktorý subjekt bude spravovať infraštruktúru vzniknutú vo výsledku realizácie projektu, vrátane spôsobu výberu prevádzkovateľa, jeho právnej formy a vlastnickej štruktúry, ako aj rozsahu dohľadu Žiadateľa / Partnerov. Dobré je tiež odôvodniť, že tento subjekt zvládne požiadavky spojené s bežnou údržbou infraštruktúry. Tieto informácie musia zahŕňať ľudské zdroje, zariadenia, organizačné a finančné kapacity v kontexte udržateľnosti výsledkov investície po dobu minimálne 5 rokov od chvíle ukončenia jej realizácie. V rozsahu tejto analýzy treba tiež zohľadniť ustanovenia čl. 57 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*.

4.4. Skúsenosti s realizáciou investičných projektov

V tomto bode sa taktiež musí nachádzať informácia týkajúca sa investičných projektov, ktoré doteraz realizoval Žiadateľ (a prípadne aj partneri). Je potrebné sa pritom sústrediť na projekty prepojené s predmetom predkladanej žiadosti územne, technicky alebo z hľadiska sociálno-ekonomických cieľov. Je potrebné najmä uviesť:

- označenie predmetu realizovanej aktivity (so skutočným – v prípade ukončených – alebo plánovaným – v prípade trvajúcich projektov – termínom realizácie),
- náklady na realizáciu,
- zdroje financovania,
- odôvodnenie súvislosti s predmetom alebo cieľmi navrhovanej investície.

Výhodou projektu bude tiež zapojenie sa do jeho realizácie osôb so skúsenosťami s organizovaním, realizáciou a vyúčtovaním projektov, ktoré získali podporu z vonkajších zdrojov, najmä z EÚ.

Uvádzané informácie musia zodpovedať informáciám uvedeným v bode 2.6.1 *Skúsenosti Vedúceho partnera a ostatných partnerov projektu* a 2.6.3. *Skúsenosti kľúčových zamestnancov* z formulára žiadosti o finančný príspevok, ako aj v bode 1.4 *Prepojenie s inými projektmi/ aktivitami* tejto *Príručky*.

²¹ Uplatnenie mechanizmov zabezpečujúcich voľnú súťaž je jednou z tzv. podmienok Altmark – pozri rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev z 24.07.2003 vo veci *Altmark Trans GmbH a Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00).

Otázky popísané v kapitole 4. *Príručky* sú prepojené s kritériami hodnotenia, vrátane:

Prepojenie s kritériami formálneho hodnotenia:

- kritériá *F 13-14*. Sú všetci *Projektoví partneri oprávnení v rámci Programu? Je projektové územie oprávnené v rámci Programu?* Program cezhraničnej spolupráce PL-SK stanovuje geografické kritériá, indikatívny zoznam a zoznam oprávnených typov konečných prijímateľov.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Strategické kritérium:

- kritérium *S 1*. *Adekvátne široký rozsah projektového partnerstva* – Vyhodnotenie tohto kritéria sa týka štruktúry partnerstva, ktoré je zodpovedné za implementáciu projektu. Najdôležitejším činiteľom v prípade tohto kritéria je dokázanie, že vybraní partneri vedia realizovať projekt (zdroje, kompetencie, skúsenosti) a že existujú predpoklady, ktoré umožňujú potvrdiť, že partnerstvo je autentické a udržateľné.

Operačné kritériá:

- *O 1*. *Administratívne kapacity žiadateľa (partnerov) na implementáciu projektu*. Hodnotenie je v tomto prípade sústredené na dva prvky, t.j. schopnosť žiadateľa spolufinancovať projekt a kvalitu personálu, ktorý bude realizovať projekt. Dôležitá je taktiež: schopnosť zabezpečiť udržateľnosť výsledkov projektu, inštitucionálna stabilita partnerov, skúsenosti partnerov s implementáciou projektov spolufinancovaných EÚ, skúsenosti kľúčových zamestnancov, ktorí pracujú pri projekte.
- *O 2*. *Kvalita partnerstva* – hodnotenie je spojené s overením miery, v akej predpoklady projektu realizujú podmienky uvedené v čl. 19 Nariadenia č. 1080/2006 (spoločná príprava, realizácia, personál a financovanie).

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

5. Finančná analýza

Finančná analýza sa vypracováva za účelom:

- umožnenia vyhodnotenia rentability investície a finančnej efektivity projektu (a tiež prípadnej rentability investovaných národných zdrojov),
- vyhodnotenia, či si projekt vyžaduje finančný príspevok, vrátane určenia správnej (maximálnej) výšky finančného príspevku z fondov EÚ,
- posúdenia vplyvu investičných nákladov, ostatných nákladov a príjmov vyplývajúcich z prevádzky projektu na finančnú situáciu žiadateľa alebo subjektu zodpovedného za prevádzku predmetu projektu (vyhodnotenie likvidity a finančnej udržateľnosti projektu).

Treba ju pritom odlíšiť od ekonomickej analýzy, ktorej cieľom je vyhodnotiť prínos investície pre zlepšenie ekonomických podmienok a kvality života v spoločenstve, podmienok pre ekonomické subjekty a prostredia prihraničných oblastí.

Finančné analýzy vypracované pre časti projektov realizovaných na oboch stranách hranice sa musia pripraviť v súlade s:

- *Pokynmi v rozsahu niektorých otázok spojených s prípravou investičných projektov, vrátane projektov generujúcich príjmy, zo dňa 15. januára 2009, ozn. MRR/H/ 14(2)01/2009 (rozsah realizovaný na poľskej strane),*
- *Metodický pokyn k vypracovaniu finančnej analýzy projektu, analýzy nákladov a prínosov projektu a finančnej analýzy žiadateľa o NFP v programovom období 2007 – 2013 (rozsah realizovaný na slovenskej strane)*²².

Kvôli špecifickým podmienkam Programu, právnym predpisom platným v Poľsku a na Slovensku (týkajúcim sa daní, účtovníctva, spôsobu stanovenia cien, ako aj niektorých parametrov analýz uvedených v *Metodickom pokyne...* je vhodné vykonať 2 osobitné finančné a ekonomické analýzy pre časť projektu (investície) realizovanú na poľskej strane a osobitne pre časť projektu (investície) realizovanú na slovenskej strane. V súlade s PD č. 4 (bod 2.2.1) projekt treba *definovať ako proces zahrňujúci sériu prác, činností alebo služieb určených na uskutočnenie nedeliteľnej úlohy presného technického alebo ekonomického charakteru, ktorý má jasne vymedzené ciele*. V prípade, že projekt zahrňuje niekoľko súbežne realizovaných investičných aktivít, analýza musí mať konsolidovanú podobu z hľadiska (súčasne) majiteľa infraštruktúry (a / alebo prevádzkovateľa infraštruktúry).

Východiskom pre vypracovanie finančnej analýzy projektu je určenie tzv. analytickej jednotky a výber metódy stanovenia finančných tokov spojených s jeho realizáciou.

Vyčlenenie analytickej jednotky je predovšetkým podmienené vlastníctvom infraštruktúry a spôsobom jej prevádzkovania. Možné riešenia sú uvedené nižšie:

Investor (žiadateľ) znáša investičné náklady, potom ďalšie náklady a dosahuje príjmy z prevádzky infraštruktúry	Analýza sa pripravuje z hľadiska investora (žiadateľa)
Investor (žiadateľ) znáša investičné náklady, potom vzniknutú infraštruktúru prevádzkuje osobitný subjekt	Analýza zohľadňuje investičné náklady vynaložené investorom (žiadateľom) ako aj príjmy a náklady generované prevádzkovateľom

Analýza sa vyhotovuje prírastkovou metódou: projekt sa hodnotí na základe rozdielu medzi nákladmi a prínosmi medzi:

- možnosťou predpokladajúcou realizáciu investície,

²² Uvedené pokyny sú povinné iba pre programy zahrnuté v Národnom strategickom referenčnom rámci v SR; je to len pomôcka pri vypracovaní finančných a ekonomických analýz

- a alternatívnou možnosťou bez investície.

Zjednodušená schéma je uvedená nižšie:

	Prognóza finančných tokov vyčlenenej analytickej jednotky v prípade realizácie projektu (A)		Prognóza finančných tokov vyčlenenej analytickej jednotky v prípade, že sa projekt nebude realizovať (B)		Hodnoty prírastku
Investičné náklady	vyskytujú sa - 5 000 000 EUR	-	nie sú - 0 EUR	=	- 5 000 000 EUR
Príjmy	dôjde k nárastu + 1 500 000 EUR	-	udržanie súčasnej úrovne + 1 200 000 EUR	=	+ 300 000 EUR
Náklady	- 1 400 000 EUR dôjde k poklesu (úspory)	-	- 1 600 000 EUR udržanie súčasnej úrovne	=	+ 200 000 EUR
					- 4 500 000 EUR

* Znak „-“ pri sume znamená peňažný výdavok. Znak „+“ znamená príjem prostriedkov.

Vo výnimočných odôvodnených prípadoch je prípustné tiež vypracovanie analýzy podľa tzv. štandardnej metódy. Táto situácia je možná v prípade, že sa investícia týka začatia novej činnosti novozriadeným (alebo vyčleneným) na tento cieľ subjektom. V takom prípade je možné objektívne oddeliť tok príjmov, prevádzkových nákladov a investičných nákladov na realizáciu investície od celkových finančných tokov subjektu, ktorý podáva žiadosť (ak je $B = 0$, tak $A - B = A$).

Ostatné najdôležitejšie metodologické predpoklady:

Pre zosúladenie zásad a dodržanie súdržnosti pripravovaných analýz treba prijať nižšie uvedené predpoklady:

- východiskom pre finančné projekcie sú finančné a účtovné údaje pre analytickú jednotku za predchádzajúci rok (alebo za posledné dostupné obdobie),
- uvedené informácie a číselné údaje musia zodpovedať technickej dokumentácii, platným normám, trhovým cenám (bez DPH v prípade, ak nie je táto daň oprávnená alebo s DPH v opačnom prípade) a štatistickým údajom,
- analýzy treba spracovávať s dodržaním zásady spoľahlivosti a opatrnosti,
- východiskovou (platnou) menou je euro,
- analýzy je potrebné vypracovať v stálych cenách, t.j. bez ohľadu na vplyv inflácie na ich zmeny v analyzovanom časovom období²³,
- finančná prognóza sa vyhotovuje v ročných obdobiach (ukazujúcich stav premenných ku 31. decembru daného roka),
- analýzy musia byť vierohodné, tzn. ukazovať spoľahlivé a realistické odhady založené na riadne popísanej a odôvodnenej metodike.

Formát prehľadov v tabuľkách

Odporúča sa používať prehľady usporiadané v tabuľkách, ktoré zodpovedajú výkazom peňažných tokov, výkazu ziskov a strát (pomocne aj súvaha pre hlavné položky projektu), vo formáte tabuliek v súlade s medzinárodnými účtovnými štandardmi. Je možné používať aj iné prehľady, avšak tieto by

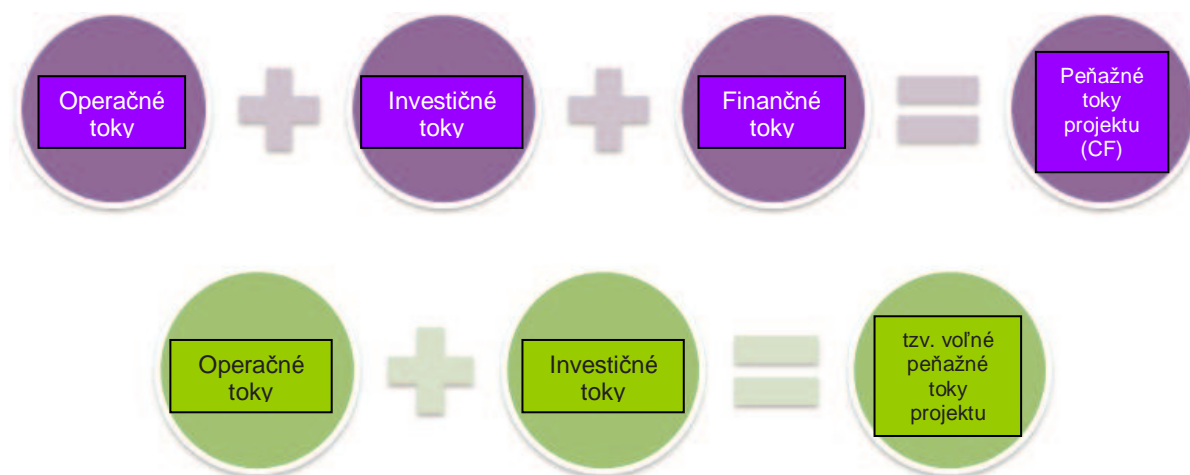
²³ Analýza sa vykonáva pri stálych cenách. Ak je to nutné, musia sa zohľadniť relatívne zmeny stálych cien počas posudzovaného obdobia. Vo finančnej analýze nezohľadňujeme nárast cien v dôsledku inflácie. Všetky vstupné údaje do finančnej analýzy (ako napr. výška miezd, ceny materiálu, energií, výstupov projektu a pod.) uvádzame v stálych cenách. Sú to ceny, ktoré budú aktuálne v čase predloženia žiadosti o finančný príspevok.

V dlhodobom časovom horizonte (10 a viac rokov) možno predpokladať vyrovnaný rast cenovej hladiny, finančná analýza by mala v tomto horizonte kalkulovať už s vyrovnaným rastom cenovej hladiny, ktorý vyplýva z faktorov iných ako je inflácia.

mali byť čitateľné a uvádzať informácie nevyhnutné pre výpočet diskontných ukazovateľov a finančnej medzery (ak sa vzťahuje).

Výkaz peňažných tokov investície musí zohľadňovať:

- operačné toky vrátane prevádzkových príjmov a nákladov (alebo čistý zisk prenesený z výkazu ziskov a strát) upravené o odpisy a zmenu obežného kapitálu,
- investičné toky, vrátane investičných nákladov, reprodukčných nákladov (ktoré nie sú prevádzkovými nákladmi) a príjmy z predaja zložiek majetku (zostatková hodnota),
- finančné toky, medzi ktorými treba uviesť úhrady z národných zdrojov (žiadateľ, partneri), platby a splátky istiny úverov, úhrady dotácie z ERDF.

Odporúča sa, aby boli výdavky označené znakom „-“ (záporné hodnoty), a príjmy peňažných prostriedkov „+“ alebo ponechané bez znaku (kladné hodnoty).

Horeuvedené prehľady pre prognózy: variantu bez realizácie investície, variantu s realizáciou investície a hodnôt rozdielov musia byť uvedené v obsahu alebo vo forme jednoznačne označených príloh k dokumentácii obsahujúcej finančnú a ekonomickú analýzu. Tabuľky musia zahrňovať požadované referenčné obdobie (v stĺpcoch alebo riadkoch tabuľky je potrebné uviesť hodnoty pre každý požadovaný rok).

Uvedené faktory a ich hodnoty sa musia vyznačovať:

- istotou alebo objektívne vysokou pravdepodobnosťou výskytu,
- racionálnou metodikou odhadu (založenou napr. na normách, platných sadzbách poplatkov, trhových cenách, uskutočnených vedeckých výskumoch, štatistike).

Pokyny týkajúce sa uplatňovania metodiky DCF:

Za základnú metódu finančnej analýzy sa považuje metóda diskontovaného cash flow (angl. *Discounted Cash Flow* – ďalej len metodika/ analýza DCF)²⁴, čo znamená, že prognózované premenné sa týkajú skutočných peňažných príjmov alebo výdavkov (vynechávajú sa typicky účtovné operácie napr. odpisy a rezervy), a výsledky analýz sa uvádzajú v diskontovaných hodnotách (metóda zohľadňuje pokles skutočnej hodnoty peňazí v čase).

Prognóza musí zahrňovať referenčné obdobie v súlade s platnými pokynmi a Pracovným dokumentom č. 4 (pokyny pre najdôležitejšie typy investícií sú uvedené v detailnej časti *Príručky*), počítané od roku podania žiadosti o finančný príspevok. Toky súvisiace s realizáciou investície (vrátane nákladov na jej prípravu) vynaložené pred rokom podania žiadosti o finančný príspevok sa musia v analýze zohľadniť v prvom referenčnom roku (tzn. v roku podania žiadosti) v nediskontovaných hodnotách.

Zásadou je uplatňovanie stálych cien, t.j. cien z roku podania žiadosti o finančný príspevok, pri prognózovaní zmien cien v referenčnom období sa nezohľadňuje vplyv inflácie. Odstúpenie od tejto

²⁴ Pracovný dokument č. 4 (...), s. 6.

zásady si vyžaduje konkrétne odôvodnenie zo strany žiadateľa / partnera a predstavenie spoľahlivej prognózy inflácie pre referenčné obdobie.

Menovitá hodnota diskontnej miery pre finančnú analýzu je 5% (stále ceny). Pre výpočet diskontných faktorov sa používa vzorec:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

kde:

a_t – diskontný faktor,

r – prijatá diskontná miera,

t – bežné diskontné obdobie

Prehľad diskontných faktorov pre percentuálne sadzby: 5,0% (finančná analýza v stálych cenách), 5,5 % (ekonomická analýza), 8 % (finančná analýza v premenlivých cenách, v tom 3 % - inflácia).

Tabuľka 1. Diskontné faktory.

diskontné obdobie		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
diskontná miera	5%	1,0000	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	0,6768	0,6446	0,6139	0,5847	0,5568	0,5303	0,5051
	5,50%	1,0000	0,9479	0,8985	0,8516	0,8072	0,7651	0,7252	0,6874	0,6516	0,6176	0,5854	0,5549	0,5260	0,4986	0,4726
	8%	1,0000	0,9259	0,8573	0,7938	0,7350	0,6806	0,6302	0,5835	0,5403	0,5002	0,4632	0,4289	0,3971	0,3677	0,3405

diskontné obdobie		15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
diskontná miera	5%	0,4810	0,4581	0,4363	0,4155	0,3957	0,3769	0,3589	0,3418	0,3256	0,3101	0,2953	0,2812	0,2678	0,2551	0,2429
	5,50%	0,4479	0,4246	0,4024	0,3815	0,3616	0,3427	0,3249	0,3079	0,2919	0,2767	0,2622	0,2486	0,2356	0,2233	0,2117
	8%	0,3152	0,2919	0,2703	0,2502	0,2317	0,2145	0,1987	0,1839	0,1703	0,1577	0,1460	0,1352	0,1252	0,1159	0,1073

Zdroj: Vlastný zdroj.

Na potreby diskontovania sa prvý referenčný rok považuje za „nultý rok“ ($t = 0$; diskontný faktor = 1), prognóza peňažných tokov musí zahŕňať obdobie od nultého roku do roku n , pričom n znamená počet rokov referenčného obdobia prijatého pre analýzu znížený o 1 (t.j. pre referenčné obdobie 30 rokov: 0, 1, 2, 3, (...), 28, 29).

Príklad 6:

Investícia sa týka infraštruktúry kultúrneho domu (V súlade s Pracovným dokumentom č. 4 sú to tzv. „ostatné služby“ – referenčné obdobie je 15 rokov). V roku 2008 boli vynaložené výdavky vo výške 50000 EUR. Žiadosť je predložená v roku 2009. Investícia bude ukončená v roku 2010. Zmeny spojené s nárastom príjmov a nákladov sa vyskytnú od roku 2011.

Diskontné obdobie	0	0	1	2	3	4	5	6	7	(...)	13	14
Kalendárny rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	(...)	2022	2023
Diskontný faktor (5%)	1,0000	1,0000	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	(...)	0,5303	0,5051
Investičné náklady	-50000,00	70000,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diskontované náklady	-50000,00	70000,00	238095,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-
Príjmy (nárast)	-	-	5000,00	5000,00	5000,00	5000,00	5000,00	5000,00	5000,00	(...)	0,00	0,00
Diskontované príjmy	0,00	0,00	4761,90	4535,15	4319,19	4113,51	3917,63	3731,08	3553,41	(...)	5000,00	5000,00
Náklady (nárast)	-	-	-3500,00	3600,00	3700,00	3800,00	3900,00	4000,00	4100,00	(...)	2651,61	2525,34
Diskontované náklady	0,00	0,00	-3333,33	3265,31	3196,20	3126,27	3055,75	2984,86	2913,79	(...)	4700,00	4800,00
Finančný výsledok	-50000,00	70000,00	248500,00	1400,00	1300,00	1200,00	1100,00	1000,00	900,00	(...)	2492,51	2424,33

Diskontovaný výsledok	-50000,00	-	-	1269,84	1122,99	987,24	861,88	746,22	639,61	(...)	300,00	200,00
Σ menovitý výsledok	358100,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Σ diskontovaný výsledok ²⁵	348902,66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Otázky popísané v kapitole 5. *Príručky* – správnosť finančnej analýzy – sú prepojené s kritériami hodnotenia, vrátane:

Operačných kritérií:

- *O 3. Kvalita rozpočtu.* Rozpočet projektu musí byť úzko prepojený s popisom aktivít naplánovaných žiadateľom a partnermi. Rovnako dôležitým prvkom hodnotenia je analýza jednotkových nákladov na infraštruktúru a zariadenie vo vzťahu k trhovým cenám.
- *O 2. Kvalita partnerstva* – hodnotenie je spojené s overením miery, v akej predpoklady projektu realizujú podmienky uvedené v čl. 19 *Nariadenia* č. 1080/2006 (spoločná príprava, realizácia, personál a financovanie).

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

5.1. Charakteristika investičných nákladov

V tomto bode treba uviesť informácie súvisiace s hodnotou (a spôsobom jej určenia) jednotlivých druhov výdavkov nevyhnutných na realizáciu investície, dobou trvania kľúčových fáz realizácie predsavzatia, ako aj vyjadriť sa k otázke udržateľnosti prevádzky predmetu investície spojenej s výpočtom odpisov majetku a určením plánov udržania jeho funkcií v predpokladanom referenčnom období.

V súlade s *Príručkou CBA*, 2008, s. 40 je potrebné k investičným nákladom prirátat' aj výdavky na prípravné štúdie (vrátane technickej dokumentácie a finančnej a ekonomickej analýzy), náklady vynaložené vo fáze implementácie, zmluvy na vybrané konzultačné služby.

Harmonogram musí uvádzať informácie o termínoch začatia, dobe trvania a termínoch ukončenia najdôležitejších etáp investície, vrátane:

- v rozsahu prípravnej fázy (nadviazanie partnerstva, vypracovanie dokumentácie, získanie oprávnení na realizáciu investície),
- rámcových termínov hodnotenia projektu,
- realizácie postupov verejného obstarávania,
- realizácie hlavných etáp stavebných prác, dodávok a služieb,
- termínu konečného vyúčtovania projektu.

Dôležité je určiť hodnotu nákladov, ktorých vynaloženie sa plánuje na každý rok realizácie investície, pretože je to odzrkadlené v tabuľkách peňažných tokov finančnej analýzy.

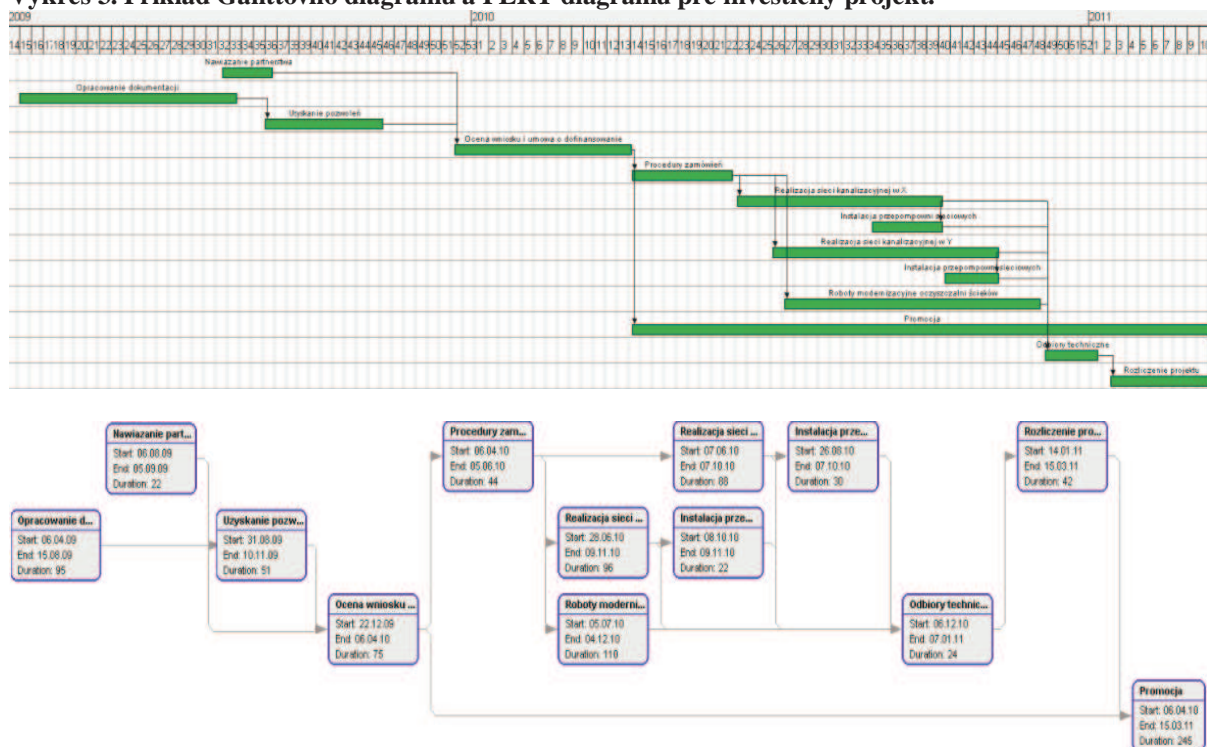
Harmonogram musí zohľadňovať dobu trvania jednotlivých operácií, použitú technológiu, nebezpečenstvo omeškania (napr. z dôvodu protestov počas verejného obstarávania, poveternostných podmienok, času potrebného na získanie financií z externých zdrojov, atď.). Treba tiež dodržiavať

²⁵ Zjednodušene – uvedená v príklade hodnota „Σ diskontovaný výsledok“ znamená NPV/c investície.

termíny oprávnenosti nákladov a konečné termíny vyúčtovania projektov, ktoré sú stanovené pre Program cezhraničnej spolupráce PL-SK.

Odporúča sa uviesť kalendár realizácie v podobe vecného a finančného harmonogramu, ktorý zobrazuje náklady vynakladané na jednotlivé zložky investície (alebo na etapy). Musí byť v súlade s informáciami uvedenými v bode 3.7 *Obdobie realizácie projektu* a 3.9 *Etapy realizácie projektu* formulára žiadosti o finančný príspevok, ako aj s návrhmi rozpočtu projektu, ktoré tvoria prílohu k žiadosti. Vhodným nástrojom na grafické zobrazenie priebehu realizácie projektu v čase je *Ganttov diagram*, ktorý čitateľne uvádza čas realizácie úloh a súvislosti medzi nimi. Dodatočne je možné vypracovať napr. PERT diagram sieťovej analýzy alebo analýzu kritických prvkov (CPM) vrátane ukázania rizikových faktorov, ktoré môžu zapríčiniť vznik omeškania pri realizácii projektu.

Výkres 3. Príklad Ganttovho diagramu a PERT diagramu pre investičný projekt.

Zdroj: Príklad bol vypracovaný pomocou programu Ganttproject.biz

Odporúča sa tiež uviesť kalkuláciu jednotkových nákladov projektovanej infraštruktúry/ zariadení, najmä v prípade typických líniových stavieb, napr. pre prestavbu/ výstavbu cesty – náklady na 1 m²; pre vodovodné a kanalizačné siete – náklady na výstavbu 1 km siete. Jednoduchá kalkulácia jednotkových nákladov nemôže byť pritom jedinou metódou posúdenia, či sú náklady v pomere k výstupom v primeranej výške a to kvôli samozrejým rozdielom v technických, geologických, trhových podmienkach spojených s realizáciou investície.

V súvislosti s dlhou dobou predpokladanej prevádzky investície spojenej s technickým a ekonomickým opotrebovaním vzniknutého dlhodobého majetku musí finančná analýza zohľadňovať výpočet odpisovania hodnoty dlhodobého majetku. Táto sa musí uskutočniť pre jednotlivé zložky majetku lineárnou metódou (rovnaká hodnota odpisov v každom roku).

Doba odpisovania pre každý typ aktív musí odzrkadľovať ich ekonomicky odôvodnenú dobu používania na základe predpokladanej prevádzkyschopnosti, a nie minimálnu dobu odpisovania vyplývajúcu z príslušných daňových predpisov. V prípade, ak jednotlivé prvky projektu majú rôzne obdobia používania (a rôzne sadzby lineárneho odpisovania), je potrebné jednotlivé výpočty vyčleniť.

Lineárna metóda (rovnomerná) sa zakladá na predpoklade, že opotrebovanie dlhodobého majetku a strata jeho hodnoty je rovnaká v každom období. Hodnota odpisu je rovná v každom roku – napr. ak je doba odpisovania dlhodobého majetku 15 rokov, tak každý rok sa bude odpisovať ako náklady 1/15 časť hodnoty tohto dlhodobého majetku).

$$Ar = W \times s$$

kde:

Ar – ročné odpisy,

W – obstarávacia cena alebo náklady na výrobu,

s – prijatá % odpisová sadzba

V tomto bode je potrebné tiež uviesť, či v období finančných prognóz naplánoval Žiadateľ vynakladanie prípadných reprodukčných nákladov a odôvodniť ich frekvenciu aj odhadovanú hodnotu.

V súlade s definíciou uvedenou v *Pokynoch Ministerstva regionálneho rozvoja „bolo prijaté, že pri vypočítavaní finančnej medzery sa reprodukčné náklady projektu zohľadňujú spolu s prevádzkovými nákladmi, pretože sa vynakladajú v operačnej fáze projektu. V súvislosti s tým sa zohľadňujú pri vypočítavaní čistých príjmov projektu (DNR), a nie diskontovaných investičných nákladov (DIC)“²⁶*. Nesmú sa pritom myliť s nákladmi na bežné opravy, rekonštrukcie a údržbu, ktoré sa pripočítavajú k osobitným kategóriám druhov prevádzkových nákladov. Reprodukčné náklady treba teda zohľadňovať v analýze ako celé vo chvíli ich znesenia (nevypočítavajú sa odpisy reprodukčných nákladov).

Žiadateľ musí podrobne odôvodniť v žiadosti o finančný príspevok potrebu vynaloženia týchto nákladov pre zabezpečenie operatívosti investície.

V súlade s *Pracovným dokumentom č. 4* sa zostatková hodnota vyskytuje vtedy, ak je skutočná doba ekonomického života investície dlhšia ako dané referenčné obdobie. Vypočítaná pre posledný rok analýzy bežná hodnota dlhodobého majetku, ktorý tvorí predmet projektu, môže byť základom pre stanovenie zostatkovej hodnoty, ktorá sa okrem iného zohľadňuje pri výpočte príjmov generovaných projektom (zväčšuje príjmy investície popri príjmoch podľa čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*).

V prípade rozhodnutia o likvidácii investície na koniec referenčného obdobia treba zostatkovú hodnotu upraviť o predpokladané náklady na likvidáciu. Rovnako v prípade potreby odstránenia prípadných následkov realizácie investície, ako napr. znečistenie životného prostredia, je potrebné zostatkovú hodnotu na koniec referenčného obdobia znížiť o predpokladané náklady.

²⁶ Je potrebné pritom skonštatovať, že prístup Ministerstva regionálneho rozvoja uplatňovaný na návrh EK nezodpovedá všeobecne prijatým účtovným zasadám, podľa ktorých reprodukčné náklady vyvolávajú nárast hodnoty dlhodobého majetku, čo znamená, že podliehajú odpisovaniu.

Pracovný dokument č. 4 umožňuje vypočítať zostatkovú hodnotu na základe odhadu celkových príjmov generovaných infraštruktúrou po uplynutí referenčného obdobia znížených o im zodpovedajúce prevádzkové náklady a o zmenu obežného majetku, pričom náklady musia zohľadňovať reprodukčné náklady nevyhnutné pre udržanie investície.²⁷

Týmto spôsobom vypočítaná zostatková hodnota nesmie byť nižšia ako čistá účtovná hodnota aktív investície a spojených s ňou reprodukčných investícií. V každom prípade je potrebné však odôvodniť príčiny výberu danej metódy stanovenia zostatkovej hodnoty.

Nezávisle od zásad výpočtu zostatkovej hodnoty podľa hore uvedených zásad:

- v prípade pozemkov – zostatková hodnota tvorí 100% začiatkovej hodnoty (hodnota pozemkov nadobudnutých v rámci projektu nebude odpísaná),
- v prípade, v ktorom verejné budovy tvoriace predmet projektu (napr. nemocnice, múzeá, verejné školy, univerzity) sa budú využívať na rovnaké účely po uplynutí referenčného obdobia a neexistuje možnosť potenciálneho dosiahnutia finančných príjmov v dôsledku predaja objektu, je možné prijať, že zostatková hodnota je 0.

Zásady týkajúce sa stanovenia zostatkovej hodnoty a odpisovania sa neuplatňujú v prípade investícií, v ktorých neboli naplánované stavebné práce, kúpa zariadenia alebo ocenených práv.

5.2. Zdroje financovania

V tomto bode sa musí nachádzať popis zdrojov financovania investičných nákladov na projekt, vrátane:

- v rozsahu oprávnených nákladov – navrhovaná výška finančného príspevku z ERDF, prostriedky žiadateľa, partnerov a ostatné národné verejné prostriedky (napr. dotácie poskytnuté zo štátneho rozpočtu),
- zdroje umožňujúce uhradenie výdavkov neoprávnených v rámci projektu.

Hore uvedené údaje je najlepšie uviesť v tabuľke obsahujúcej horeuvedené sumy vlastných prostriedkov a navrhovaného finančného príspevku v jednotlivých rokoch realizácie projektu.

Príklad 7:

Aktivity	Zdroj:	Oprávnené výdavky (EUR)				Neoprávnené výdavky (EUR)				Celkové výdavky
		celkom	2009	2010	2011	celkom	2009	2010	2011	
na slovenskej strane	ERDF	700000,00	105000,00	210000,00	385000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	700000,00
	Vedúci partner – obec X	150000,00	22500,00	45000,00	82500,00	80000,00	10000,00	20000,00	50000,00	230000,00
	účelová dotácia ministerstva Z	50000,00	7500,00	15000,00	27500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50000,00
	Spolu (SK)	900000,00	135000,00	270000,00	495000,00	80000,00	10000,00	20000,00	50000,00	980000,00
na poľskej strane	ERDF	300000,00	45000,00	90000,00	165000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	300000,00
	Partner – obec Y	50000,00	7500,00	15000,00	27500,00	12000,00	0,00	12000,00	0,00	62000,00
	Partner – združenie Z	20000,00	3000,00	6000,00	11000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20000,00
	Spolu (PL)	370000,00	55500,00	111000,00	203500,00	12000,00	0,00	12000,00	0,00	382000,00

²⁷ Pracovný dokument č. 4, s. 7 (poľská jazyková verzia).

spolu	ERDF	1000000,00	150000,00	300000,00	550000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1000000,00
	národné spolufinancovanie	270000,00	40500,00	81000,00	148500,00	92000,00	10000,00	32000,00	50000,00	362000,00
	Spolu	1270000,00	190500,00	381000,00	698500,00	92000,00	10000,00	32000,00	50000,00	1362000,00

Výšku finančného príspevku pre projekt je potrebné vyjadriť aj percentuálne v pomere k oprávneným nákladom.

Počas zostavovania rozpočtu projektu a štruktúry jeho financovania je potrebné venovať pozornosť platným v danej oblasti podpory Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK limitom hodnôt celkovej hodnoty, oprávnených nákladov a finančného príspevku.

Projekt musí určovať konkrétne zdroje financovania neoprávnených nákladov.

Pri prezentácii zdrojov financovania investície je potrebné určiť spôsoby zabezpečenia likvidity projektu počas jeho realizácie (vrátane investičných prvkov na slovenskej a poľskej strane). Napriek zabezpečeniu finančného príspevku vo forme zmluvy s RO Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK existuje značné riziko meškania platieb, a to aj v prípade možných záloh, čo vyplýva zo značnej komplikácie procesu overovania a certifikácie žiadostí o platbu. Niektoré metódy predchádzania riziku straty likvidity počas realizácie projektu sú:

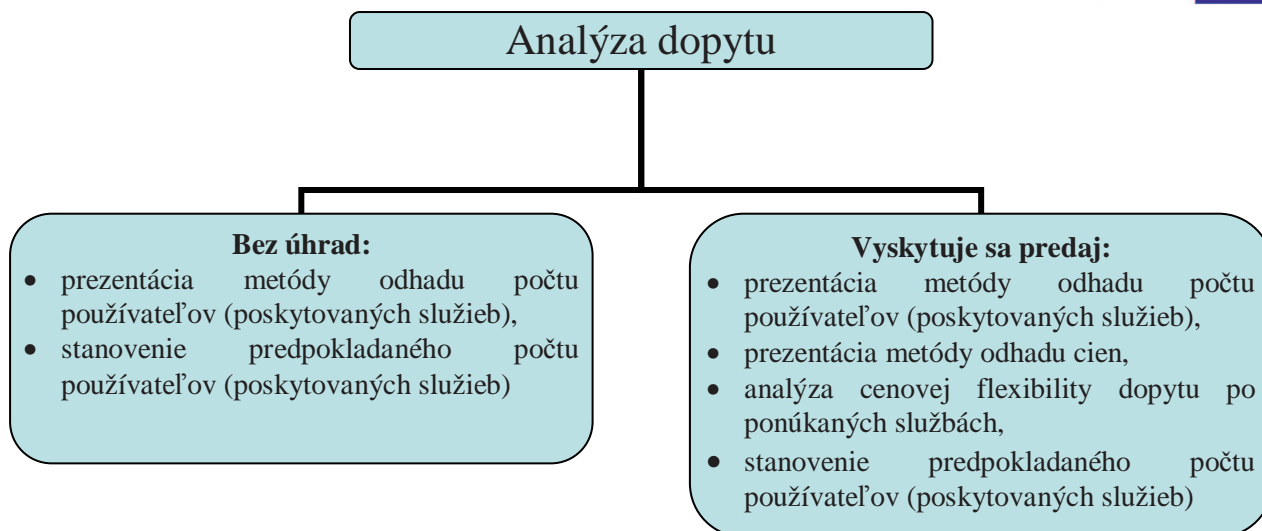
- preklenovacie úvery (na financovanie výdavkov do chvíle pripísania prostriedkov ERDF),
- zriadenie rezerv vlastných prostriedkov,
- vyúčtovanie investície po etapách,
- zohľadnenie dlhších lehôt splatnosti v zmluvách s dodávateľmi.

V prípade financovania vlastnej účasti prostredníctvom požičaných prostriedkov je potrebné určiť základné predpokladané parametre: výška istiny úveru, mena úveru, úroková sadzba (pevná alebo pohyblivá), obdobie úveru, doba odloženej splatnosti, marža, druh splátok (mesačné, štvrtročné, ročné). Tieto údaje ovplyvnia výšku finančných nákladov investície (prvok výkazu ziskov a strát).

5.3. Analýza dopytu, cien a príjmov

Analýza dopytu po ponúkaných vo výsledku realizácie investície službách a výrobkoch sa v praxi týka každého druhu investície, ktorá sa môže realizovať v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. Analýza dopytu je detailnou prezentáciou metód skúmania a merania populácie, na ktorú sa budú vzťahovať priame výsledky investície, vo vzťahu k počtom osôb alebo subjektov využívajúcich navrhovanú infraštruktúru v prepojení s počtom služieb poskytnutých v dôsledku realizácie investície.

Odôvodnenie prezentovaných pre investíciu množstiev je mimoriadne dôležité, ak je používanie infraštruktúry platené, teda napr. sprevádzkovanie centra turistickej informácie, objektov športovej infraštruktúry, vzdelávacích a kultúrnych stredísk, kde aspoň časť plánovaných aktivít môže byť spojená s plateným poskytovaním služieb, predajom tovarov alebo výrobkov.

Počet užívateľov a rozsah ponúkaných služieb sú úzko spojené s predpokladmi a popismi, ktoré boli uvedené v popisnej časti:

Analýza dopytu si vyžaduje zamyslieť sa nad nasledujúcimi otázkami:

- schopnosť a snaha kupovať,
- hierarchia potrieb cieľových skupín, na ktoré sa investícia vzťahuje,
- ceny za náhradné služby,
- veľkosť potenciálneho trhu pre výsledky investície,
- spôsoby necenovej obchodnej súťaže,
- triedenie trhu,
- správanie sa zákazníkov.

Analýza dopytu sa zaoberá predvídaním interakcií medzi cenovou hladinou a dopytom; v prípade investícií, ktoré sa môžu realizovať v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK bude najčastejším parametrom pre odhadnutie veľkosti dopytu:

- cenová flexibilita dopytu, ktorá ukazuje citlivosť dopytu v prípade zmeny ceny,
- flexibilita dopytu v prípade zmeny príjmov, ktorá ukazuje súvislosť medzi zmenami dopytu a zmenami príjmov obyvateľov.²⁸

Určenie flexibility umožňuje predvídať reakciu trhu na zmenu ceny, nákladov spojených s využívaním výsledkov investície alebo v prípade zmeny príjmov obyvateľov. Tieto zmeny najčastejšie nie sú proporcionálne. Ak budeme znižovať cenu a v určitej chvíli bude najväčší nárast dopytu, vtedy môžeme konštatovať, že je dopyt flexibilný. Takáto situácia sa bude najčastejšie vyskytovať v prípade turistických objektov, verejne dostupnej športovej infraštruktúry a kultúrnych aktivít, v súvislosti s čím je potrebné preskúmať trh náhradných (konkurenčných) služieb. Ak prepojenie medzi cenou (príjmami obyvateľstva) a počtom služieb je nižšie než proporcionálne, môžeme konštatovať, že dopyt nie je flexibilný. Obyčajne neflexibilný dopyt sa týka uspokojovania základných potrieb danej cieľovej skupiny – zásobovanie vodou, čisté životné prostredie, komunikačná dostupnosť, dostupnosť vzdelávacích služieb.

Odhad počtu užívateľov výsledkov investície a rozsah ponúkaných služieb za predpokladu realizácie investície a pri bežnej činnosti žiadateľa/ prevádzkovateľa, je potrebné ukázať prostredníctvom tzv. modelu rozdielov. Odhadnutie dopytu môže byť pre žiadateľa náročné, avšak treba vynaložiť všetko úsilie, aby boli odhady týkajúce sa rozsahu plánovaných/ poskytovaných služieb realistické a aby žiadateľ/ prevádzkovateľ ich mohol dosiahnuť.

V prípade nových služieb (výstavba novej infraštruktúry) musia byť analýza dopytu a analýza cien založené na nižšie uvedených metódach:

²⁸ Por. Begg D., *Mikroekonomia*, PWE, Varšava 2003, s. 113-114. V analýzach nie je potrebné vypočítavať ukazovatele flexibility, treba ju však zohľadniť pri odôvodňovaní prijatých cien.

- nákladové (prepojenie s odhadovanou úrovňou nákladov na jednotku zvýšených o prípadnú prirážku),
- porovnávacie (prepojenie s úrovňou cien a dopytom po náhradných službách),

V prípade investícií týkajúcich sa prestavby alebo rozšírenia existujúcej infraštruktúry budú východiskom pre analýzu dopytu historické údaje spojené s počtom osôb využívajúcich doterajšiu ponuku danej jednotky a odhady zmien počtu užívateľov a zmien cien v súvislosti so zvýšením kvality a novou ponukou.

Výnimkou budú investície týkajúce sa cestnej infraštruktúry, kde odhady dopytu (priemernej dennej premávky) sú založené na parametrickom modeli (pozri dodatok týkajúci sa cestnej infraštruktúry).

Pozor! Údaje týkajúce sa prognózy dopytu sú priamo prepojené s odhadmi výsledkov investície. Treba zabezpečiť súlad horeuvedených informácií.

Používané žiadateľom/ prevádzkovateľom ceny sa môžu meniť v období, pre ktoré sa finančné prognózy pripravujú²⁹. Analýza dopytu a cien, najmä investícií týkajúcich sa športovej, turistickej a kultúrnej infraštruktúry, musí zohľadňovať otázky zmien atraktivity investície v čase – cyklus života výstupov investície (zmeny cien vo fázach: zavádzania, rastu, dospelosti a úpadku).

Pri výpočtoch treba zohľadniť:

- **referenčné obdobie** primerané danej kategórii investície,
- **kategóriu investície**,
- **bežnú očakávanú rentabilitu** pre danú kategóriu investície,
- **uplatnenie princípu „znečisťovateľ platí“**
- *a, v príslušných prípadoch, princíp spravodlivosti v prepojení s relatívnou zámožnosťou daného členského štátu.*

- čl. 55 ods. 1 Nariadenia 1083/2006

Rentabilita znamená vyhodnotenie (v syntetickej podobe) efektivity investovaného do investície kapitálu. Zakladá sa na porovnaní súčtu dosiahnuteľných operačných ziskov so sumou, aká bola vydaná na daný projekt. *Pracovný dokument č. 4* (s. 14) zdôrazňuje potrebu zmerať vnútornú mieru návratnosti investície, teda diskontnú mieru, vďaka ktorej diskontované toky nákladov a príjmov z projektu budú rovné nule.

Analýza príjmov musí zohľadňovať trhovú rentabilitu sektora ekonomiky, ktorého sa investícia týka. V súlade s názorom expertov Európskej komisie nachádzajúcim sa v horeuvedenom *Dokumente* k sektorom, v ktorých očakávaná rentabilita je pomerne vysoká, patria okrem iného investície v oblasti telekomunikácie a cestovného ruchu. Priemernú nízku a nízku rentabilitu majú investície v oblasti vodovodov a kanalizácií, verejnej dopravy, vzdelávania.

Princíp „**znečisťovateľ platí**“ vyplýva priamo z ustanovení *Zmluvy o ES* týkajúcich sa spoločnej politiky v oblasti ochrany životného prostredia (čl. 174). Princíp znamená, že subjekty poškozujúce životné prostredie musia znášať náklady na predchádzanie týmto škodám alebo na odstraňovanie ich následkov. Tento princíp ma podstatný význam pri určovaní cenových sadzieb, najmä v investíciách týkajúcich sa infraštruktúry životného prostredia. V súlade s horeuvedeným princípom vo väčšine prípadov by nemalo dôjsť k žiadnemu verejnému financovaniu prevádzkovej činnosti, pretože náklady na fungovanie investície by mali v plnej výške znášať znečisťovatelia.³⁰

Príklad 8:

V obci bola prijatá cena 0,95 EUR/ 1 m³ odvedených do kanalizačnej siete odpadových vôd. Vo výsledku realizácie investície zameranej na výstavbu nových úsekov siete, vo väčšine v pretlakovom

²⁹ pričom tieto zmeny sa nebudú vzťahovať na infláciu.

³⁰ Pozri tiež Oznámenie komisie COM č. 344 z 1. júla 1999 o pokynoch k programu týkajúcemu sa štrukturálnych fondov a ich koordinácie s Kohéznym fondom.

systeme, predbežné odhadované náklady na vyčistenie 1 m³ odpadových vôd sú 1,15 EUR. Obecné orgány sa rozhodli, že zaplatia rozdiel pomocou príspevku z rozpočtu samosprávneho orgánu. Uplatnenie princípu „znečisťovateľ platí“ sa bude v tomto prípade zakladať na zrušení príspevku z rozpočtu a zvýšení tarifných sadzieb pre znečisťovateľov minimálne na úroveň zabezpečujúcu vyrovnanie sa prevádzkových nákladov a príjmov.

Treba zdôrazniť, že uplatnenie princípu „znečisťovateľ platí“ v prípade investícií, ktoré patria do kategórie projektov generujúcich príjmy najčastejšie znamená zníženie miery dofinancovania v porovnaní s maximálnymi limitmi pre jednotlivé prioritné osi Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. Odpisy treba zohľadniť pri výpočte prevádzkových nákladov minimálne v rozsahu, v ktorom sa týkajú časti investičných nákladov financovaných z národných verejných prostriedkov.

Základnou výnimkou z princípu „znečisťovateľ platí“ podľa čl. 175 ods. 5 Zmluvy o ES a čl. 55 Nariadenia č. 1083/2006 je zohľadnenie pri výpočte cien relatívnej úrovne príjmov cieľových skupín (princíp „cenovej dostupnosti“). Tento princíp znamená, že existuje limit, ktorý obmedzuje výšku poplatkov vyberaných od znečisťovateľov životného prostredia. Maximálna výška poplatkov bola určená v Pracovnom dokumente č. 4, s. 23 a pre Poľsko – v:

- Pokynoch Ministerstva regionálneho rozvoja z 15.01.2009, s. 8, 28 a v Pokynoch JASPERS, s. 6.

Je potrebné pamätať, že úrovne cenovej dostupnosti sú rôzne pre rôzne predmety investície a rôzne pre Slovensko a Poľsko.

Nižšie sú uvedené najčastejšie chyby pri výpočte cien týkajúce sa porušenia princípov „znečisťovateľ platí“ a „cenovej dostupnosti“.

Príklad 9:

Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
Operačné jednotkové náklady [EUR / m ³]	1,25	1,26	1,28	1,29	1,31	1,34	1,37	1,39
Disponibilný príjem [EUR / 1 os. / mes.]	138,66	140,74	145,10	150,46	157,17	165,91	173,20	179,56
Množstvo vody a odpadových vôd [m ³ /mes./os.]	3,60	3,60	3,60	3,60	3,60	3,60	3,60	3,60
Cena za jednotku	1,27	1,28	1,30	1,31	1,31	1,32	1,34	1,35
Náklady – cena =	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	0,00	0,02	0,03	0,04
Náklady [EUR / 1 os.]	4,57	4,62	4,66	4,71	4,72	4,76	4,81	4,86
Výdavky / disponibilný príjem	3,30%	3,28%	3,21%	3,13%	3,00%	2,87%	2,78%	2,71%

V súlade s Pokynmi JASPERS je cenová dostupnosť služieb zásobovania vodou a odvádzania odpadových vôd vo výške do 3% disponibilných príjmov domácnosti. Úroveň príjmov bola vypočítaná na základe Variantov hospodárskeho rozvoja Poľska, ktoré tvoria prílohu k Pokynom Ministerstva regionálneho rozvoja. V súčasnosti sú v tejto obci poplatky za dodávky vody a odvádzanie odpadových vôd príliš vysoké. Rovnako priamo po ukončení realizácie investície (ktoré je naplánované na rok n+2) budú tieto poplatky presahovať prah cenovej dostupnosti. Rovnováha medzi jednotkovými prevádzkovými nákladmi a možnosťou znášania poplatkov obyvateľmi obce je v roku n+4. Od roka n+5 sú naplánované sadzby nižšie, ako je možné uplatniť (splnený princíp „cenovej dostupnosti“), avšak nestačia na uhradenie bežných nákladov na prevádzku vybudovanej inštalácie (porušenie princípu „znečisťovateľ platí“).

Na základe analýzy veľkosti dopytu a výpočtu cien sa stanovujú príjmy investície.

Medzi príjmami treba vyčleniť príjmy splňujúce podmienky čl. 55 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 (t.j. tvoriace poplatky, ktoré znášajú priamo používatelia a príjmy z predaja pozemku alebo budov alebo prenájom pozemkov alebo prenájom budov alebo akékoľvek iné poskytovanie

služieb za odplatu), pretože tieto príjmy budú tvoriť prvok zohľadňovaný vo výpočtoch príjmov generovaných investície.

Medzi investíciami realizovanými verejnými orgánmi sa môžu vyskytovať rôzne príjmy spojené s verejným charakterom investície – napr. príspevky na sektor vzdelávania, príspevky na kultúrnu činnosť, účelové dotácie na realizáciu budúcich investícií, ktoré majú reprodukčný charakter atď. Bez ohľadu na spôsob výpočtu (napr. ako pevná suma na 1 žiaka) takéto sumy nie sú príjmom investície, ktorý treba zohľadniť pri analýze finančnej medzery. V súvislosti s používaním v analýze metodiky DCF je potrebné príjmy tohto druhu zohľadňovať vo finančnej časti výkazu peňažných tokov.

Príklad 10:

Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
Operačná časť								
Príjmy z predaja			300,00	400,00	420,00	450,00	450,00	450,00
Prevádzkové náklady			-700,00	-850,00	-860,00	-890,00	-900,00	-900,00
Úprava odpisov			50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
Investičná časť								
Investičné náklady	1000,00	5000,00						
Príjmy (zostatková hodnota)								
Finančná časť								
Dotácia z ERDF	700,00	3500,00						
Národné verejné prostriedky	300,00	1500,00						
Príspevok zo štátneho rozpočtu			300,00	320,00	340,00	350,00	350,00	350,00
Bežné výdavky obce			50,00	80,00	50,00	40,00	50,00	50,00
Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Hore je uvedený zjednodušený výkaz peňažných tokov pre investíciu, ktorá generuje príjmy z poplatkov od používateľov, ale tieto poplatky nepostačia na uhradenie všetkých prevádzkových nákladov. V súvislosti s tým, že investícia zahŕňa verejnú infraštruktúru (napr. vzdelávanie, kultúra), na jej prevádzkovanie sa budú poskytovať prostriedky zo štátneho rozpočtu. V prípade nedostatku finančných prostriedkov sa tieto budú tiež dopĺňať z rozpočtu miestnej samosprávy.

Pri analýze potenciálnych príjmov investície je potrebné mimoriadnu pozornosť venovať identifikácii všetkých potenciálnych zdrojov príjmov, ktoré spĺňajú podmienky čl. 55 Nariadenia č. 1083/2006, pretože neúplná analýza v tomto rozsahu sa môže spájať s úpravou výšky priznaného finančného príspevku. Navyše príjmy, ktorých hodnota bola hrubým spôsobom znížená alebo nespoľahlivo odhadnutá, môžu byť spochybnené pri formálnom alebo vecnom hodnotení projektu, vo výnimočných prípadoch môžu byť považované za nesprávne v zmysle čl. 2 bod 7) Nariadenia č. 1083/2006.

Vrátenie finančného príspevku prijímateľom v dôsledku monitoringu príjmu generovaného projektom nastane v prípade, že Riadiaci orgán zistí iné alebo nové zdroje príjmov, ktoré neboli zohľadnené v analýze ex ante a/ alebo v prípade výskytu významných zmien pri stanovení sadzieb, ktoré sú zároveň príčinou, že ukazovateľ finančnej medzery vypočítaný ex ante (na etape žiadosti o finančný príspevok) je vyšší od nového ukazovateľa finančnej medzery vypočítaného pri zohľadnení týchto skutočností o viac ako 10%.

Pokyny Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 43.

5.4. Prevádzkové náklady

Kombinovaná metóda finančnej analýzy si vyžaduje, aby boli v prvom rade popísané súčasné náklady týkajúce sa všeobecného fungovania žiadateľa/ prevádzkovateľa, potom treba zostaviť prognózu nákladov a výdavkov, ktoré sa môžu vyskytnúť v prípade realizácie investície. Rozdiel medzi horeuvedenými prognózami tvorí náklady investície, ktoré sú základom pre stanovenie ukazovateľov diskontnej miery, úrovne finančnej medzery a analýzy udržateľnosti.

V praxi je žiadateľ povinný spoľahlivo a čo najpresnejšie odôvodniť predpokladané hodnoty. Výpočet nákladov sa musí zakladať minimálne na:

- informáciách uvedených v technickej dokumentácii,
- informáciách týkajúcich sa prevádzky podobných objektov,
- historických údajoch,
- skúsenostiach žiadateľa/prevádzkovateľa.

Charakteristika naplánovaných nákladov musí byť uvedená čitateľným spôsobom, napr. v súlade s triedením nákladov podľa druhov alebo v súlade so stanoveným internými predpismi danej jednotky plánom výdavkov. Analýza musí uvádzať spôsob výpočtu jednotlivých hodnôt.

Príklad rozsahu informácií týkajúcich sa najdôležitejších kategórií nákladov podľa druhov:

- **spotreba materiálov:** stanovenie druhov, množstva a trhových cien pre najdôležitejšie kategórie materiálov (ak je to možné); v prípade značnej rôznorodosti sa odporúča vyčleniť najdôležitejšie kategórie sortimentu spotrebúvaných materiálov;³¹
- **spotreba energie:** informácie o predpokladanej spotrebe elektrickej a tepelnej energie musia byť obsiahnuté v projektových častiach technickej dokumentácie projektu. Na základe plánovanej spotreby energie a súčasných aj prognózovaných cien sa stanovujú náklady investície. V prípade, že vo výsledku investície zahrňujúcej zateplenie dôjde k zníženiu nákladov na vykurovanie objektu, získané úspory znížia prevádzkové náklady investície a budú zohľadnené pri výpočte ukazovateľov *fnpv* a *firr*. Úspory nie sú však príjmami z titulu poplatkov znášaných používateľmi a netreba ich zohľadňovať pri výpočte finančnej medzery;
- **externé služby:** sú najčastejšie všetky služby poskytované externými subjektmi, napr. rekonštrukcie, servis, doprava, telekomunikácia, propagácia (ktorá netvorí náklady na investíciu), udržiavanie čistoty, ochrana, komunálne služby atď. V analýze treba vyčleniť kategórie služieb aj uviesť odôvodnenie pri zohľadnení informácií o trhových cenách;
- **reprodukčné náklady:** výdavky znášané na prinavrátenie plnej funkčnosti výstupov investície. V súlade s *Pokynmi Ministerstva regionálneho rozvoja* sa zohľadňujú ako celok v roku ich vynaloženia (pozri bod 5.1 tejto *Príručky*);
- **dane a poplatky:** dane z majetku (z nehnuteľností), ktoré sa musia vypočítať na základe platných na danom území sadzieb, a rôzne administratívne poplatky. Najmä v prípade environmentálnych investícií je potrebné zohľadniť poplatky za využívanie prírodných zdrojov (odber vody, odvádzanie vyčistenej odpadovej vody do recipientu);
- **mzdy, sociálne poistenia a iné plnenia v prospech zamestnancov:** zmena nákladov v tomto rozsahu sa vyskytne v prípade vzniku nových pracovných miest (alebo pri zmene výšky miezd) v dôsledku realizácie investície. Najčastejšie výpočet množstva bude v tomto rozsahu v súlade s prijatými pre investíciu výsledkami. Analýza nákladov na mzdy musí zohľadniť uvedenie počtu a druhov tvorených pracovných miest, výšky miezd, výšky poistného na sociálne poistenie, druhu a výšky dodatočných plnení – za dovolenky, príspevok na pracovný odev atď. Základom pre výpočet jednotlivých parametrov musia byť priemerné mzdy pre dané pracovné zaradenie (druh vykonávaných úkonov), národné predpisy týkajúce sa odvodov, a v prípade verejných orgánov – platné poriadky odmeňovania a dodatočných plnení;

Náklady podľa druhov sú pomerne jednoduchým spôsobom prezentácie vynaložených nákladov uvádzaným vo výkaze ziskov a strát. K hlavným kategóriám patria:

- náklady na materiály a energiu,
- externé služby,
- dane a poplatky,
- mzdy,
- sociálne poistenia a iné plnenia v prospech zamestnancov,
- ostatné náklady (napr. poistné atď.),
- odpisy.

V dokumente obsahujúcom finančnú analýzu je potrebné uvádzať detailnejšie informácie, ak je možné ich vyčleniť a odhadnúť.

³¹ Zložité aspekty analýzy týkajúce sa potreby, dostupnosti a materiálových nákladov sú o.i. popísané v: W. Behrens, P. M. HaWraneck, *Príručka pre prípravu priemyselných štúdií uskutočniteľnosti*, UNIDO, vyd. 2003 r., s. 135-155.

- **ostatné náklady:** v tejto položke treba uviesť a vypočítať ostatné náklady, ktorých zmeny môžu nastať v prípade realizácie investície. Môžu to byť najmä náklady na povinné a nepovinné poistenie majetku, pretože sú jedným z najdôležitejších nástrojov predchádzania riziku spojenému s prevádzkovaním investície.
- **odpisy:** tvoria mimoriadnu formu nákladov, ktorá vyjadruje hodnoty spojené s opotrebovaním sa výstupov investície a je rozložená na dlhšie obdobie. Zásady výpočtu odpisov boli uvedené v bode 5.1 tejto Príručky. Odpisy týkajúce sa výstupov investície netvorí peňažné výdavky, pretože výdavok je uvedený v investičnej časti výkazu peňažných tokov. V súlade s metódou DCF sa odpisy nezohľadňujú pri výpočte diskontných faktorov.

Metodika DCF uvedená v Príručke CBA, 2008, s. 31 vyžaduje tiež nezohľadňovať rezervy na budúce obnovenie majetku alebo na podmienené udalosti, pretože vytvorenie rezerv (zabezpečenie peňažných prostriedkov do budúcnosti) nie je skutočným výdavkom.³² Podľa prijatej štruktúry tabuliek finančnej analýzy sa odporúča:

V prípade skoršieho pripravenia prognózy výkazu ziskov a strát pre investíciu:	V prípade vyhotovenia tabuliek výkazu peňažných tokov v zjednodušenej forme:																																																																																																																																				
V operačnej časti treba uviesť položky: <ul style="list-style-type: none"> • „čistý zisk/ strata“ • a pridať („+“) hodnota odpisov predtým odpočítaná pre daný rok 	V operačnej časti treba uviesť položky: <ul style="list-style-type: none"> • prevádzkové príjmy (so znakom „+“) • a operačné výdavky (náklady), bez nákladu na odpisy a rezervy (so znakom „-“) 																																																																																																																																				
<p>Príklad 11:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Výpis z výkazu ziskov a strát</th> <th>n+3</th> <th>n+4</th> <th>n+5</th> <th>n+6</th> <th>n+7</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Príjmy z predaja</td> <td>2000</td> <td>2040</td> <td>2081</td> <td>2122</td> <td>2165</td> </tr> <tr> <td>Prevádzkové náklady, vrátane:</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>1. Odpisy</td> <td>-1890</td> <td>-1957</td> <td>-2034</td> <td>-2132</td> <td>-2200</td> </tr> <tr> <td>2. Mzdy a súvisiace náklady</td> <td>-150</td> <td>-150</td> <td>-150</td> <td>-150</td> <td>-150</td> </tr> <tr> <td>3. Materiály</td> <td>-500</td> <td>-550</td> <td>-600</td> <td>-650</td> <td>-700</td> </tr> <tr> <td>4. Energia</td> <td>-250</td> <td>-250</td> <td>-260</td> <td>-290</td> <td>-290</td> </tr> <tr> <td>5. Externé služby</td> <td>-400</td> <td>-412</td> <td>-424</td> <td>-437</td> <td>-450</td> </tr> <tr> <td>6. Reprodukčné náklady</td> <td>-500</td> <td>-505</td> <td>-510</td> <td>-515</td> <td>-520</td> </tr> <tr> <td>(...)</td> <td>-90</td> <td>-90</td> <td>-90</td> <td>-90</td> <td>-90</td> </tr> <tr> <td>Čistý zisk (strata)</td> <td>110</td> <td>83</td> <td>46</td> <td>-10</td> <td>-35</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)</th> <th>n+3</th> <th>n+4</th> <th>n+5</th> <th>n+6</th> <th>n+7</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Čistý zisk (strata)</td> <td>110</td> <td>83</td> <td>46</td> <td>-10</td> <td>-35</td> </tr> <tr> <td>Opravy o položky:</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> </tr> <tr> <td>1. Odpisy investičných nákladov [+]</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> <td>150</td> </tr> <tr> <td>(...)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zostatok peňažných prostriedkov (CF)</td> <td>260</td> <td>233</td> <td>196</td> <td>140</td> <td>115</td> </tr> </tbody> </table>	Výpis z výkazu ziskov a strát	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	Príjmy z predaja	2000	2040	2081	2122	2165	Prevádzkové náklady, vrátane:	-	-	-	-	-	1. Odpisy	-1890	-1957	-2034	-2132	-2200	2. Mzdy a súvisiace náklady	-150	-150	-150	-150	-150	3. Materiály	-500	-550	-600	-650	-700	4. Energia	-250	-250	-260	-290	-290	5. Externé služby	-400	-412	-424	-437	-450	6. Reprodukčné náklady	-500	-505	-510	-515	-520	(...)	-90	-90	-90	-90	-90	Čistý zisk (strata)	110	83	46	-10	-35	Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	Čistý zisk (strata)	110	83	46	-10	-35	Opravy o položky:	150	150	150	150	150	1. Odpisy investičných nákladov [+]	150	150	150	150	150	(...)						Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	260	233	196	140	115	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)</th> <th>n+3</th> <th>n+4</th> <th>n+5</th> <th>n+6</th> <th>n+7</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Prevdzkové príjmy</td> <td>2000</td> <td>2040</td> <td>2081</td> <td>2122</td> <td>2165</td> </tr> <tr> <td>Prevdzkové náklady (bez odpisov a rezerv)</td> <td>-1740</td> <td>-1807</td> <td>-1884</td> <td>-1982</td> <td>-2050</td> </tr> <tr> <td>(...)</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zostatok peňažných prostriedkov (CF)</td> <td>260</td> <td>233</td> <td>196</td> <td>140</td> <td>115</td> </tr> </tbody> </table> <p>Výsledky zjednodušených výpočtov pre obidva varianty sú rovnaké.</p> <p>V každom prípade vo forme osobitných popisov a prehľadov v tabuľkách je potrebné uviesť prognózu jednotlivých druhov prevádzkových nákladov investície.</p>	Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	Prevdzkové príjmy	2000	2040	2081	2122	2165	Prevdzkové náklady (bez odpisov a rezerv)	-1740	-1807	-1884	-1982	-2050	(...)						Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	260	233	196	140	115
Výpis z výkazu ziskov a strát	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7																																																																																																																																
Príjmy z predaja	2000	2040	2081	2122	2165																																																																																																																																
Prevádzkové náklady, vrátane:	-	-	-	-	-																																																																																																																																
1. Odpisy	-1890	-1957	-2034	-2132	-2200																																																																																																																																
2. Mzdy a súvisiace náklady	-150	-150	-150	-150	-150																																																																																																																																
3. Materiály	-500	-550	-600	-650	-700																																																																																																																																
4. Energia	-250	-250	-260	-290	-290																																																																																																																																
5. Externé služby	-400	-412	-424	-437	-450																																																																																																																																
6. Reprodukčné náklady	-500	-505	-510	-515	-520																																																																																																																																
(...)	-90	-90	-90	-90	-90																																																																																																																																
Čistý zisk (strata)	110	83	46	-10	-35																																																																																																																																
Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7																																																																																																																																
Čistý zisk (strata)	110	83	46	-10	-35																																																																																																																																
Opravy o položky:	150	150	150	150	150																																																																																																																																
1. Odpisy investičných nákladov [+]	150	150	150	150	150																																																																																																																																
(...)																																																																																																																																					
Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	260	233	196	140	115																																																																																																																																
Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7																																																																																																																																
Prevdzkové príjmy	2000	2040	2081	2122	2165																																																																																																																																
Prevdzkové náklady (bez odpisov a rezerv)	-1740	-1807	-1884	-1982	-2050																																																																																																																																
(...)																																																																																																																																					
Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	260	233	196	140	115																																																																																																																																

5.5. Výpočet zmien stavu obežného majetku

Obežný majetok sú obežné aktíva (najčastejšie zásoby materiálov, krátkodobé pohľadávky a krátkodobé investície), ktorých hodnota presahuje hodnotu krátkodobých záväzkov. Kategória obežného majetku je v prípade investičných projektov prirodzená bez ohľadu na to, či sa ich prevádzkovanie spája s dosahovaním príjmov alebo nie. V podstate sa v každom prípade vyskytuje udržiavanie určitej úrovne materiálových zásob, záväzkov (napr. voči dodávateľom) vyplývajúcich z dohodnutých lehôt splatnosti vystavených faktúr, pri poskytovaní služieb za odplatu sa tiež môžu vyskytovať pohľadávky takisto vyplývajúce z odloženej splatnosti zo strany využívajúcich osôb a subjektov.

³² Pozri Príručka CBA, 2008, s. 36.

Zmeny úrovne obežného majetku žiadateľa/ prevádzkovateľa v dôsledku realizácie investície sa spájajú s prijímaním alebo vydávaním peňažných prostriedkov. V súvislosti s tým sa musia náležite zohľadniť vo výpočtoch peňažných tokov investície. Odporúča sa zohľadniť zmeny:

- krátkodobých záväzkov,
- zásob materiálov,
- krátkodobých pohľadávok.

Odporúčame vypočítať hodnoty zložiek obežného majetku pomocou tzv. ukazovateľov obratu:

- v prípade krátkodobých záväzkov – v porovnaní s nákladmi podľa druhov, pre ktoré sa môžu vyskytovať záväzky (napr. mzdy, externé služby, dane a poplatky a ostatné náklady podľa druhov),
- zásob materiálov – v porovnaní s nákladmi na kúpu materiálov (a prípadne energie, ak sa vytvárajú jej zásoby),
- krátkodobých pohľadávok – v porovnaní s príjmami z predaja.

Vo výpočtoch treba venovať mimoriadnu pozornosť správne označeniu súm („+ / -“).

	Obežné aktíva: • zásoby, • pohľadávky,	Krátkodobé pasíva: • záväzky,
Nárast hodnoty	Zohľadňuje sa so znakom „-“, pretože nárast zásob znamená zväčšenie vydávaných peňažných prostriedkov. Rovnako nárast pohľadávok znamená, že dlžné peňažné prostriedky neboli zaúčtované do investície.	Zohľadňuje sa so znakom „+“, pretože zväčšenie záväzkov znamená zmenšenie vydávania peňažných prostriedkov (za získané služby / prácu ešte nebolo zaplatené).
Pokles hodnoty	Zohľadňuje sa so znakom „+“, pretože zníženie zásob znamená zmenšenie vydávaných peňažných prostriedkov. Rovnako pokles hodnoty pohľadávok znamená, že dlžné peňažné prostriedky boli zaúčtované do investície.	Zohľadňuje sa so znakom „-“, pretože zmenšenie záväzkov znamená vydávanie peňažných prostriedkov (výdavok na uhradenie realizovaných služieb, práce, poplatkov a pod.).

Za účelom vypočítania hodnoty je potrebné:

- na základe napr. historických údajov určiť doby obratu vyjadrené v dňoch pre danú kategóriu,
- vypočítať hodnoty jednotlivých položiek obežného majetku pomocou vzorcov:

$$\text{Zásoby} = (\text{náklady na materiály} \times \text{doba obratu v dňoch})/360$$

$$\text{Pohľadávky} = (\text{príjmy z predaja} \times \text{doba obratu v dňoch})/360$$

$$\text{Záväzky} = (\Sigma \text{mzdových nákladov, externých služieb, daní a poplatkov atď.} \times \text{doba obratu v dňoch})/360$$

- určiť zostatok obežného majetku pre jednotlivé roky referenčného obdobia (obežný majetok znak „+“; záväzky znak „-“),
- určiť hodnotu zmeny majetku v jednotlivých rokoch.

Príklad 12:

Doba obratu pre zásoby a záväzky bola prijatá ako 30 dní pri zohľadnení uplatňovaných prevádzkovateľom investície lehôt splatnosti faktúr. Riadna lehota splatnosti faktúr za poskytnuté služby (napr. za dodávky vody) je 14 dní od dátumu vystavenia faktúry. Po sprevádzkovaní investície dochádza k značnému nárastu výdavkov na obežný majetok (-24), ktorý sa však znižuje v dôsledku zlepšenia materiálového hospodárstva a optimalizácie vyúčtovávania s dodávateľmi, zamestnancami a používateľmi infraštruktúry projektu.

Treba si však všimnúť, že v prípade väčšiny investícií vplyv zmien obežného majetku na zostatok peňažných prostriedkov bude nepatrný.

Výpis z výkazu ziskov a strát	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7
Príjmy z predaja služieb	2000,00	2040,00	2080,80	2122,42	2164,86
Prevádzkové náklady, vrátane:	-1190,00	-1279,00	-1387,92	-1536,77	-1625,54
1. Odpisy	-150,00	-150,00	-150,00	-150,00	-150,00
2. Mzdy a súvisiace náklady	-500,00	-550,00	-600,00	-650,00	-700,00
3. Materiály	-250,00	-250,00	-260,00	-290,00	-290,00
4. Externé služby	-400,00	-412,00	-424,36	-437,09	-450,20
(...)					
Čistý zisk (strata)	110,00	83,00	46,44	-9,67	-35,34

Kategória	doba obratu v dňoch
Zásoby	30
Pohľadávky	14
Závazky	30

Kategória	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7
Zásoby	20,83	20,83	21,67	24,17	24,17
Pohľadávky	77,78	79,33	80,92	82,54	84,19
Závazky	-75,00	-80,17	-85,36	-90,59	-95,85
Zostatok obežného majetku	23,61	20,00	17,22	16,11	12,51
Zmena obežného majetku	-23,61	3,61	2,78	1,11	3,61

Výpis z výkazu peňažných tokov (operačná časť)	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7
Čistý zisk (strata)	110,00	83,00	46,44	-9,67	-35,34
Opravy o položky:	126,39	153,61	152,78	151,11	153,61
1. Odpisy investičných nákladov [+]	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
2. Zmena obežného majetku	-23,61	3,61	2,78	1,11	3,61
(...)					
Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	236,39	236,61	199,22	141,43	118,27

5.6. Finančný výsledok a analýza diskontných faktorov

Výsledok pre výpočet základných finančných ukazovateľov treba vypočítať pri zohľadnení peňažných príjmov a výdavkov spojených s realizáciou investície, zahrňujúcich:

- prevádzkové príjmy (znak „+“),
- prevádzkové náklady (znak „-“), ale iba náklady podľa metodiky DCF, vrátane reprodukčných nákladov a zmeny obežného majetku, započítané do tejto kategórie tokov v súlade s *Pokynmi Ministerstva regionálneho rozvoja*,
- investičné náklady³³,
- zostatkovú hodnotu.

Údaje za obdobie prognózy treba uviesť vo forme tabuľky.

Vysvetlenie si pritom vyžaduje špecifická situácia, ak podľa kombinovanej metódy výpočet nákladov ukazuje vyskytnutie sa úspor (napr. pri spotrebe energie alebo mzdových nákladoch). Tieto hodnoty treba v takom prípade zohľadniť so znakom opačným ako výdavky („+“). Úspory v prevádzkových nákladoch, ktoré je možné predvídať, musia byť zohľadnené v analýze finančnej medzery, avšak za podmienky, že daná investícia generuje zároveň príjmy podľa čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady* č. 1083/2006. Úspora nákladov sa môže nezohľadňovať v analýze finančnej medzery, ak súčasne

³³ V prípade overovania miery návratnosti a bežnej hodnoty projektu (FIRR/C, FNPV/C) sa zohľadňujú v plnej výške (celkové náklady na investíciu), a v prípade výpočtov ukazovateľov týkajúcich sa efektivity národného kapitálu (FNPV/K, FIRR/K) sa hodnota investičných výdavkov znižuje o dotáciu, ktorej získanie sa plánuje (výdavkom na investíciu „-“ je v takom prípade iba národná účasť) – pozri *Príručka CBA*, 2008, s. 39.

s úsporami dôjde k rovnocennému zníženiu verejných prostriedkov na financovanie prevádzky tohto subjektu (pozri príklad 15).

Na základe týchto peňažných tokov treba stanoviť finančné ukazovatele efektivity investície, teda:

Názov a vzorec	Rozsah peňažných tokov
<p>FNPV/C investície (finančná čistá hodnota)</p> $FNPVC(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = -\frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n}$ <p>kde: S^C – zostatky peňažných tokov generovaných projektom v jednotlivých rokoch prijatého referenčného obdobia analýzy, n – referenčné obdobie (počet rokov) -1, r – prijatá finančná diskontná miera, a – finančný diskontný faktor,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Príjmy podľa čl. 55 ods. 1 Nariadenia Rady č. 1083/2006, • Zostatková hodnota, • Prevádzkové náklady, vrátane čistých zmien obežného majetku a reprodukčných nákladov v rámci investície, • Investičné náklady.
<p>FRR/C investície (finančná vnútorná miera návratnosti)</p> $FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1 + FRR / C)^t} = 0$	
<p>FNPV/K investície (finančná bežná hodnota investovaných národných prostriedkov)</p> $FNPV / K(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^K = -\frac{S_0^K}{(1+r)^0} + \frac{S_1^K}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^K}{(1+r)^n}$	<ul style="list-style-type: none"> • Príjmy podľa čl. 55 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, • Zostatková hodnota, • Prevádzkové náklady, vrátane čistých zmien obežného majetku a reprodukčných nákladov v rámci investície, • Náklady na financovanie, vrátane úrokov, • Splátky úverov, • Účasť národných prostriedkov – verejných a súkromných.
<p>FRR/K investície (finančná vnútorná miera návratnosti investovaných národných prostriedkov)</p> $FNPV / K(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^K}{(1 + FRR / K)^t} = 0$	

Zdroj: Pripravené na základe Pokynov Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 49-50 a Príručky CBA, 2008, s. 39.

V prípade používania hotových výpočtových funkcií tabuľkových kalkulátorov (napr. *Excel*, *OpenOffice*) treba venovať pozornosť detailnému poradiu a rozsahu políček. Funkcia *npv* bude diskontovať (faktorom s hodnotou inou ako 1,00) už od prvého políčka označeného rozsahu. V prípade investície, ktoré sa vyznačujú zápornými peňažnými tokmi nebude možné určiť hodnotu *irr* (táto funkcia si vyžaduje kladné hodnoty).

V súlade s *Pracovným dokumentom č. 4* sa finančná analýza používa okrem iného pre vyhodnotenie, či si investícia vyžaduje spolufinancovanie.³⁴ V súlade s princípom subsidiarity (pozri okrem iného čl. 9 Nariadenia Rady č. 1083/2006) musia prostriedky ERDF tvoriť iba nevyhnutné doplnenie finančných zložiek potrebných pre realizáciu investície. Na tomto základe podľa orgánov Spoločenstva nie je potrebné poskytovať finančné príspevky pre investície, ktoré v prijatom referenčnom období budú generovať finančné príjmy umožňujúce uhradenie celého predtým investovaného kapitálu.

Pre investíciu, ktorá si vyžaduje finančnú podporu z fondov EÚ, musí byť hodnota FNPV/C záporná, a FRR/C nižšia ako diskontná miera uplatnená vo finančnej analýze. V opačnom prípade investícia nemôže byť podporená.

³⁴ Pracovný dokument č. 4, s. 5; pozri tiež Príručka CBA, 2008, s. 45.

Investícia môže však vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná miera, čo znamená, že v období finančnej prognózy táto poskytne príjmy väčšie ako výdavky pôvodne vynaložené národnými subjektmi (takáto situácia sa môže vyskytnúť v prípade investícií s vyššou ako „bežne očakávaná“ rentabilita a investícií v oblasti environmentálnej infraštruktúry, pre ktoré sa uplatňuje princíp „znečisťovateľ platí“).

Príklad 13:

Na účely prezentácie bolo prijaté referenčné obdobie 8 rokov (n+0 až n+7) a 5% diskontná miera.

Por. č.	Zjednodušený výkaz peňažných tokov / Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
Operačná časť									
1	Príjmy z predaja			800,00	1100,00	1200,00	1100,00	1000,00	900,00
2	Prevádzkové náklady (vrátane reprodukčných nákladov)			-700,00	-850,00	-860,00	-890,00	-900,00	-900,00
3	Úprava odpisov			50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
4	Zmena obežného majetku			-23,61	3,61	2,78	1,11	3,61	0,00
Investičná časť									
5	Investičné náklady	-1000,00	-5000,00						
6	Príjmy (zostatková hodnota)								1000,00
Finančná časť									
7	Dotácia z ERDF	700,00	3500,00						
8	Národné verejné prostriedky	200,00	500,00						
10	Prijatie úveru „+“	100,00	1000,00						
11	Splátky úveru a úrokov „-“			-350,00	-350,00	-350,00	-180,00		
12	Operačný príspevok zo štátneho rozpočtu			50,00	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00
13	Bežné výdavky obce			200,00	100,00	50,00	0,00	0,00	0,00
14	Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	0,00	0,00	26,39	103,61	142,78	81,11	153,61	1050,00

Výpočet NFPV/C a FIRR/C

Finančný výsledok investície (Σ pol. 1 až 6)	-1000,00	-5000,00	126,39	303,61	392,78	261,11	153,61	1050,00
Diskontný faktor pre r=5%	1,0000	0,9524	0,907	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107
Diskontovaný výsledok	-1000,00	-4761,90	114,64	262,27	323,14	204,59	114,63	746,22
NPV/C (Σ diskontovaného výsledku pre n+0 až n+7)	-3996,43							
FIRR/C	-22,05%							

Výpočet NFPV/K a FIRR/K

Finančný výsledok národných prostriedkov (Σ pol. 1, 2, 3, 4, 6 a národných verejných prostriedkov, pol. 8, splátky úveru s úrokmi, pol. 11, ako záporné hodnoty)	-200,00	-500,00	-223,61	-46,39	42,78	81,11	153,61	1050,00
Diskontný faktor pre r=5%	1,0000	0,9524	0,907	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107
Diskontovaný výsledok	-200,00	-476,19	-202,82	-40,07	35,19	63,55	114,63	746,22
NPV/K (Σ diskontovaného výsledku pre n+0 až n+7)	40,50							
FIRR/K	0,78%							

Horeuvedená investícia neprináša vrátenie v prijatom referenčnom období všetkých investovaných prostriedkov, môže byť teda spolufinancovaná z prostriedkov ERDF. Súčasne má schopnosť generovať neznáme vyššie prostriedky v porovnaní s predbežne vynaloženými výdavkami z národných prostriedkov, čo vyplýva hlavne z pomerne vysokej zostatkovej hodnoty.

5.7. Čisté príjmy generované investíciou – vypočítanie finančnej medzery

Cieľom metódy finančnej medzery je určiť úroveň oprávnených výdavkov, ktorá na jednej strane zaručuje, že investícia bude mať dostatočné finančné zdroje pre jej realizáciu, a na druhej umožňuje vyhnúť sa poskytnutiu nenáležitých výhod prijímateľovi príspevku, teda financovaniu projektu v miere vyššej ako je to nevyhnutné.

Táto požiadavka neplatí v prípade investícií, ktoré:

- negenerujú príjem (napr. bezplatné verejné cesty),
- podliehajú pravidlám štátnej pomoci – čl. 55 ods. 6,
- ktorých príjmy nepokrývajú prevádzkové náklady v plnej výške,
- ktorých celkové náklady nepresahujú 1 mil. EUR.³⁵

Investíciami generujúcimi príjmy nie sú investície spolufinancované Európskym sociálnym fondom ani tie investície spolufinancované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja alebo Kohézneho fondu, ktorých celkové náklady nepresahujú **1 mil. EUR**.

- čl. 1 *Nariadenia Rady (ES) č. 1341/2008 z 18. decembra 2008, ktorým sa v súvislosti s určitými projektmi generujúcimi príjmy mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1083/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde*

Pre určenie, či **celkové náklady** na danú investíciu presahujú horeuvedený prah, treba použiť výmenný kurz EUR/PLN alebo EUR/SKK (pre náklady vynaložené na Slovensku pred 1.1.2009 r.), ktorý je priemerom mesačných kurzov prepočtu uplatňovaných Európskou komisiou za posledné šesť mesiacov predchádzajúcich mesiacu podania žiadosti o finančný príspevok.

STS Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK navrhuje ako pravidlo pre projekty zahrnuté do Programu prehodnotiť možnosť príjmov projektu ešte pred samotným podaním žiadosti o finančný príspevok (podľa zásady to nebudú investície, o ktorých hovorí čl. 55 ods. 3 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*).

V analýze finančnej uskutočniteľnosti treba teda uviesť údaje (vo forme tabuľky) a výsledky overenia, či generuje investícia čisté príjmy podľa čl. 55 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*, s cieľom vypočítať finančnú medzeru projektu.

V rozsahu horeuvedených výpočtov **treba použiť priamym spôsobom zásady určené v:**

- *Pokynoch Ministerstva regionálneho rozvoja* (subkapitola 7.6),
- a *Metodickom pokyne k vypracovaniu finančnej analýzy projektu (...)*, s. 15-16.

Treba zachovať mimoriadnu starostlivosť a svedomitosť pri vyhotovovaní horeuvedených analýz, pretože v súlade s horeuvedenými *Pokynmi* a čl. 55 ods. 4 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006* príjmy dosahované vo výsledku realizácie a prevádzky projektu môžu podliehať monitorovaniu a vyúčtovaniu. Výsledky výpočtov treba o.i. využiť počas stanovenia výšky žiadaného príspevku z prostriedkov ERDF.

Nižšie sú uvedené definície horeuvedených kategórií peňažných tokov, ktorých zohľadnenie je povinné v tabuľkách finančných prognóz³⁶:

Investičné náklady (v *Pokynoch Ministerstva regionálneho rozvoja „celkové náklady na projekt/investíciu“*, v *Pracovnom dokumente č. 4 „investičné náklady“*): oprávnené a neoprávnené výdavky, vynakladané do chvíle ukončenia realizácie investície. Celkové náklady na investíciu musia zahrňovať DPH, nezávisle od toho, či národné predpisy predpokladajú možnosť jej vrátenia naspäť alebo takáto možnosť sa nepredpokladá. Celkové investičné náklady sa takisto zohľadňujú pri stanovení, či daný projekt patrí do kategórie veľkých projektov (v súlade s čl. 39 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*).

³⁵ Neuvedenie analýzy finančnej medzery neoslobodzuje z povinnosti vypracovať finančnú analýzu projektu pri mimoriadnom zohľadnení analýzy finančnej udržateľnosti.

³⁶ Vypracované na základe kapitoly 2 *Pokynov Ministerstva regionálneho rozvoja a Pracovného dokumentu č. 4*, s. 12-14, 24-26.

Príjmy: na potreby analýzy čistých príjmov investície (v súlade s čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*) sú to výhradne hodnoty poplatkov znášanych priamo používateľmi a všetky príjmy vyplývajúce z predaja pozemkov alebo budov alebo z prenájmu pozemkov alebo prenájmu budov alebo akékoľvek iné poskytovanie platených služieb (čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*). Poplatky, ktorých zdrojom nie sú poplatky znášané priamo používateľmi, nie sú príjmami podľa horeuvedeného predpisu.

Náklady: v súlade s *Pokynmi Ministerstva regionálneho rozvoja „pre potreby určenia ukazovateľov finančnej efektivity a vypočítania hodnoty finančného príspevku sa tieto náklady považujú za prevádzkové náklady a náklady na údržbu (napr. mzdy, suroviny, elektrická energia), správu a réžiu, náklady spojené s predajom a distribúciou. Navyše pri prevádzkových nákladoch je možné zohľadniť dane z príjmov a ostatné priame dane, ak sú skutočným výdavkom prijímateľa/ prevádzkovateľa. Pri stanovení prevádzkových nákladov na potreby analýzy projektu sa nezohľadňujú položky, ktoré sa nespájajú so skutočným peňažným výdavkom, aj keď tieto položky sa obyčajne uvádzajú v súvahe alebo vo výkaze ziskov a strát. K prevádzkovým nákladom sa teda nezapočítavajú náklady spojené s odpismi a rezervy na nepredvídané výdavky. Za prevádzkové náklady sa nepovažujú ani kapitálové náklady (napr. úroky z úverov)“*.³⁷

Horeuvedená definícia hovorí, že náklady podľa analýzy čistých príjmov sú – pri určitom zjednodušení – všetky peňažné výdavky vynakladané v operačnej fáze investície. V prípade uplatnenia kombinovanej metódy, ak sa vyskytnú úspory, tieto sa zohľadnia s opačným znakom ako je to v prípade ostatných výdavkov.³⁸ V prípade investícií, v ktorých sa príjmy vôbec nevyskytnú, iba vyskytnutie sa úspor vo výdavkoch sa nespája s potrebou vypočítania finančnej medzery a percentuálneho zníženia úrovne príspevku.

Reprodukčné náklady: v súlade s *Pokynmi Ministerstva regionálneho rozvoja „náklady, ktoré majú investičný charakter a ktoré sú vynakladané v období prevádzky projektu (po ukončení jeho realizácie), určené na reprodukciu určitých prvkov projektu, ktorých doba použiteľnosti je kratšia ako hlavného prvku infraštruktúry projektu. Tieto náklady musia byť nevyhnutné pre zabezpečenie prevádzkyschopnosti projektu v prijatom referenčnom období (t.j. v období ekonomickej udržateľnosti projektu). V súlade s odporúčaním Európskej komisie bolo prijaté, že pri vypočítavaní finančnej medzery sa reprodukčné náklady projektu zohľadňujú spolu s prevádzkovými nákladmi, pretože sa vynakladajú v operačnej fáze projektu“*.

Reprodukčné náklady treba zohľadňovať v analýze ako celé vo chvíli ich vynaloženia (nevypočítavajú sa odpisy reprodukčných nákladov). Prijatie v analýze hodnôt reprodukčných nákladov s DPH alebo bez DPH zodpovedá zásadám určeným vyššie pre investičné náklady.

Zmeny obežného majetku v referenčnom období – v súlade s Pokynmi Ministerstva regionálneho rozvoja predstavujú: „*nárast alebo pokles čistého obežného majetku v danom období. Čistý obežný majetok je rozdiel medzi bežnými aktívami a bežnými záväzkami. Keďže obežný majetok je prirodzenou zásobou, za účelom jeho zohľadnenia v podobe peňažného toku treba brať do úvahy iba ročné nárasty, t.j. zmeny v pomere k úrovni čistého obežného majetku v predchádzajúcom roku. Nárast čistého obežného majetku v pomere k predchádzajúcemu roku sa považuje za druh nákladu vynaloženého v danom roku v prospech projektu. Zmeny čistého obežného majetku v celom referenčnom období sa musia uvádzať ako osobitná kategória³⁹, iná ako investičné náklady na realizáciu projektu. Pri výpočte ukazovateľa finančnej medzery sa tieto zmeny zohľadňujú spolu s prevádzkovými nákladmi pri výpočte čistých príjmov (DNR).“*

³⁷ Kapitálové náklady, t.j. úroky z prijatých úverov sa nezohľadňujú vo finančnej analýze efektivity investície FNPV/C (a v analýze finančnej medzery). Zohľadňujú sa však pri vypočítavaní efektivity vlastných prostriedkov.

³⁸ Výnimka z tejto zásady je uvedená v *Pokynoch Ministerstva regionálneho rozvoja*, s. 10; pozri príklad 15 v ďalšej časti tohto bodu.

³⁹ Vo výkaze peňažných tokov zmeny zostatkov kategórií obežného majetku sa vyskytujú v operačnej časti.

Finančná analýza musí v tomto rozsahu uvádzať súvahové položky: materiálov, pohľadávok a záväzkov. Treba uviesť a odôvodniť prijaté pri výpočtoch predpoklady, predovšetkým ukazovatele obratu jednotlivých položiek v dňoch – pozri bod 5.5 tejto Príručky.

Zostatková hodnota – podľa *Pracovného dokumentu č. 4* je aktuálna čistá hodnota majetku v poslednom roku referenčného obdobia vybraného pri evaluačnej analýze. Pozri tiež bod 5.1 tejto Príručky.

Požaduje sa uviesť výpočty vo forme tabuľky, napr. podľa nižšie uvedeného vzorca.

Príklad 14:

Diskontný faktor	1	0,9524	0,907	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	Σ (n+0 až n+7)
Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7	-
investičné náklady	-1000,00	-5000,00							-6000,00
<i>diskontované investičné náklady</i>	-1000,00	-4762,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-5762,00
prevádzkové príjmy	0,00	0,00	800,00	1100,00	1200,00	1100,00	1000,00	900,00	6100,00
<i>diskontované príjmy</i>	0,00	0,00	725,60	950,18	987,24	861,85	746,20	639,63	4910,70
prevádzkové náklady	0,00	0,00	-700,00	-850,00	-760,00	-890,00	-900,00	-900,00	-5000,00
<i>diskontované prevádzkové náklady</i>	0,00	0,00	-634,90	-734,23	-625,25	-697,32	-671,58	-639,63	-4002,91
reprodukčné náklady			0,00	0,00	-100,00	0,00	0,00	0,00	-100,00
<i>diskontované reprodukčné náklady</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	-82,27	0,00	0,00	0,00	-82,27
zmeny obežného majetku	0,00	0,00	-23,61	3,61	2,78	1,11	3,61	0,00	-12,51
<i>diskontované zmeny obežného majetku</i>	0,00	0,00	-21,42	3,12	2,28	0,87	2,69	0,00	-12,45
zostatková hodnota								1000,00	1000,00
<i>diskontovaná zostatková hodnota</i>								710,70	710,70

Parameter	Názov/ algoritmus	Hodnota (EUR)
DIC	<i>diskontované investičné náklady</i>	5762,00
DNR	<i>diskontovaný čistý príjem = diskontované príjmy opravené diskontovanými: operačnými nákladmi, reprodukčnými nákladmi, zmenou obežného majetku a zostatkovou hodnotou</i>	1523,77
Max EE	<i>maximálny oprávnený výdavok; DIC-DNR</i>	4238,23
Finančná medzera	$R = \text{Max EE} / \text{DIC}$	73,55%
EC	<i>oprávnené náklady (nediskontované)</i>	6000,00
Suma DA	<i>"decision amount"; DA = EC*R</i>	4413,29
Max CRpa	<i>maximálna výška spolufinancovania určená pre prioritnú os PCS PL-SK</i>	85,00%
Dotácia EÚ	$\text{Dotácia} = \text{DA} * \text{Max Crpa}$	3751,29

Pre zjednodušenie bolo prijaté 8-ročné referenčné obdobie (n+0 až n+7), 5 % diskontná miera, všetky investičné náklady sú oprávnené. Maximálna dotácia je v tomto prípade 3751,29 EUR, čo je 62,52 % oprávnených nákladov projektu. Zníženie finančného príspevku vyplýva zo schopnosti investície čiastočne pokryť bežné prevádzkové výdavky a z pomerne vysokej zostatkovej hodnoty.

Príklad 15:

Investícia sa týka zateplenia objektu regionálneho múzea. Jeho prevádzka sa v 30% financuje vstupenkami a v 70% z rozpočtu územnej samosprávy.

V dôsledku technických a finančných analýz bolo konštatované, že zateplenie budovy prinesie 10% úsporu na prevádzkových nákladoch.

Východiskový variant	Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
Investičné náklady		0,00							
Príjmy z predaja lístkov		30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00

	Príjmy z príspevku z verejných zdrojov	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00
	Náklady na údržbu objektu	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00
	Zostatok peňažných tokov	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Variant realizácie	Investičné náklady	-200,00							
	Príjmy z predaja lístkov	30,00	32,00	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00
	Príjmy z príspevku z verejných zdrojov	70,00	70,00	70,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	Náklady na údržbu objektu	-100,00	-90,00	-90,00	-90,00	-90,00	-90,00	-90,00	-90,00
	Národné verejné zdroje	50,00							
	Dotácia z ERDF	150,00							
	Zostatok peňažných tokov	0,00	12,00	13,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Hodnoty nárastu k analýze finančnej medzery	Investičné náklady	-200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Príjmy z predaja lístkov	0,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
	Príjmy z príspevku z verejných zdrojov	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Úspory započítavané k príjmom, vrátane: <i>Prognózované úspory</i>	0,00	10,00	10,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
	<i>Zníženie príspevku z verejných zdrojov</i>	0,00	0,00	0,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00
	Zostatok peňažných tokov	-200,00	12,00	13,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00

Parameter	hodnota
DIC	200,00
DNR	54,64
Max EE	145,36
Finančná medzera	72,68%
EC	200,00
Suma DA	145,36
Max CRpa	85,00%
Dotácia EÚ	123,56

Úspory v prípade rozdielov v tokoch nákladov treba zohľadniť so znakom opačným ako v prípade výdavkov („+“). Úspory v prevádzkových nákladoch, ktoré je možné predvídať, musia byť zohľadnené v analýze finančnej medzery, avšak za podmienky, že daná investícia generuje zároveň príjmy podľa čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady* č. 1083/2006. Úspora nákladov sa môže nezohľadňovať v analýze finančnej medzery, ak súčasne s úsporami dôjde k rovnocennému zníženiu verejných prostriedkov na financovanie prevádzky daného subjektu (pozri výpočty vyššie).

5.8. Finančná udržateľnosť investície

V súlade s *Príručkou CBA, 2008*, s. 47 a *Pracovným dokumentom č. 4*, s. 9, finančná analýza investície musí potvrdiť **finančnú udržateľnosť**, čo znamená, že neexistuje pre investíciu riziko vyčerpania peňažných prostriedkov a strata schopnosti priebežne hradiť výdavky. Základným nástrojom pre analýzu udržateľnosti je plný výkaz peňažných tokov investície (operačná, investičná a finančná časť). Údaje týkajúce sa horeuvedených položiek treba získať z analýz, ktoré boli vopred pripravené.

Pri analýze finančnej udržateľnosti sa berú do úvahy všetky peňažné výnosy, vrátane tých, ktoré nie sú príjmami podľa čl. 55 ods. 1 *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006*, napr. dotácie, ktoré majú operatívny charakter.

Základom pre vyhodnotenie finančnej uskutočniteľnosti projektu je načasovanie príjmov finančných prostriedkov a realizácie platieb. Žiadateľ má ukázať, akým spôsobom budú zdroje finančných prostriedkov dôsledne rok za rokom pokrývať vyplatené prostriedky. Udržateľnosť nastane, pokiaľ čistý (nediskontovaný) kumulovaný cash flow vykazuje vo všetkých rokoch kladné hodnoty.

Finančná udržateľnosť sa vyhodnocuje overením, či majú sčítané (nediskontované) čisté toky peňažných prostriedkov kladnú hodnotu v celom referenčnom období. Čisté toky peňažných prostriedkov, ktoré treba za týmto účelom zohľadniť, musia brať do úvahy náklady na investíciu, všetky (národne a pochádzajúce zo zdrojov EÚ) finančné prostriedky a čisté príjmy. V tomto prípade sa nezohľadňuje zostatková hodnota, ibaže majetok bol skutočne likvidovaný v poslednom roku analýzy.

Pracovný dokument č. 4, s. 9.

Ďalším požadovaným úkonom je pri analýze udržateľnosti overenie schopnosti žiadateľa/prevádzkovateľa zabezpečiť finančné prostriedky nevyhnutné na pokrytie prevádzkových nákladov. Za týmto účelom na základe vopred vypracovaného odhadu výšky investičných výdavkov a obežných

prostriedkov je potrebné určiť zdroje prostriedkov nevyhnutných na zabezpečenie likvidity na etape realizácie a prevádzky projektu. Analýza peňažných tokov musí ukázať, že žiadateľ/ prevádzkovateľ (toky „s projektom“) má kladný ročný zostatok peňažných prostriedkov koncom každého roku implementácie a prevádzky. Odôvodnenie v tomto rozsahu je mimoriadne dôležité v prípade, ak kumulované peňažné toky projektu vykazujú zápornú hodnotu.

Príklad 16:

Nižšie je uvedená zjednodušená analýza finančnej udržateľnosti projektu a schopnosti prevádzkovateľa udržať investíciu. Číselné údaje pochádzajú z tabuľky obsiahnutej v príklade 13 na strane 56 tejto Príručky.

Analýza finančnej udržateľnosti investície

Por. č.	Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
1	Zostatok peňažných prostriedkov (CF)	0,00	0,00	26,39	103,61	142,78	81,11	153,61	1050,00
2	Zostatková hodnota	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1000,00
3	Zostatok peňažných prostriedkov (CF) pre overenie finančnej udržateľnosti investície [pol. 1-2]	0,00	0,00	26,39	103,61	142,78	81,11	153,61	50,00

Analýza finančnej udržateľnosti – prevádzkovateľ s investíciou

Por. č.	Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
4	Prognóza zostatku peňažných prostriedkov bez realizácie investície (CF)	150,00	174,00	143,00	121,00	109,00	89,00	78,80	63,89
5	Zostatok peňažných prostriedkov (CF) pre overenie finančnej udržateľnosti investície [pol. 3]	0,00	0,00	26,39	103,61	142,78	81,11	153,61	50,00
6	Zostatok peňažných prostriedkov pre overenie schopnosti prevádzkovateľa udržať investíciu [pol. 4 + 5]	150,00	174,00	169,39	224,61	251,78	170,11	232,41	113,89

V prípade verejných subjektov, ktoré plánujú realizovať investície v rámci PCS PL-SK, sa navyše odporúča vypracovať analýzu, či vo výsledku zväčšenia nákladov na realizáciu projektu nebudú presiahnuté prípustné limity zadlženosti rozpočtu danej jednotky. V prípade investícií realizovaných na poľskej strane sa odporúča predstaviť prognózu zadlženosti (v súlade s formátom tabuliek, ktoré tvoria jednu z príloh k rozpočtu samosprávnej jednotky) a výpočet ukazovateľov splácania dlhov a celkovej hodnoty dlhov v súlade s čl. 169 a 170 zákona zo dňa 30. júna 2005 r. o verejných financiách (Zbierka zákonov z roku 2005, č. 249, pol. 2104 v znení neskorších predpisov).

Avšak vo vzťahu k investíciám, ktorých realizácia sa plánuje na slovenskej strane, sa vyžaduje vykonať finančnú analýzu žiadateľov z verejnej správy v zmysle pokynov uvedených v *Metodickom pokyne k vypracovaniu finančnej analýzy projektu...*, s. 17-19. Najmä treba vypočítať príslušné pre finančné premenné investície a žiadateľa, ktorý je verejným subjektom:

- ukazovatele splácania a celkovej zadlženosti (podľa predpisov upravujúcich tvorbu rozpočtov),
- ukazovatele likvidity:
 - 1. stupňa (príjmy/ krátkodobá zadlženosť) – ukazovateľ rýchlosti obratu záväzkov určujúci dobu, v ktorej subjekt hradí svoje záväzky voči dodávateľom a jeho schopnosť využiť krátkodobý úver v podobe neúročeného kapitálu (obchodný úver).
 - 2. stupňa (príjmy + krátkodobé pohľadávky) / krátkodobé záväzky – ukazovateľ bežnej finančnej likvidity, ktorý informuje, koľkokrát bežné aktíva (ktoré je možné jednoducho

vymeniť za hotovosť) pokrývajú bežné záväzky (krátkodobé pasíva). Prijíma sa, že uspokojivá úroveň tohto ukazovateľa sa nachádza v rozmedzí 1,2 – 2,0.

- 3. stupňa (bežné aktíva / krátkodobé záväzky) je základný ukazovateľ finančnej likvidity. Ukazuje stupeň pokrytia záväzkov prostredníctvom obežného majetku. Vzorová hodnota ukazovateľa sa nachádza v rozmedzí 1,3 – 2,5.
- ukazovatele zadlženosti:
 - ukazovateľ celkovej zadlženosti – (vonkajšie a vnútorné záväzky)/ celkové aktíva, ktorý vyjadruje pomer celkových záväzkov k celkovému majetku. Hodnota tohto ukazovateľa by nemala presiahnuť 0,5. Vysoká úroveň ukazovateľa hovorí o vysokej finančnej závislosti žiadateľa/ prevádzkovateľa.
 - ukazovateľ zadlženosti kapitálu celkom (záväzky / vlastný kapitál) – ukazuje stupeň angažovanosti záväzkov pri financovaní prevádzky podniku v pomere k úrovni angažovanosti vlastného kapitálu. Spája sa to s možnosťou prípadného pokrytia záväzkov ekonomického subjektu pomocou vlastného majetku. Prijíma sa, že hodnota ukazovateľa by nemala presiahnuť 0,7.
 - ukazovateľ závislosti od úverov (bankové úvery / aktíva celkom) – ukazovateľ hovorí o podiele požičiavaného kapitálu pri financovaní majetku žiadateľa/ prevádzkovateľa. Hodnota tohto ukazovateľa by nemala presiahnuť 0,5.
- *Altmanov index* – patrí k multikriteriálnym diskriminačným metódam, pomocou ktorých sa finančné parametre investície porovnávajú s modelovými hodnotami. Určená na základe vzorcov uvedených v *Metodickom pokyne...* hodnota ukazovateľa nižšia ako 1,8 svedčí o blížiacom sa finančnom úpadku, interval 1,8 – 3,0 sa charakterizuje ako zóna neistoty, ukazovateľ vyšší ako 3,0 je pozitívnym výsledkom.⁴⁰

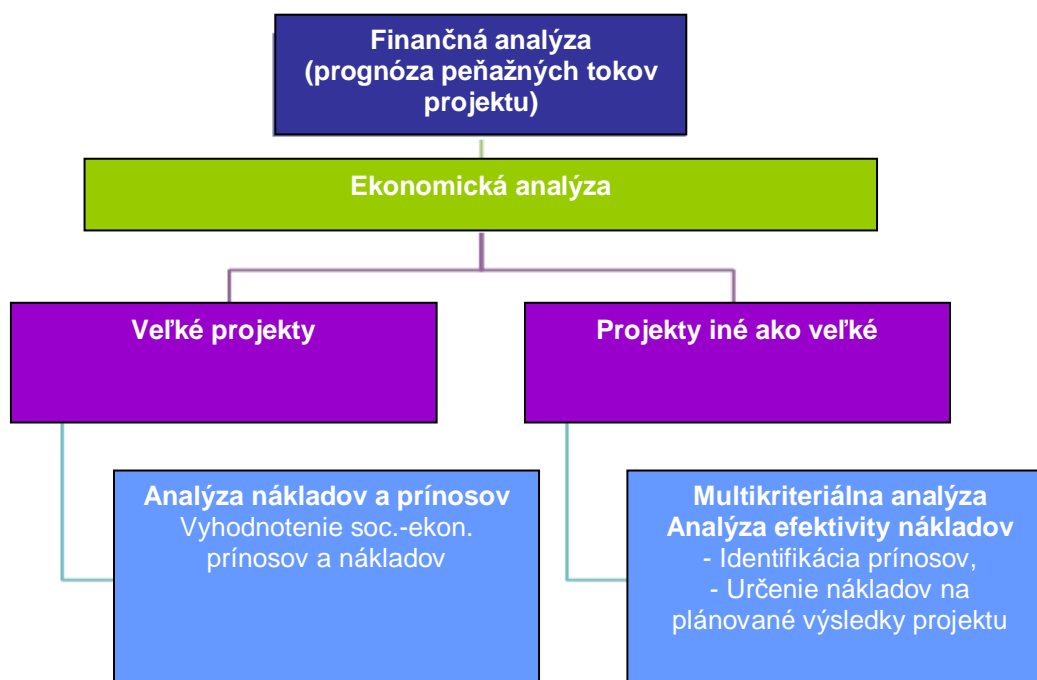
⁴⁰ V prípade investícií s verejnoprospešným charakterom je potrebné však obrátiť pozornosť na nízku vhodnosť typických diskriminačných metód. Základným nedostatkom Altmanovho modelu (taktiež napr. analýzy faktorov Weinricha, metódy Bleiera a Beermannovho modelu) je, že stanovené pevné hodnoty násobiteľov a limity charakterizujúce získané výsledky sa týkajú komerčných podnikov pôsobiacich na trhoch Spojených štátov a Západnej Európy, a projekty v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK sa najčastejšie realizujú za účelom dosiahnutia dôležitých socio-ekonomických cieľov subjektmi, ktoré najčastejšie realizujú neziskové verejnoprospešné úlohy.

6. Ekonomická analýza

Cieľom ekonomickej analýzy je vyhodnotiť prínosy investície pre zlepšenie ekonomických podmienok a kvality života pre spoločnosť, ekonomické subjekty a prostredie prihraničných regiónov. Pripravuje sa z hľadiska záujmov celej spoločnosti, a nielen žiadateľa/ prevádzkovateľa infraštruktúry, ako v prípade finančnej analýzy. Základom pre analýzu je koncepcia, v súlade s ktorou ceny platné na danom trhu majú hodnotu inú ako je skutočná hodnota tovarov a služieb pre spoločnosť. Navyše mnohé dosahy, ktorých zdrojom je realizácia investície, sa neuvádzajú pri hodnotení vo finančnej analýze.

Cieľ ekonomickej analýzy sa týka hodnotenia *ex ante* ukazovateľov dosiahnutia všeobecných cieľov danej investície – teda jej vplyvu na kvalitu života, hospodársku situáciu, stav prostredia prihraničných oblastí a tiež rozvoj mnohých oblastí cezhraničnej spolupráce subjektov zo Slovenska a Poľska. Jej výsledky sú dôvodom pre rozhodnutie o poskytnutí finančných prostriedkov na deficitné predsavzatia, ktoré sú však potrebné z hľadiska sociálnej a hospodárskej situácie určitých cieľových skupín. Zároveň ekonomická analýza poskytuje ukazovatele vyjadrené v peniazoch pre porovnanie investícií a výber na realizáciu iba tých najefektívnejších.⁴¹

V súlade s čl. 40 písmeno e) *Nariadenia Rady č. 1083/2006* ekonomická analýza pripravená v kvantifikovanej forme analýzy nákladov a prínosov (teda pri zohľadnení požadovaného prepočítania cien a stanovenia hodnoty vonkajších faktorov) je povinná pre tzv. veľké projekty⁴². V tejto kapitole *Príručky* sú ukázané základné zásady uskutočnenia analýzy v celom rozsahu, ako aj pokyny týkajúce sa formy analýzy povinnej pre investície, ktoré nepatria do kategórie veľkých (multikriteriálna analýza a analýza efektivity nákladov).

Pri ekonomickej analýze sa použije tá istá diskontná miera a životnosť projektu ako pri finančnej analýze. Všetky náklady aj výnosy sa do ekonomickej analýzy preberú z finančnej analýzy a v súlade s *Príručkou CBA, 2008*, sú:

- prepočítané z trhových cien na účtovné,
- vyžadujú kvantifikáciu a ohodnotenie mimotržových vplyvov,

⁴¹ Por. H. F. Campbell, R. Brown, *A Multiple Account Framework for Cost-Benefit Analysis*, <http://www.uq.edu.au/economics//328.pdf>, s. 2.

⁴² T.j. také, ktorých celkové náklady presahujú sumu 25 mil. EUR v prípade životného prostredia a 50 mil. EUR v prípade iných oblastí; čl. 39 *Nariadenia Rady č. 1083/2006*.

- vyžadujú prognózu ekonomických tokov hodnoty investície,
- poslednou etapou je diskontovanie výsledkov, výpočet a výklad ukazovateľov ekonomickej efektivity.

6.1. Opravy cenových deformácií (Analýza nákladov a prínosov)

Požiadavka opravy cenových deformácií vyplýva z prijatého v koncepcii Analýzy nákladov a prínosov predpokladu, že tvorba cien na trhu nie je výhradne založená na dopyte a ponuke, ale podlieha rôznym tlakom – daňovým obmedzeniam a úkonom štátnej moci.

Východiskom pre vyhotovenie Analýzy nákladov a prínosov sú výsledky finančnej analýzy, ktoré je potrebné:

- opraviť pri zohľadnení efektov spojených s daňovým systémom,
- prepočítať z trhových cien na účtovné ceny.

Daňové opravy sa zakladajú na odpočítaní týchto výdavkov, ktoré nemajú svoj ekvivalent v skutočných zásobách, ako napr. dotácie a nepriame dane (DPH) z nákladov a výsledkov investície. Tieto prostriedky napriek tomu, že sú prvkom výdavkov investície a dokonca si ich žiadateľ nemôže vrátiť, tvoria však príjem štátneho rozpočtu štátu, ktorý ich poskytuje na realizáciu verejných cieľov. Otázka redistribúcie nákladov sa takisto týka platieb prevádzaných v prospech fyzických osôb, ako napr. platby z titulu sociálneho poistenia.

V určitých prípadoch je potrebné overiť, či dane, poplatky alebo dotácie spojené s investíciou majú za cieľ opraviť vonkajšie efekty (napr. poplatky za využívanie prostredia) a či je odôvodnené zohľadnenie týchto položiek na ďalších etapách Analýzy nákladov a výnosov. Treba sa však vyhnúť súčasnému dvojnásobnému vypočítavaniu ekonomických prínosov alebo nákladov.

Prepočet na účtovné ceny v prípade investícií zahrnutých do Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK je spojené predovšetkým s:

- výhodnejším ako objektívne trhové hodnoty ocenením nákladov na prácu manuálnych pracovníkov (záväzná minimálna mzda),⁴³
- potenciálnou možnosťou určiť na ciele investície pozemky a budovy, ktoré sú verejným majetkom za ceny nižšie od ich trhovej hodnoty,

V prípade zistenia existujúcich deformácií treba uviesť príslušné odôvodnenie, ako aj prepočítať príslušné položky analytických tabuliek stanovenými koeficientmi.

Príklad 17:

Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
investičné náklady (hrubé)	-1000,00	-5000,00						
prevádzkové príjmy	0,00	0,00	800,00	1100,00	1200,00	1100,00	1000,00	900,00
prevádzkové náklady	0,00	0,00	-700,00	-850,00	-760,00	-890,00	-900,00	-900,00
reprodukčné náklady			0,00	0,00	-100,00	0,00	0,00	0,00
Daňová oprava:								
DPH 19% z investičných nákladov	159,66	798,32						
náklady na sociálne poistenie			73,00	88,64	96,70	88,64	80,58	72,53
iné dane a poplatky			7,18	8,72	9,51	8,72	7,93	7,13
Oprava zúčtovacích cien:								
Prepočtový koeficient pre mzdy manuálnych pracovníkov	0,91							
Podiel nekvalifikovanej práce na stavebných prácach	0,25							
Investičné náklady po opravách	-649,16	-3245,80						
Reprodukčné náklady po opravách					-77,25			
Finančné faktory po zmenách	-649,16	-3245,80	100,00	250,00	362,75	210,00	100,00	0,00

⁴³ Širšie o spôsoboch výpočtu prepočtových koeficientov v prípade tieňových miezd pozri *Príručka CBA, 2008 s. 241-243 (Príloha D)*.

Je potrebné si všimnúť, že prijaté konverzné faktory musia odzrkadľovať sociálnu a hospodársku situáciu prihraničných regiónov, v rámci ktorých je poskytnutá podpora v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK. V prípade nedostatku dostatočných údajov k analýze netreba zohľadňovať vplyv rozdielov v trhovách cenách⁴⁴.

6.2. Vonkajšie efekty vyplývajúce z realizácie investície (Analýza nákladov a prínosov)

Oprava o vonkajšie efekty znamená, že pri položkách výdavkov a príjmov je potrebné tiež zohľadniť dodatočné náklady a príjmy v dôsledku investície, ktoré nie sú sprevádzané priamymi peňažnými tokmi, napr. nárast hodnoty nehnuteľností a pod. V tomto bode treba ukázať (identifikovať, popísať a odôvodniť) vonkajšie faktory, ktorých následkom je vyskytnutie sa sociálnych a hospodárskych prínosov z hľadiska prihraničnej oblasti.

Dodatočné prínosy sa budú spájať so špecifickými vonkajšími faktormi. Obyčajne budú tieto faktory prepojené s určenými pre investíciu ukazovateľmi výsledkov alebo dopadu. Je potrebné im priradiť určené fyzické hodnoty a odhadnúť ich hodnotu v peniazoch. Je potrebné pritom podrobne popísať a odôvodniť predpoklady pre prijaté v tomto rozsahu odhady.

Na odhadnutie peňažnej hodnoty zmien týkajúcich sa netrhových tovarov je možné použiť okrem iného:

- metódu prejavovaných preferencií,
- metódu stanovených preferencií,
- metódu úspešných výsledkov,
- metódu transferu prínosov.

Tieto metódy sa týkajú merania úrovne ochoty prijímateľov zaplatiť za výsledky investície ako aj ocenenia alternatívnych nákladov, ktoré by mali za následok podobnú úroveň uspokojenia sociálnych potrieb. Nie sú to však univerzálne metódy, a ich uplatnenie v konkrétnom projekte sa stretáva s obmedzeniami najmä kvôli dostupnosti objektívnych údajov. Preto tiež sa uvedené faktory a ich hodnoty musia vyznačovať:

- racionálnou metodikou odhadu (založenou napr. na trhovách cenách, uskutočnených vedeckých výskumoch, štatistike, normách, platných sadzbách poplatkov atď.),
- vysokou pravdepodobnosťou výskytu.

Metódy prejavovaných preferencií – vyhodnotenie netrhových dopadov je založené na pozorovaní skutočného správania cieľových skupín a trhovej situácie.

Základné druhy tejto formy analýzy, sú:

⁴⁴ Pri prechode od trhových k účtovným cenám ide o úpravu vstupných a výstupných cien tých tovarov a služieb, ktoré sú obchodované na neliberalizovaných (regulovaných) trhoch a sú deformované. Môže tak nastať napr. v prípade štátom dotovaných cien elektrickej energie, ktoré budú v druhom roku životnosti projektu liberalizované. V takomto prípade je potrebné zohľadniť budúci nárast cien. V tomto prípade by sme náklady projektu za energie vynásobili tzv. faktorom konverzie. Faktory konverzie sú uverejňované EK ako priemerné hodnoty za jednotlivé sektory. Väčšina cien v SR a PR je liberalizovaných, preto vo väčšine prípadov je faktor konverzie rovný 1. Úprava trhových cien sa používa aj na trhové tovary a služby, ktoré sú dovážané alebo vyvážané. V takýchto prípadoch sa používajú indexy výmenných relácií za tie isté tovarové skupiny, ktorými sú potom násobené relevantné položky príjmov a nákladov projektu. V prípade, ak ide o malé položky, je potrebné použiť tzv. štandardný faktor konverzie (SFC). V prípade projektov v Programe cezhraničnej spolupráce PL-SK 2007-2013 však faktory úpravy trhových cien budú mať zanedbateľný význam, preto vo väčšine prípadov bude faktor konverzie rovný 1.

- metóda hedonických cien – najčastejšie sa zakladá na rozdiel trhovej hodnoty nehnuteľností pred a po realizácii investície (napr. v dôsledku hluku vozidiel, znečistenia vzduchu, zlepšenia kvality vody atď.)⁴⁵;
- metóda cestovných nákladov – jej cieľom je vyhodnotiť ochotu osoby zaplatiť za tovar alebo službu na základe nákladov vynakladaných v súvislosti s ich spotrebou (napr. cestovné náklady a náklady spojené s využívaním športových, turistických objektov atď.);
- metóda ochranného alebo obranného správania – týka sa odhadu dodatočných hodnôt nákladov, ktoré treba vynaložiť pre ochranu jednotky alebo spoločnosti pred negatívnymi činiteľmi (napr. zväčšenie výdavkov na čistenie odpadových vôd namiesto doterajšieho nelegálneho odčerpávania žump, hodnota zariadení zvyšujúcich bezpečnosť cestnej premávky atď.);
- metóda nákladov spojených s chorobou – táto metóda sa vzťahuje na výdavky na služby a produkty spojené s ochranou zdravia, ktoré vynakladá spoločnosť v súvislosti s environmentálnym dopadom realizácie investície (ide tu o úsporu, ale aj o nárast nákladov). Problémom pri uplatnení tejto metódy je náročné vyhodnotenie súvisiace s komplikovanosťou činiteľov ovplyvňujúcich stav ľudského zdravia.

Metódy stanovených preferencií si vyžadujú dotazníkový prieskum, v ktorom skúmaná skupina určuje úroveň svojej maximálnej ochoty zaplatiť za hypotetickú zmenu v úrovni zabezpečovania určenej výhody alebo ochoty prijať odškodné za výskyt určitých nevýhod. Ako vždy, problémom je nedostatok štatistických údajov, aj keď poradné orgány Európskej komisie periodicky pripravujú dokumenty obsahujúce potrebné informácie.⁴⁶

Metóda úspešných výsledkov (známa tiež ako metóda akcie-reakcie, *dose-response method*), spočíva v určení súvislosti medzi fyzickými faktormi ovplyvňujúcimi životné prostredie (znečistenie – hodnota) a vplyvom na životné prostredie (reakcia).

Metóda transferu prínosov – zakladá sa na prijatí jednotkovej hodnoty netrhového tovaru odhadnutej v pôvodnej štúdiu a jej využití po uplatnení určitých úprav v inom výskume na vyhodnotenie prínosu (alebo prínosov) spojených s implementáciou politiky alebo investície⁴⁷. Táto metóda sa môže uplatniť pri vhodnej konštrukcii výpočtového modelu na kvantifikáciu nielen environmentálnych prínosov, ale aj v prípade sociálnych a hospodárskych prínosov, ktoré sa môžu vyskytnúť v dôsledku vplyvu výsledkov investície. Databázy (pôvodných štúdií) týkajúce sa krajín Európskej únie je možné získať na stránke <http://www.gevad.minitech.metal.ntua.gr/home.php> (databáza *GEVAD* - Grécko) a <http://www.evri.ca/> (databáza *EVRI* – Kanada, USA).

Medzi potenciálnymi prínosmi investície netreba zohľadňovať **prácu spojenú s realizáciou a prevádzkou investície**. Rovnako **nebudú prínosom dane** platené žiadateľom/ prevádzkovateľom napr. z nehnuteľností. Mzdy, dane atď. sú súčasťou nákladov na investíciu, a nie jeho prínosov. Sociálne prínosy spojené so zamestnaním sa môžu týkať iba situácie, ak v dôsledku investície začnú v danej oblasti podnikať nové firmy alebo investícia ovplyvní udržanie pracovných miest, ktorým hrozí likvidácia. Treba však potvrdiť kauzálnu súvislosť medzi investíciou a jej vplyvom na miestny trh práce alebo rozvoj podnikania. Prínosmi môžu byť v takom prípade čisté mzdy alebo čisté zisky nových podnikov v prípade, že sa tieto dajú vyhodnotiť.

Príklad 18:

⁴⁵ Schéma príkladu analytického modelu – pozri J. Figuepron, S. Garcia, A. Stenger, *Forests adding value to water quality in a land use perspective*; materiály z konferencie: *Countries and forests in transition: Research seminar on the benefits of multi-functional forest policy*, Varšava, 2009, http://www.polforex.wne.uw.edu.pl/docs/proceedings_2.pdf.

⁴⁶ Napr. ECOTEC Research and Consulting Limited, *The Benefits of Compliance with the Environmental Acquis. Final Report*, 2001, pozri tiež pravidelné dokumenty EUROSTAT a národných štatistických orgánov.

⁴⁷ *Príručka CBA*, 2008, s. 257-260.

Investícia sa týka výstavby atraktívnej pešej zóny v kúpeľnej obci. Vo finančnej analýze sú zohľadnené príjmy z prenájmu niektorých pozemkov pre gastronomické prevádzky, predaj remeselníckych výrobkov a suvenírov. V tomto prípade môžeme konštatovať, že zohľadnenie v analýze nákladov a prínosov ekonomických prínosov v podobe vytvorenia nových pracovných miest alebo generovania ziskov ekonomickými subjektmi je odôvodnené.

V analýze nákladov a prínosov sa takisto vyskytujú záporné položky spojené s vynaloženými finančnými výdavkami (prepočítanými na ekonomické hodnoty) a nákladmi nevyhnutnými pri stanovení hodnoty, ktoré budú odzrkadľovať zaťaženie životného prostredia, spoločenstva a ekonomiky prihraničnej oblasti v dôsledku investície.

Ako príklad dodatočných ekonomických nákladov je možné započítať:

- komunikačné problémy, hluk, prašnosť, poškodenie ciest pri výstavbe spojené s realizáciou stavebných prác najmä v mestských oblastiach (negatívny vplyv na obytné funkcie, výrobu a služby, na možnosť cestovania, historické a kultúrne dedičstvo, na podmienky poľnohospodárskej činnosti a na infraštruktúru a pod.),
- negatívny potenciálny vplyv infraštruktúry na životné prostredie (napr. zväčšený turistický ruch vyvoláva zväčšenú spotrebu vody, odpady, znečistenie životného prostredia, spaliny a pod.),
- obmedzenia pri využívaní chránených oblastí, ktoré sú zahrnuté do predmetu investície,
- efekty spojené so zmenou lokalizácie podnikov (takáto situácia môže nastať, ak v dôsledku realizácie investície nedochádza k tvoreniu nových podnikov alebo pracovných miest, ale výhradne k relokácii ekonomických subjektov)⁴⁸,

pričom je potrebné v každom prípade venovať pozornosť, či popísané náklady neboli už predtým zohľadnené vo finančnej analýze, napr. v podobe nákladov na komunálne služby alebo poplatkov za dočasné využívanie jazdného pruhu zohľadnených v investičných nákladoch.

Pre tieto kategórie vplyvov, pre ktoré kvantifikácia a odhad hodnoty by sa spájali s príliš veľkým rizikom alebo v prípade ktorých žiadateľ nemá k dispozícii dôveryhodné a odôvodnené odhady, je potrebné uviesť kvalitatívnu analýzu a analýzu efektivity nákladov, ktoré zohľadňujú charakteristiku a mieru pozitívnych vplyvov, v súlade s odporúčaniami uvedenými v bode 6.5 tejto *Príručky*.

6.3. Analýza ekonomických ukazovateľov (Analýza nákladov a prínosov)

Výpočet diskontných faktorov pri analýze nákladov a prínosov je porovnateľný s úkonmi realizovanými za účelom stanovenia finančnej efektivity investície.

V prvom rade treba prepočítať finančné premenné (investičné náklady, náklady, príjmy, obežný majetok, zostatkovú hodnotu) pre odstránenie prvkov súvisiacich s daňovým systémom a transfermi a opravy hodnôt podľa stanovených súčiniteľov účtovných cien. Náležité prepočítané peňažné toky je potrebné ukázať v podobe tabuľky pre obdobie analogické ako vo finančnej analýze.

V ďalšej časti tabuľky na základe prijatých konštatácií týkajúcich sa vonkajších efektov, je potrebné uviesť prognózu hodnôt jednotlivých identifikovaných činiteľov tvoriacich mimotržové prínosy [„+”] alebo náklady [„-”].

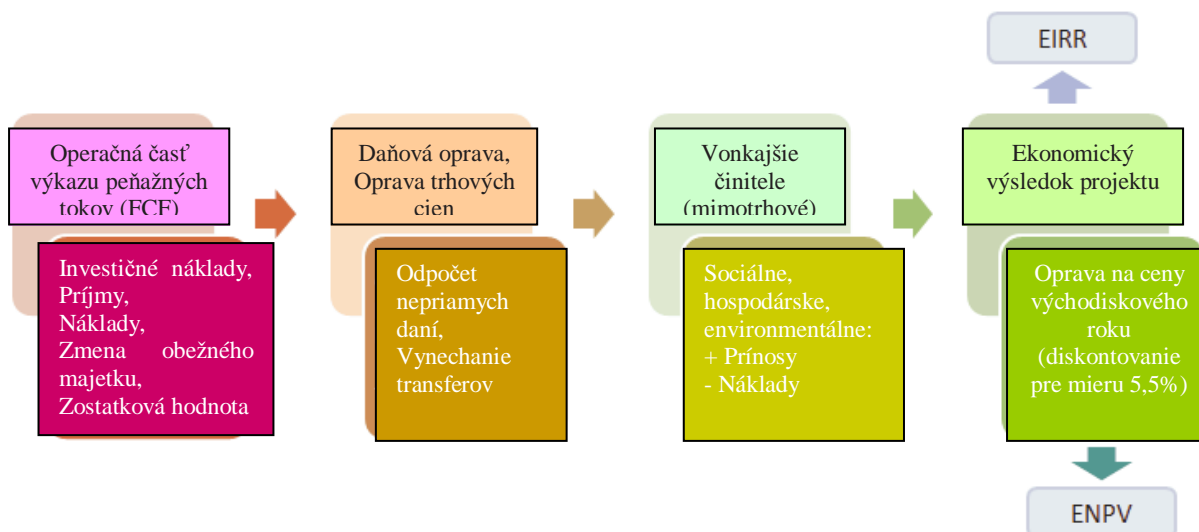
V súlade s *Pracovným dokumentom č. 4* a národnými pokynmi pre ekonomické analýzy je potrebné uplatňovať diskontnú mieru vo výške 5,5% (prehľad diskontných faktorov pre roky od n do $n+29$ je uvedený v tabuľke na s. 41 tejto *Príručky*).

⁴⁸ Pozri: Európska komisia, *Delocalisation: Which Challenges for the EU Economy?*, ECFIN(REP)50760/05, Brusel 2005.

Na základe ekonomických peňažných tokov je potrebné stanoviť ekonomické ukazovatele efektivity investície, teda:

- ENPV (ekonomická súčasná hodnota investície)
- EIRR (ekonomická vnútorná miera návratnosti investície),
- B/ C (ukazovateľ prínosy/ náklady investície).

Zásady vypočítavania ukazovateľov ENPV a EIRR sú podobné ako v prípade vypočítavania analogických finančných ukazovateľov. Získané zostatky ekonomických tokov si vyžadujú vynásobenie im prislúchajúcimi diskontnými faktormi pre jednotlivé roky realizácie a prevádzky investície.

Ukazovateľ B/C uvádza pomer diskontovaných prínosov k súčtu diskontovaných nákladov generovaných v referenčnom období. Vypočítanie ukazovateľa si vyžaduje vyčleniť ekonomické prínosy generované v dôsledku realizácie investície (BE) a toky ekonomických nákladov spojených s realizáciou investície (CE) v jednotlivých rokoch prijatého pre analýzu referenčného obdobia. Potom sa vypočíta podiel diskontovaných hodnôt BE/CE .

$$B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

kde:

- n – referenčné obdobie (počet rokov) -1,
- a – ekonomický diskontný faktor,
- r – prijatá sociálna diskontná miera (5,5%)⁴⁹.

Zo zásady neziskový projekt realizovaný v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK sa musí vyznačovať značným pozitívnym vplyvom na realizáciu sociálnych a hospodárskych cieľov. Analýza nákladov a prínosov poskytuje v tomto rozsahu kvantifikované informácie, v súvislosti s čím investícia by sa mala vyznačovať:

- ekonomickou súčasnou hodnotou (ENPV) väčšou od nuly,
- ekonomickou mierou návratnosti (ERR) väčšou od prijatej diskontnej miery (>5,5 %),
- a pomerom prínosov k nákladom (B/C) vyšším ako jeden.

Investícia, ktorá nespĺňa horeuvedené požiadavky by mala byť zamietnutá, pretože nevýhodné hodnoty ukazovateľov vyjadrujú, že vynaloženie značných nákladov nebude efektívne a investícia

⁴⁹ Vzorec z: Pokynov Ministerstva regionálneho rozvoja, s. 52.

prispeje k vytvoreniu nových alebo k prehĺbeniu existujúcich hospodárskych a environmentálnych problémov. Investícia, ktorá sa vyznačuje záporným ENPV, môže získať finančný príspevok iba vo výnimočnej situácii, napr. ak jej realizácia poskytuje značné prínosy, ktoré nebolo možné prepočítať na peniaze. Ak by sa kvantifikácia a odhad hodnoty určitých špecifických prínosov spájali s príliš veľkým rizikom alebo v prípade ktorých žiadateľ nemá k dispozícii dôveryhodné a odôvodnené odhady, ako doplnenie Analýzy nákladov a prínosov je možné uviesť kvalitatívnu analýzu a analýzu efektivity nákladov, ktoré zohľadňujú charakteristiku a potenciál pozitívnych/ negatívnych vplyvov, v súlade s odporúčaniami uvedenými v ďalšom bode tejto Príručky.⁵⁰

Príklad 19:

Tabuľka je pokračovaním znázorňujúceho príkladu jednotlivých etáp Analýzy nákladov a prínosov (príklad č. 16)

Diskontný faktor pre 5,5%	1,000	0,948	0,898	0,852	0,807	0,765	0,725	0,687
Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
Ekonomické náklady								
Komunikačné problémy (náklady na dobu práce)	-24,00	-43,00						
Komunikačné problémy (náklady na znečistenie životného prostredia)	-8,00	-17,00						
Zníženie hodnoty susediacich nehnuteľností	-5,00	-60,00	-30,00	-10,00				
Ekonomické prínosy								
Prevýšenie ochoty zaplatiť nad cenu za prístup k objektu			340,00	355,00	370,00	365,00	342,00	320,00
Vplyv na hospodársky rozvoj (čistý zisk nových hospodárskych subjektov, ktoré vzniknú v dôsledku vplyvu projektu)			370,00	485,00	495,00	508,33	528,00	613,00
Prínosy pre životné prostredie (usporiadanie odpadového hospodárstva, riešenia šetriace energiu)			110,00	108,00	107,00	105,33	103,83	102,33
Vonkajšie činitele spolu:	-37,00	-120,00	790,00	938,00	972,00	978,67	973,83	1035,33
Ekonomický výsledok investície	-686,16	-3365,80	890,00	1188,00	1334,75	1188,67	1073,83	1035,33
Diskontované hodnoty (5,5%)	-686,16	-3190,33	799,62	1011,72	1077,43	909,49	778,79	711,73
ENPV	1412,29							
EIRR	15,46%							

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

Výsledky analýzy nákladov a prínosov, ktoré v peniazoch vyjadrujú vplyv investície na realizáciu cieľov sociálneho a hospodárskeho rozvoja a ochranu životného prostredia sa môžu využiť pri hodnotení napr. kritérií:

- S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/regionálnymi a národnými stratégiami,
- S 6. Dopad na situáciu cieľovej skupiny,
- a O 3. Kvalita rozpočtu (efektivita nákladov).

Správne vypracovanie ekonomickej analýzy je podmienkou pre postúpenie projektu na technické hodnotenie.

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

6.4. Analýza efektivity nákladov a multikritériálna analýza

Ekonomická analýza investícií iných ako veľké podľa čl. 39 Nariadenia Rady č. 1083/2006 sa môže pripraviť zjednodušeným spôsobom a môže sa zakladať na odhade kvantitatívnych a kvalitatívnych dopadov realizácie investície.

⁵⁰ Por. Príručka CBA, 2008, s. 72.

Analýza efektivity nákladov

- cieľom analýzy je stanoviť náklady na dosahované v dôsledku realizácie investície výsledky a overiť, či existujú iné, lacnejšie riešenia. Táto analýza môže byť čiastočne totožná so závermi analýzy alternatívnych možností, ktorá bola popísaná v bode 3.1 tejto *Príručky*.

Je potrebné však obrátiť pozornosť na nutnosť uskutočniť daňovú opravu a opravu účtovných cien vo vzťahu k investičným a prevádzkovým nákladom pre investíciu v prípade určených variantov. Efekty závisia od druhu a predpokladaných výsledkov investície.

V súlade s *Príručkou CBA, 2008*, s. 73, sa vypočítava ako súčiniteľ:

$$R = \frac{(C_a - C_b)}{(E_a - E_b)} = \frac{\Delta C}{\Delta E}$$

kde:

C_a – náklady na dosiahnutie efektov (najčastejšie kľúčové výsledky) v referenčnom období v prípade, že sa investícia nebude realizovať,

C_b – náklady na dosiahnutie efektov v referenčnom období v prípade, že sa investícia bude realizovať,

E_a – efekty (kľúčové výsledky) v referenčnom období v prípade, že sa investícia nebude realizovať,

E_b – efekty (kľúčové výsledky) v referenčnom období v prípade, že sa investícia bude realizovať,

prostredníctvom ktorého sa stanovujú prírastkové náklady na jednotku dodatočného efektu.

Kvôli uplatňovaniu v analýzach investícií metodiky DCF sa odporúča, aby boli hodnoty uvádzané v horeuvedenom vzorci zohľadňované po oprave diskontnými faktormi (analogicky ako pri porovnaní alternatívnych variantov pomocou ukazovateľa DGC).

Analýza efektivity nákladov sa používa pre odôvodnenie, že naplánovaná investícia sa vyznačuje vysokou efektivitou v porovnaní s investičnými a ďalšími nákladmi.

Prepojenie s kritériami vecného hodnotenia

V niektorých prípadoch sa môžu výsledky analýzy efektivity nákladov využiť pre porovnanie investícií, ktoré sa vyznačujú výsledkami rovnakého typu – napr. kritériá:

- S 4. Súlad s prioritami Programu a s lokálnymi/regionálnymi a národnými stratégiami,
- S 6. Dopad na situáciu cieľovej skupiny
- a O 3. Kvalita rozpočtu (efektivita nákladov).

Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>

Multikriteriálna analýza

Analýza v tejto forme sa využíva pre usporiadanie a umožnenie objektívneho hodnotenia vplyvov investície, ktoré sa nedajú vyjadriť v peňažných hodnotách v analýze nákladov a prínosov.

Multikriteriálnu analýzu je potrebné začať identifikáciou množiny cieľov a stanovením smerov indukcie materiálnych efektov uskutočnenia investície na ich realizáciu. Ďalším krokom je určiť hierarchiu cieľov a vyhodnotiť ich závažnosť pre dané spoločenstvo (stanovenie systému preferencií – násobiteľov). V ďalšej etape investícia podlieha hodnoteniu založenému na pridelení bodov a ich vynásobení predtým stanovenými násobiteľmi). Je potrebné pritom zachovať zásady spoľahlivosti a nestranného hodnotenia, ktoré sa má zakladať na dokázaní, v akom stupni bude investícia ovplyvňovať implementáciu politiky rozvoja prihraničnej oblasti a potreby daného spoločenstva.

Rozsah a spôsob realizácie multikriteriálnej analýzy je prepojený s požiadavkami multikriteriálnej analýzy alternatívnych možností, ktorá bola popísaná v bode 3.1 tejto *Príručky*.

7. Analýza rizika a citlivosti

Cieľom vyhodnotenia rizika je odhad finančnej udržateľnosti a realistikosti cieľov investície financovanej zo zdrojov EÚ. Pod pojmom analýza rizika je potrebné predovšetkým chápať identifikáciu existujúcich a potenciálnych ohrození. Analýza rizika sa zakladá na určení pravdepodobnosti jeho vyskytnutia sa a jeho vplyvu na investíciu.

V súlade s čl. 40 *Nariadenia Rady* č. 1083/2006 analýza rizika a citlivosti v rozsahu:

- výberu rozhodujúcich premenných,
- analýzy citlivosti pri použití vylučujúcich hodnôt,
- minimalizovania „optimistických tendencií“,
- stanovenia distribúcie pravdepodobnosti pre rozhodujúce premenné,
- určenia prijateľných úrovní rizika,
- popisov metód predchádzania riziku,

v rozsahu určenom v *Príručke CBA, 2008*, s. 65-72 je povinná pre veľké investície.

Kvôli veľkej náročnosti implementácie investícií v rámci Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK, vrátane organizačných a právnych rozdielov, rozdielov vo finančnom systéme, sa pre investície iné ako veľké odporúča vykonať zjednodušenú analýzu rizika a citlivosti, v súlade s nižšie uvedenými poznámkami.

Analýza rizika

Musí mať formu popisu (alebo tabuľky) uvádzajúcej najdôležitejšie neisté faktory spojené s realizáciou a prevádzkou navrhovanej infraštruktúry. Identifikácia oblastí rizika musí byť v súlade s logickou maticou investície (kolónka *Predpoklady a faktory rizika* – pozri bod 2.5 tejto *Príručky*). Následne treba uskutočniť kvalitatívne hodnotenie pravdepodobnosti vyskytnutia sa nežiaducich javov (napr. určením *pravdepodobnosti* - vysoká/ stredná/ nízka).

V prípade infraštruktúrnych investícií je možné okrem iného vyčleniť:

- technické činitele – kvalita, poruchovosť, modernosť, technické požiadavky, technické podmienky realizácie,
- finančné činitele – realistikosť rozpočtov, zabezpečenie zdrojov financovania, likvidita počas realizácie a prevádzky, zmeny nákladov,
- Právne činitele – súťažné postupy, verejné obstarávanie, stavebné, environmentálne predpisy, finančné právo a pod.,
- organizačné činitele – týkajúce sa organizačných štruktúr investície na etape implementácie a v operačnej fáze, kvalita ľudských zdrojov, spolupráca s partnermi,
- riziko spojené s dopytom – súvisí s nedostatkom istoty, či zadefinované cieľové skupiny, ktorým je investícia určená, budú mať v skutočnosti záujem o jej využitie.

Na základe stanovených nebezpečenstiev pre efektívnu realizáciu a prevádzku investície je potrebné určiť spôsoby aktívnej kontroly rizika (núdzové plány, plány riadenia rizika).

Analýza citlivosti

Analýza citlivosti ukazuje, akým spôsobom sa menia ukazovatele efektivity investície (predovšetkým FNPV) pri náraste (poklese) hodnoty hlavných parametrov peňažných tokov investície (napr. investičných nákladov, nákladov, príjmov a pod.). Pri výpočtoch sa mení iba jedna premenná, ostatné parametre musia byť nezmenené.

Odporúča sa uskutočniť analýzu pre zmeny o ± 10 alebo 20%.

Príklad 20:

Nižšie je ukázaná citlivosť FNPV investície na zmeny hodnoty nákladov, príjmov a prevádzkových nákladov na investíciu, ktoré sa odhadujú v intervaloch každých $\pm 20\%$. Ostatné parametre, ktoré majú vplyv na finančný výsledok investície sú ponechané nezmenené. V uvedenom príklade je „moc“ vplyvu každej z premenných skoro rovnaká. Odchýlka medzi základným scenárom a „výhodnými“ možnosťami je v priemere $\sigma = 988,8$ peňažných jednotiek.

Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7
investičné náklady	-1000,00	-5000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nárast + 20 %	-1200,00	-6000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
zníženie - 20%	-800,00	-4000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
prevádzkové príjmy	0,00	0,00	800,00	1100,00	1200,00	1100,00	1000,00	900,00
nárast + 20 %	0,00	0,00	960,00	1320,00	1440,00	1320,00	1200,00	1080,00
zníženie - 20%	0,00	0,00	640,00	880,00	960,00	880,00	800,00	720,00
prevádzkové náklady	0,00	0,00	-700,00	-850,00	-760,00	-890,00	-900,00	-900,00
nárast + 20 %	0,00	0,00	-840,00	-1020,00	-912,00	-1068,00	-1080,00	-1080,00
zníženie - 20%	0,00	0,00	-560,00	-680,00	-608,00	-712,00	-720,00	-720,00
reprodukčné náklady	0,00	0,00	0,00	0,00	-100,00	0,00	0,00	0,00
zmeny obežného majetku	0,00	0,00	-23,61	3,61	2,78	1,11	3,61	0,00
zostatková hodnota	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1000,00

Výsledok pre: \ Rok [n+...]	0	1	2	3	4	5	6	7	FNPV (5%)
základný variant	-1000,00	-5000,00	76,39	253,61	342,78	211,11	103,61	1000,00	-4238,13
nárast investičných nákladov	-1200,00	-6000,00	76,39	253,61	342,78	211,11	103,61	1000,00	-5390,51
zníženie investičných nákladov	-800,00	-4000,00	76,39	253,61	342,78	211,11	103,61	1000,00	-3085,75
nárast príjmov	-1000,00	-5000,00	236,39	473,61	582,78	431,11	303,61	1180,00	-3255,97
zníženie príjmov	-1000,00	-5000,00	-83,61	33,61	102,78	-8,89	-96,39	820,00	-5220,29
nárast nákladov	-1000,00	-5000,00	-63,61	83,61	190,78	33,11	-76,39	820,00	-5038,73
zníženie nákladov	-1000,00	-5000,00	216,39	423,61	494,78	389,11	283,61	1180,00	-3437,53

FNPV pre premennú:	nárast o 20%	bezo zmien	pokles o 20%
investičné náklady	-5390,51	-4238,13	-3085,75
príjmy	-3255,97	-4238,13	-5220,29
náklady	-5038,73	-4238,13	-3437,53

8. Povinné prílohy:

Finančná a ekonomická analýza v aktívnom tabuľkovom kalkulátore.

Ak investícia generuje príjmy podľa *Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde vo vzťahu k niektorým projektom generujúcim príjmy*, ktoré bolo zmenené *Nariadením Rady (ES) č. 1341/2008 z 18. decembra 2008*, je povinnou prílohou k finančnej a ekonomickej analýze tiež analýza príjmov generovaných investíciou zostavená v aktívnom tabuľkovom kalkulátore (napr. Excel, OpenOffice). Tento materiál je nevyhnutný pre formálne a vecné hodnotenie investície.

Zoznam skratiek:

- AEN – analýza efektivity nákladov,
- ANP – Analýza nákladov a prínosov (angl. *Cost-Benefit Analysis – CBA*),
- MKA – Multikriteriálna analýza,
- B/C - Ukazovateľ prínosy / náklady; pomer diskontovaných prínosov k súčtu diskontovaných nákladov generovaných v referenčnom období,
- DIC – diskontované investičné náklady,
- DNR – diskontovaný čistý príjem,
- PD č. 2 – *Pracovný dokument č. 2, Indikatívne usmernenia k metódam hodnotenia: Indikátory pre monitorovanie a hodnotenie, Európska komisia, DG pre regionálnu politiku, Brusel 2006 r.*
- PD č. 4 – *Pracovný dokument č. 4, Príručka metodológie na vypracovanie analýzy nákladov a výnosov, Európska komisia, DG pre Regionálnu politiku, Brusel 2006,*
- EC – oprávnené náklady (pri výpočte finančnej medzery, nediskontované),
- ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja,
- EIRR – ekonomická vnútorná miera návratnosti,
- ENPV – ekonomická súčasná hodnota,
- FIRR/C – finančná vnútorná miera návratnosti,
- FIRR/K – finančná vnútorná miera návratnosti národných prostriedkov investovaných do investície,
- FNPV/C – finančná súčasná hodnota,
- FNPV/K – finančná súčasná hodnota národných prostriedkov investovaných do investície,
- Max CRpa – maximálna výška spolufinancovania určená pre prioritnú os PCS PL-SK,
- Max EE – maximálny oprávnený výdavok (DIC-DNR),
- MRR – Ministerstvo regionálneho rozvoja Poľskej republiky,
- PCS PL-SK – Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013,
- Nar. – nariadenie,
- EÚ – Európska únia,
- STS – Spoločný technický sekretariát Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007 – 2013,

Literatúra:

Najdôležitejšie záväzné úradné dokumenty týkajúce sa finančných a ekonomických analýz:

- *Analýza nákladov a výnosov investičných projektov: Sprievodca. Záverečná správa 2008*, Európska komisia, DG pre regionálnu politiku, Brusel 2008 r. (v texte: *Príručka CBA, 2008*),
- *Analýza nákladov a výnosov investičných projektov: Sprievodca*, Európska komisia, DG pre regionálnu politiku, Brusel 2002 (v texte: *Príručka CBA, 2002*),
- *Pracovný dokument č. 4, Príručka metodológie na vypracovanie analýzy nákladov a výnosov*, Európska komisia, DG pre Regionálnu politiku, Brusel 2006, (v texte: *Pracovný dokument č. 4*),
- *Pracovný dokument č. 2, Indikatívne usmernenia k metódam hodnotenia: Indikátory pre monitorovanie a hodnotenie*, Európska komisia, DG pre regionálnu politiku, Brusel 2006 r. (v texte: *Pracovný dokument č. 2*),
- *Pokyny v rozsahu niektorých otázok spojených s prípravou investičných projektov, vrátane projektov generujúcich príjmy*, Ministerstvo regionálneho rozvoja, Varšava, 15.1.2009, ozn. *MRR/H/14(2)01/2009*, www.fundusze-strukturalne.gov.pl/ (v texte: *Pokyny Ministerstva regionálneho rozvoja*)
- *Pokyny pre prípravu investícií v oblasti životného prostredia spolufinancovaných Kohéznym fondom a Európskym fondom regionálneho rozvoja v rokoch 2007-2013*, JASPERS, www.fundusze-strukturalne.gov.pl/ (v texte: *Pokyny JASPERS*),
- *Metodický pokyn k vypracovaniu finančnej analýzy projektu, analýzy nákladov a prínosov projektu a finančnej analýzy žiadateľa o NFP v programovom období 2007 – 2013*, Centrálny koordinačný orgán. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, 14.02.2008 r. (v texte: *Metodický...*), <http://pl.plsk.eu/>,
- *Pokyny pre hodnotiteľov. Formálne hodnotenie/ hodnotenie oprávnenosti a technické hodnotenie žiadosti o finančný príspevok*, STS PCS, <http://pl.plsk.eu/>,
- *Príručka Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013*, STS PCS PL-SK, Varšava 20.03.2008 r., <http://pl.plsk.eu/>,
- *Pokyny týkajúce sa oprávnenosti výdavkov a projektov v rámci programov cezhraničnej spolupráce Európskej územnej spolupráce realizovaných za účasti Poľska v rokoch 2007-2013*, Ministerstvo regionálneho rozvoja, Varšava 15.1.2009, ozn. *MRR/H/21(1)/09-2008*, www.fundusze-strukturalne.gov.pl/,

Iné štúdie:

- *Encyklopédia manažmentu. Všetko o riadení*, Ekonomická univerzita v Krakove, <http://mfiles.pl/pl/index.php/>,
- *Technika tvorenia projektu*, Spoločný technický sekretariát, Implementačný orgán pre program cezhraničnej spolupráce, Varšava 2005,
- *Partnership Development Toolkit. A partnership oriented planning, monitoring and evaluation guide for facilitators of EQUAL Development and Transnational Partnerships*, Európska komisia, DG pre Regionálnu politiku, Brusel 2005,
- Rączka J., *The cost-effectiveness analysis – a superior alternative to the cost-benefit analysis of environmental infrastructure investments, A paper submitted to the Fifth European Conference on Evaluation of The Structural Funds “Challenges for Evaluation in an Enlarged Europe”*, 2003, www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/docconf/.../raczka.doc,
- Rączka J., *Analýza efektivity nákladov na základe ukazovateľa dynamických nákladov na jednotku*, Transform Advice Programme. Investment in Environmental Infrastructure in Poland, Varšava 2002, www.nfosigw.gov.pl/site/images/Analiza_DGC.doc,
- J. Fiquepron, S. Garcia, A. Stenger, *Forests adding value to water quality in a land use perspective; materiály z konferencie: Countries and forests in transition: Research seminar on the benefits of multi-functional forest policy*, Varšava, 2009, http://www.polforex.wne.uw.edu.pl/docs/proceedings_2.pdf,
- *Research and Consulting Limited, The Benefits of Compliance with the Environmental Acquis. Final Report*, ECOTEC, Birmingham 2001.
- *Delocalisation: Which Challenges for the EU Economy?*, Európska komisia, ECFIN(REP)50760/05, Brusel 2005,